

PERSFOCUS

ACHTTIENDE JAARGANG NUMMER 2 - FEBRUARI 2002

KNIPSELKRANT VAN VERENIGING MARTIJN
OVER KINDEREN, VOLWASSENEN EN SEKSUALITEIT

26/3 02
Ver
Martijn

Peter de Wit

NX 30/4/01

SIGMUND

In dit nummer:

Tropische snoepjes vaak misbruikt	pag. 2
Virtuele seks, Vervloesem, rechter Maastricht en andere kinderporno	pag. 3
De acht of negen pielemuisjes van Matroos Vos	pag. 4
Groepsverkrachting/Jeugd en seks; 't blijft tobben...	pag. 7
De strijd tegen pastorale ontucht...	pag. 11
...en misbruik door VN-hulpverleners	pag. 14
Stop exploitatie van kinderen!	pag. 15
Hoogbegaafde ontucht/Ontucht van de maand	pag. 17
Dutroux, Nienke, Verstappen en Rowena	pag. 23
Moordzaak Putten heropend	pag. 28
DNA-banken, arrestatiebevelen en de strijd tegen misbruik	pag. 35
Overheid neemt loopje met privacy	pag. 36
Willem Derks en de trends in de forensische psychiatrie	pag. 37
Achtergrond	pag. 39

PERSTFOCUS

ROTIJNDE WAARDE NUMMER 2 - FEBRUARI 2002

OVER KINDEREN VOLWASSENEN EN BEZONDERHEIT
KOPPELWAARDEN VAN VERENIGING M.F.T.

M.P.
10
10

in de nummer
Tijdschrift voor
Vrijheid van
Gedachte en
Wetenschap
De redactie
van het tijdschrift
is gevestigd te
Amsterdam
aan de
Nieuwe Markt
100
1017 CA Amsterdam

1017 CA Amsterdam

PERSFOCUS, ACHTTIENDE JAARGANG, NUMMER 2, FEBRUARI 2002

Met knipsels uit:

Volkskrant	Vk
Telegraaf	Tel
Algemeen Dagblad	AD
NRC Handelsblad	NRC
Trouw	Tr
Het Parool	Par
Sp!ts	
Metro	
Nieuwsblad van het Noorden	NvhN
Apeldoornse courant	Ap. C.
Utrechts Nieuwsblad	UN
Gooi en Eemlander	G+E
Hoogeveense Courant	
Amsterdams Stadsblad	
Baarns Weekblad	BW
VPRO-gids	VPRO
Groene Amsterdammer	GA
Nieuwe Revu	NR
XL (COC)	
Maandblad Geestelijke Volksgezondheid	MGV
No Kidding (ministerie van Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking)	
Persbericht ministerie van Justitie	
Uit Engeland:	
The Observer	OBS
Diverse internetbronnen	

Abonnementen op Persfocus kosten € 43,- per jaar.
Losse nummers € 5,-.

Giro 5459646 van Vereniging Martijn
Postbus 93.548
1090 EA Amsterdam

Ministerie van Justitie Aard en omvang seksueel misbruik en prostitutie minderjarige allochtone jongens; een verkennd onderzoek

07-02-2002

samenvatting

Een verkennend onderzoek naar aanleiding van signalen uit de hulpverlening dat met name Marokkaanse jongens een relatief grotere kans hebben om slachtoffer te worden van seksueel geweld. Bij 10 politieregio's en een diagnostische instelling zijn gegevens verzameld van 1031 seksueel misbruikte minderjarige autochtone (85.5%) en allochtone (14.5%) jongens. De gemiddelde leeftijd van de slachtoffers was 10 jaar bij aanvang van het misbruik. De twee grootste allochtone groepen jongens waren van Marokkaanse (24%) en Surinaamse (14%) afkomst. Het aantal Turkse (5%) en Antilliaanse (5%) jongens was relatief klein. De overige allochtone jongens (51%) waren afkomstig uit verschillende Aziatische, Zuid-Amerikaanse, Afrikaanse en Europese landen. De meeste autochtone en allochtone jongens zijn misbruikt door niet-verwante plegers, meestal door pedoseksuele mannen van middelbare leeftijd die in de nabije omgeving van de slachtoffers wonen. Met name de gevoeligheid voor de aandacht, vleierijen en materiële en/of financiële beloningen van de pleger lijken de kans op seksueel misbruik te vergroten. Ook de psychische druk van vriendjes om bepaalde

seksuele handelingen toe te laten en/of uit te voeren speelt een niet onbelangrijke rol.

Medewerkers van 7 jeugdprostitutie hulpverleningsinstellingen en 11 prostitutie-teams van verschillende politieregio's zijn benaderd voor informatie over de aard en omvang van minderjarige allochtone jongens in de prostitutie. Volgens de laatst bekende telling, verricht in 1994, zouden zich minimaal 3000 jongens in het prostitutie-circuit ophouden. In het onderhavige onderzoek is via extrapolatie het aantal minderjarige jongens geschat op minimaal 1500, waarvan tussen de 10% en 30% van Marokkaanse afkomst en tussen de 8% en 12% van Roemeense afkomst. Turkse, Surinaamse en Antilliaanse jongens worden in de prostitutie wel gesignaleerd, maar komen in jaarverslagen nauwelijks terug. Dak- en thuisloosheid en een acute financiële nood lijken voor de meeste jongens de belangrijkste redenen die tot prostitutie hebben geleid.

Concluderend kan worden gesteld dat, ofschoon van de allochtone jongens de Marokkaanse slachtoffers van seksueel misbruik en prostitutie relatief oververtegenwoordigd zijn, de resultaten uit het onderhavige onderzoek er niet eenduidig op wijzen dat Marokkaanse jongens een verhoogd risico vormen om slachtoffer te worden van seksueel geweld. Onderrapportage en het ontbreken van informatie bij politie en hulpverlening worden als belangrijkste factoren aangemerkt die

adequate schatting van de omvang van seksueel misbruik en prostitutie in de weg staan.

WODC- informatiedesk / e-mail: wodc-informatiedesk@best-dep.minjus.nl
Redacteur: Hans van Netburg

J.E. van Horn, R.A.R. Bullens, Th.A.H. Doreleijers, M. Jäger Forensische Diagnostiek (FORA), Vrije Universiteit Amsterdam
Bestelling: Het rapport kost 15 Euro en is bij FORA te bestellen, tel. 071 5227355
Kenmerk: EWB/99.024

Ze schuifelen door het homocircuit, bieden zich voorzichtig aan op straat of zijn al in een heuse club beland. Er is weinig bekend over de allochtone minderjarige jongens die in de prostitutie worden misbruikt, want seks met een volwassen man hang je niet aan de grote klok. Justitie heeft nu voor het eerst onderzoek laten doen naar de wereld van schade en schande.

Seksueel misbruik

Kustaw Bessems

Ze zijn bijna onzichtbaar. Allochtone minderjarige jongens die seksueel worden misbruikt, al dan niet werkzaam in de prostitutie. Toch zijn ze er. De weinige veldwerkers die niet zijn wegbezuinigd komen ze tegen: op stations, op parkeerplaatsen in de polder of bij het binnegaan van een onooglijke woning die heimelijk dient als 'club'. Zij zeggen dat het vooral om Marokkanen gaat.

Maatschappelijk werkers, psychologen en psychiaters zien ze ook. Soms, als die proberen de moeilijkheden van een allochtoon kind of gezin te verhelpen, hebben zij sterk de indruk dat sprake is

van misbruik, maar het kan jaren duren voor het slachtoffer dat uitspreekt, als hij dat doet.

Een enkele keer komen jongens langs op het politiebureau. Voor een informatief gesprek. Liever geen aangifte, niet naar slachtofferhulp. Het mocht eens uitkomen, de schaamte is te groot. Slechts heel af en toe heeft een jongen de moed om zijn misbruikers aan te wijzen. Eén zo'n aangifte kan genoeg zijn om een hele sekskring op te rollen en weer een bewijs te leveren: die misbruikte allochtone jongens bestaan, ook al zien we ze niet.

De berichten van hulpverleners waren voor het ministerie van justitie reden om onderzoek te laten doen naar 'aard en omvang van seksueel misbruik en prostitutie van minderjarige allochtone jongens'. Juist door het ongrijpbare karakter van het onderwerp is dat lastig. „Het is moeilijk om echt iets hard te maken met cijfers”, zegt hoofdonderzoekster Joan van Horn van de stichting Fora voor forensische diagnostiek. „Ik weet zeker dat we kritiek krijgen”, zegt haar directeur Ruud Bullens, „omdat onderzoek gebaseerd op klinische en strafrechtelijke steekproeven beperkt is. Maar wat moet je méér doen dan wij hebben gedaan? We hebben een giga-hoeveelheid dossiers onderzocht.”

Van Horn, Bullens en hun collega's bogen zich over gegevens over misbruikte jongens die de afgelopen jaren bij diverse politiekorpsen, hulpverlenings- en onderzoeksinstellingen beschikbaar kwamen. Daarnaast spraken zij met rechercheurs en bekeken zij videobanden van verhoren. De Marokkaanse jongens (24 procent) en de Surinamers (14 procent) bleken de grootste allochtone groepen in dit onderzoek, in overeenstemming dus met de signalen uit het veld.

Ze zijn op hun hoede als ze hun rapport toelichten. Waarom het zo gevoelig ligt? Bullens: „Waarom dénkt je?”. Van Horn: „Seksueel misbruik, daar rust een enorm taboe op. Vooral allochtone slachtoffers willen per se niet dat dat naar buiten komt, zeker niet als ze praktiserend islamitisch zijn. Binnen Marokkaanse gezinnen wordt toch al niet openlijk over seksualiteit gesproken. Ook de slachtoffers willen het binnenshuis houden. Die maken anders hun familie ten schande. De angst voor represailles tegen de dader is ook bij het slachtoffer enorm, zeker als het om de eigen vader gaat.”

Bullens: „Natuurlijk lopen autochtonen met zoiets ook niet te koop, maar je ziet wel een verschil tussen de westerse schuldcultuur en de mediterrane schaaamtecultuur. In een schuldcultuur beoordeelt eenieder zichzelf. Als jij ervan bent overtuigd dat je slachtoffer bent en dat jou geen blaam treft, durf je naar buiten te treden. Binnen een schaaamtecultuur is dat anders. De pleger van het misbruik kan binnen de

Aanpak seksueel misbruik ama's

NRU

Door een onzer redacteurs
ROTTERDAM, 1 FEBR. Staatssecretaris Kalsbeek (Justitie) stelt een onderzoek in naar het seksueel misbruik van zes minderjarige asielzoeksters in een opvangcentrum in Leiden. De daders zijn vermoedelijk mannelijke, eveneens minderjarige vluchtelingen uit Angola en Guinee, die in hetzelfde opvangcentrum verbleven.

Het misbruik kwam aan het licht na het bekend worden van een vrouwelijk verslag hierover van Stichting Nidos, die de voogdij heeft over alleenstaande minderjarige asielzoeksters (ama's). De instanties kregen lucht van het misbruik, nadat de meisjes, die zwanger waren geraakt, om abortus vroegen. Volgens het verslag van het Nidos zouden de meisjes zijn gedwongen zonder dood om te vrijen. Ze zouden ook afgestraft worden als zij zouden klagen over hun misbruik.

Misbruik van asielzoeksters komt regelmatig in de publiciteit. G. Kladders, directeur VluchtelingenWerk in Leeuwarden, sprak eind december over intimidatie, seksueel misbruik en prostitutie van vrouwen en meisjes in opvangcentra. Tot nu zijn er geen strafzaken tegen daders geweest omdat slachtoffers uit schaamte en angst geen aangifte doen. De aangiftebereidheid bij de slachtoffers is volgens ChildRight minimaal. De angst voor autoriteiten, voor alles wat de begeerde status zou kunnen bedreigen, is volgens de kindhulporganisatie enorm groot.

Het misbruik in Leiden zal dan ook niet bewezen worden, vrees ChildRight. Zonder aangifte valt er niets te bewijzen. Daarom pleit de kindhulporganisatie voor de komst van Meldpunt Seksueel Geweld en Intimidatie voor vluchtelingen waar vertrouwelijke en anonieme meldingen tot serieus onderzoek moeten leiden.

ChildRight zegt uit vrijwel heel Nederland signalen te ontvangen van vermoedens van seksueel misbruik, meldt directeur Klippenberg. Volgens ChildRight worden niet alleen alleenstaande minderjarige maar ook kinderen die met hun ouders in de reguliere opvang zitten, misbruikt door medebewoners en Nederlandse vrijwilligers en stafleden van het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers.

Naar aanleiding van het seksueel misbruik zijn verscheidene maatregelen genomen in Leiden. Het gebouw wordt nu de hele nacht beveiligd. Het aantal begeleiders voor ama's is uitgebreid en het aantal ama-plaatsen is verminderd. ChildRight en Samah, belangenbehartiger van ama's, pleiten voor gescheiden opvang van jongens en meisjes, en alleenstaande mannen.

Seksueel misbruikte allochtone jongens worden niet of nauwelijks door hulpverleners bereikt. Dat stellen de onderzoekers Joan van Horn, Ruud Bullens, Theo Doreleijers en Matthias Jäger in een rapport dat ze voor het ministerie van Justitie hebben opgesteld. En dat terwijl het erop lijkt dat Marokkaanse jongens relatief vaker seksueel worden misbruikt dan andere jongens.

Uitsluitend

Exacte cijfers zijn er niet, maar hulpverleners hebben de indruk dat Marokkaanse jongens relatief vaak slachtoffer zijn van seksueel geweld. Dat was de aanleiding voor het onderzoek. De cijfers die de onderzoekers bijeen haalden, lijken die indruk te bevestigen. Het misbruik wordt vaak gepleegd door oudere mannen. De jongens durven uit schaamte geen aangifte te doen of hulp te vragen, bang om voor homo te worden uitgemaakt of de familie te schande te maken. De onderzoekers waarschuwen ervoor dat misbruikte jongens meer kans lopen om af te glijden naar de prostitutie, hoewel ze daar geen bewijs voor hebben. Ze schatten dat er 1.500 minderjarige jongens in de prostitutie werken. Van hen is tussen 10 tot 30 procent Marokkaans.

Om de drempel naar de hulpverlening te verlagen, bevelen de onderzoekers prostitutieveldwerk aan, waarbij jongens op hun werklocaties worden benaderd. Dat lijkt meer succes te hebben dan hulpverlening waar ze op eigen initiatief naar toe moeten.

Het rapport Aard en omvang seksueel misbruik en prostitutie minderjarige allochtone jongens, is voor 15 euro te bestellen bij de stichting Fora voor forensische diagnostiek, (071) 522 73 55. DS

Allochtoon vaak misbruikt

Nauwelijks zicht op minderjarige jongens in prostitutie

door Kustaw Bessems

LEIDEN – Politie en hulpverleners bereiken nauwelijks de allochtone minderjarige jongens die seksueel worden misbruikt of in de prostitutie werken. Dit terwijl het ernaar uitziet dat met name Marokkaanse minderjarige jongens relatief vaak slachtoffer van misbruik zijn.

Dat blijkt uit onderzoek van het

ministerie van justitie, dat het vandaag naar buiten brengt. Aanleiding waren berichten van hulpverleners dat zij allochtone jongens, vooral Marokkanen, vaker tegenkwamen als slachtoffers van seksueel geweld.

De bevindingen van de stichting Fora voor forensische diagnostiek en de Vrije Universiteit in Amsterdam, die het onderzoek uitvoerden, lijken deze berichten

te bevestigen. Marokkaanse jongens zijn bij onderzochte welzijnsinstanties en met name bij de politie oververtegenwoordigd. De onderzoekers waarschuwen echter dat dit met de nodige terughoudendheid moet worden geïnterpreteerd. Het aantal onderzochte jongens per etnische groep is klein en het is moeilijk harde cijfers te geven.

Wie puur naar de politiege-

vens kijkt, ziet juist een oververtegenwoordiging van autochtone jongens. Maar dat komt mede doordat jongens van buitenlandse komaf die in Nederland zijn geboren als Nederlands geregistreerd staan. Bovendien stellen politie en hulpverleners vast dat voor het merendeel van de minderjarige allochtone jongens door schaamte of schuldgevoel de drempel te hoog is om aangifte te

doen of hulp te zoeken. Zij krijgen bijna geen hulp en komen niet in de cijfers terecht.

De onderzoekers pleiten voor heropbouw van het ouderwetse veldwerk, dat de laatste jaren grotendeels is wegbezuinigd. Hulpverlening zou ten dele speciaal op etnische groepen moeten worden gericht.

DE VERDIEPING, PAGINA 13: DE WERELD VAN SCHADE EN SCHANDE

Utrechter bekennt seks-chats in VS

CHICAGO/UTRECHT, 16-2 zaterdag
Ruim vijf maanden na zijn arrestatie in Chicago heeft de 23-jarige 'seksmailer' Menno B. uit Utrecht voor de rechtbank in de Amerikaanse stad alsnog bekend. Hij heeft toegegeven met een minderjarig meisje over seks te hebben gehad op het internet. De vader van M.B. maakte dat gisteren bekend.

De computerprogrammeur reisde in augustus vorig jaar naar Chicago voor een ontmoeting met een 14-jarig meisje, dat hij in een chatroom op het internet had leren kennen. Het 'meisje' was echter een agente van de FBI. Toen B. in Chicago aankwam, stonden een paar FBI-agenten hem op te wachten, die hem arresteerden.

De aanklacht dat B. naar de Amerikaanse stad zou zijn afgereisd om seks te hebben met een minderjarige is met de bekenenis komen te vervallen. Hij kon voor deze aanklacht een straf van maximaal 15 jaar krijgen. Nu B. heeft bekend, zal de rechter in Chicago hem waarschijnlijk een straf van tussen de 24 en 30 maanden opleggen. (ANP)

Turkse of Marokkaanse gemeenschap voor dood worden verklaard. Die is ten schande gemaakt. Er zijn gevallen bekend van daders die helemaal werden uitgebannen. De angst daarvoor is niet ontbrekend."

Van Horn: "Met name in de Marokkaanse cultuur doet die schaamte zich niet alleen gelden met betrekking tot misbruik, maar ook puur over het feit dat je als jongen seks hebt gehad met een andere man. Homoseksualiteit is *not done*, een ziekte. Verwerpelijke, volgens de Koran." Bullens: "Het idee is: als er niet over wordt gesproken, dan bestaat het niet." Van Horn: "De jongens raken soms ook in de war over hun seksuele geaardheid. Als ze een keer fysieke reacties van opwindning bij zichzelf hebben gezien tijdens de seks, zijn ze bang dat ze homo zijn." Bullens: "Maar ze zijn nog veel te jong om dat überhaupt te weten, die seksuele ontwikkeling wordt juist helemaal verstoord."

"Je moet je voorstellen hoe die zogenaamd vrijwillige seks in zijn werk gaat." Bullens verwijst naar een Rotterdamse zaak uit 1995, waarbij jonge allochtonen jongens in privéhuizen door een professionele organisatie werden uitgebaat. "Een Marokkaanse jongen van vijftien wordt door een vriend meegenomen naar een 'oom'. Die vriend kleedt zich uit en laat zich strelen door de zogenaamde oom. Hij krijgt daar honderd gulden voor. Maar de vijftienjarige Marokkaanse jongen krijgt óók honderd gulden, daar hoeft ie niets voor te doen. De man vraagt wel of hij nog een keertje terugkomt. Nou, dat doet die jongen, want hij heeft honderd gulden in zijn zak."

"De volgende keer vraagt 'oom' of hij een foto mag maken van de jongen, liefst met ontbloot bovenlijf, weer de volgende keer in een shortje en nog een andere keer moet hij zijn broekje even laten zakken. Later wordt de jongen uitgenodigd bij een nieuwe, onbekende man te komen. Een klant, want de 'oom' blijkt een bordeel te runnen. De jongen weigert. 'Oh ja', zegt oom dan, 'wat wil je? Dat we die foto's van jou even in duivendvoud door je buurt verspreiden?' De jongen kan niet anders dan instemmen."

Van Horn: "En zodra hij zijn eerste klant heeft bediend, voelt hij zich besmet en zal hij helemaal niet snel meer naar buiten treden." Bullens: "Want de gemeenschap houdt vooral haar eigen

Bekentenis Utrechtse seksmailer

UTRECHT - De 23-jarige Utrechtse 'seksmailer' M. B. heeft ruim vijf maanden na zijn arrestatie in Chicago alsnog een bekenenis afgelegd. De student geeft toe in augustus 2001 naar Amerika te zijn gereisd met de intentie seks te hebben met een minderjarig meisje dat hij via internet leerde kennen. B's bekenenis is een ommezwaai in de 'cybersekszaak', waarin hij keer op keer verklaarde onschuldig te zijn.

Door alsnog schuld te bekennen kiest de verdediging eieren voor zijn geld. Met een zogenoemde plea agreement (schikking) voorkomt B. dat zijn zaak wordt behandeld voor een jury. Dit had hem een maximale gevangenisstraf van vijftien jaar kunnen opleveren. Dankzij de plea agreement wordt de komende weken onderhandeld tussen B's advocaat E. Genson en het Amerikaanse openbaar ministerie over een kortere straf. Overeengekomen is dat deze straf tussen de 24 en 30 maanden zal zijn.

B., die de schuilnaam 'Insahn' gebruikte op chatboxen, mailde en chatte maandenlang met de 14-jarige 'Dena'. Hij sprak met haar af in de VS. Eenmaal in Chicago bleek cybervriendinnetje 'Dena', een undercover agent van de politie. Dat is een politieafdeling die speciaal is belast met de opsporing van kinderporno en misbruik van minderjarigen. (GPD)

belangen in de gaten, niet die van het slachtoffer. Dat slachtoffer moet zichzelf kwalijk nemen dat hij de gemeenschap heeft geschaad."

Misbruik binnen de familie of door mannen in de directe omgeving is onder allochtonen vaak onontwaarbaar. Prostitutie loopt iets meer in de gaten, want die speelt zich deels op straat af, maar ook die is buitengewoon schimmig. In de woorden van een jongenshoertje dat in het rapport wordt aangehaald: "Je bent het laagste van het laagste. Hoer en homo."

De laatste betrouwbare schatting van het aantal jongensprostitués stamt uit 1994 en bedraagt drieduizend. Van Horn en Bullens komen tot een minimum van 1500. De jongens zijn tussen twaalf en zestien jaar als ze in de prostitutie belanden. Prostitutieteams van de politie erkennen dat het opsporen van straatprostitués onder aan hun lijstje staat, verdrongen door controle op legale bordelen en bestrijding van kinderporno en mensenhandel. Juist door de opheffing van het bordeelverbod verdwijnt de illegale prostitutie nog meer in de duisternis.

Bullens: "De GSM-cultuur is een van de problemen. Vroeger speelde de jongensprostitutie zich veel meer af in clubs, dat was te lokaliseren, daar konden veldwerkers terecht. Maar nu: als een man het 06-nummer van een jongen heeft en andersom... iedereen heeft tegenwoordig een mobieltje. En anders krijgt die jongen hem wel, compleet met beltegoed."

Van Horn en Bullens bevestigen de indruk van hulpverleners dat allochtonen en met name Marokkanen een kwetsbare en onduidelijke groep zijn in de prostitutie. Van Horn: "Het ziet er meer naar uit dat pedofielen een voorkeur hebben voor makkelijk toegankelijke

Onderzoek naar rechter verlengd

ARNHEM - Het strafrechtelijk onderzoek naar de voormalige vice-president van de rechtbank in Maastricht die wordt verdacht van het bezit van kinderporno gaat langer duren. Het openbaar ministerie (OM) in Arnhem verwachtte aanvankelijk deze maand een beslissing te kunnen nemen over de vervolging van de rechter, maar dat wordt niet gehaald. Vice-president F. Fernhout van de rechtbank in Maastricht stapte in oktober plotseeling op nadat bij hem thuis kinderporno was aangetroffen. Op verzoek van de hoofdofficier van justitie in Maastricht nam het parket in Arnhem het onderzoek op zich. JFID 0/2(ANP)

Twee jaar geëist voor handel in kinderporno

Meico 4/2
"Toen ik de afbeeldingen bekeek, draaide mijn maag er van om", zei officier van justitie mr. De Brouwer vrijdag voor de rechtbank in Breda.

Hij eiste twee jaar cel, waarvan zes maanden voorwaardelijk, tegen M.S. uit Lelystad, die hij verantwoordelijk houdt voor het in bezit hebben en verspreiden van kinderporno.

S. zou van januari 1997 tot en met juli 2000 lid zijn geweest van de zogeheten Wonderland-Club, die wereldwijd honderdduizenden kinderpornofoto's over het internet heeft verspreid. De Club is het grootste kinderpornonetwerk uit de geschiedenis.

De advocaat van S., mr. G. Szegedi, schilderde zijn cliënt af als iemand met een kinderlijk verstand. Vijf van de zes verdachten in deze zaak zijn al veroordeeld tot celstraffen van 15 tot 36 maanden. (ANP)

jongens. En dat blijken vaak allochtonen. Niet per se Marokkanen, het kunnen ook Turken of Antillianen zijn."

Bullens: "We kennen op casusniveau wel verklaringen. Het lijkt er mee te maken te hebben dat die buitenlandse jongens wat minder onder toezicht staan. De moeder is thuis, de vader op zijn werk of in de moskee en de jongen loopt op straat. Met het prostitutiewerk kunnen ze snel veel geld verdienen en hun status verhogen. Die jongens hebben ook nog meer de neiging om alles verborgen te houden - het mag bij de familie niet bekend worden - dus de dader loopt minder kans om gepakt te worden." Van Horn: "En ja, het kan ook gewoon een kwestie van smaak zijn, de voorkeur voor een tropisch snoepje". Bullens: "Of nog cynischer: bij die Rotterdamse zaak bleek dat een hoogblonde jongen met blauwe ogen toen tweeduizend gulden 'deed', terwijl voor de Marokkaanse jongens een veel geringer bedrag moest worden neergegeld, daar waren er meer van in de aanbidding".

Ironisch genoeg is het veldwerk dat dit als eerste oppikte de laatste jaren goeddeels opgedoekt. Van Horn: "Er is meer geld nodig. Ons advies is om vooral bestaande maatregelen uit te breiden en te verdiepen. Er moet eerst contact worden gelegd met die jongens, ze moeten geregistreerd, we moeten meer over ze te weten komen. Hulpverleners moeten het contact met zo'n jongen eindeeloos opbouwen, benadrukken dat ze vooral niets met politie en justitie te maken hebben. Eerst praktische hulp bieden: een maaltijd, een bed. Daar gaan jaren overheen. Zo'n jongen binnenhouden, kost zo mogelijk nog meer moeite."

Bullens: Het is een wereld waar de meeste mensen geen last van hebben, zeker niet zolang niemand eraan op

Grote verzameling kinderporno Geleen

Door een onzer redacteuren NRJ
GELEEN, 22 FEBR. Bij een huiszoeeking in een woning in Geleen heeft de politie afgelopen woensdag een grote hoeveelheid kinderporno in beslag genomen. De 41-jarige bewoner is bij die politieactie aangehouden.

De politie, die getipt was, vond videocassetten, smalfilms, cd-roms en lectuur met kinderporno. Volgens woordvoerder B. Peters van de politie zou het gaan om „vele duizenden” afbeeldingen. Ook heeft justitie een computer in beslag genomen, waarop vele plaatjes met kinderporno zijn opgeslagen.

De verdachte had zijn eigen postorderbedrijf in videocassetten, cd-roms en gay-lectuur. De politie in Geleen heeft zijn volledige administratie in beslag genomen. De verdachte zou vandaag worden

voorgeleid aan de officier van justitie.

De woordvoerder van de politie weet niet of de kinderporno deel uitmaakte van de handel, die de man via zijn postorderbedrijf dreef. De verdachte is wel vaker voor zedendelicten in aanraking geweest met justitie. Twee jaar geleden werd de verdachte nog veroordeeld wegens het bezit van kinderporno.

De man verhuisde vorig jaar zomer vanuit Enschede naar Geleen. „De verdachte heeft zo'n beetje door heel Nederland gezwoven”, zegt woordvoerder B. Peters. De advocaat van de verdachte wil volgens het openbaar ministerie in Maastricht niet dat zijn naam bekend wordt, dus een reactie op de beschuldigingen viel niet te krijgen.

Vervloesem vervolgd voor publicatie foto's

TURNHOUT/ANP - Justitie in België gaat kinderpornobestrijder M. Vervloesem vervolgen voor het verspreiden van foto's van slachtoffertjes van seksueel misbruik op internet. Dat heeft een woordvoerder van het parket in Turnhout gisteren bevestigd.

De gewraakte foto's staan sinds vorig jaar november op de website van het in Haarlem gevestigde Buro Zoeklicht. Het gaat om portretjes van minderjarigen die zijn opgedoken in kinderporno. Zoeklicht roept bezoekers van de website op de kinderen te identificeren.

Vorige week maakte Zoeklicht bekend dat op deze wijze van zes kinderen de identiteit is vastgesteld. De werkgroep heeft deze informatie vorige week doorgegeven aan het Korps Landelijke Politiediensten (KLVD) in Driebergen. Dat zegt de dossierserieuze te zullen onderzoeken. Het openbaar ministerie in

Haarlem zei aanvankelijk niet blij te zijn met de actie van Zoeklicht, maar er niets tegen te kunnen doen. De Belgische justitie startte wel een onderzoek. Zij verdenkt Vervloesem ervan het materiaal aan Zoeklicht te hebben geleverd.

Doordat de portretjes van de misbruikte kinderen op internet worden gepubliceerd, schendt Vervloesem volgens het parket in Turnhout de privacywet. Dat de foto's op een Nederlandse internetsite staan, maakt volgens een woordvoerder niet uit. „De foto's kunnen immers in België geraadpleegd worden”, luidt de redenering van de Belgische justitie.

Het onderzoek naar de publicatie op internet is afgerond, maar justitie wacht met vervolging van Vervloesem tot enkele andere onderzoeken tegen de Belg zijn afgerond.

ZIE DE 4
p 4

Verspreider van kinderporno: Ik werkte in opdracht van politie

Van onze verslaggever
JON VAN SCHILT

Groninger - Is de 35-jarige stad-Groninger J.S.W. een op kinderporno beluste pedofiel, die internet gebruikt als doorgeefluik van zijn seksuele fantasieën? Of is hij iemand die in opdracht van de Groninger politie op het web surveilleert op zoek naar zaken die niet door de rechtbank in Groningen hield W. gisteren bij hoog en laag vol dat hij opereerde in opdracht van de politie.

Officier van Justitie mr. T. Wiersma gelooft daar niets van, en eiste acht maanden cel-

straf plus de uitvoering van een voorwaardelijke gevangenisstraf van zes maanden.

Door de politieman met wie W. de 'werkafspraken' zou hebben gemaakt, op te roepen als getuige, wilde de officier aantonen dat W. zijn verhaal uit de duim zoog.

"We hebben gebabbeld over koetjes en kalfjes, en ik heb hem gezegd dat hij kinderporno op internet vooral niet moet downloaden. Dan heeft hij het in zijn bezit en dat is strafbaar. Ik heb gezegd dat hij het mij moest melden als hij tijdens het surfen iets tegen zou komen wat niet mag. Ik heb nooit iets van hem ver-

men", aldus de rechercheur. Ook bestond er onenigheid over een cd-rom, die afbeeldingen van kinderporno zou bevatten.

In maart 2000 is W. al eens veroordeeld tot een werkstraf en een half jaar voorwaardelijke celstraf voor het bezit van kinderporno. Een schijfje dat toen in beslag werd genomen, zou hij later terug hebben gekregen van de politie. Volgens W. bevatte de cd-rom foto's van volwassenen die seks hebben met kinderen. "Absoluut niet. Ik heb het materiaal zelf gecontroleerd, maar er stond geen kinderporno op", aldus de politieman.

Nu ging W. in de ogen van de officier een flinke stap verder door het verspreiden van kinderporno via internet. De Deense politie trof de afbeeldingen aan en schakelde Nederlandse collega's in. Zo kwam de politie bij W. terecht. "Hij is niet de producent van de kinderporno geweest, wel een verspreider ervan. Daar staat in Nederland maximaal vier jaar cel voor", aldus de officier.

W. hield vol dat hij aan het speuren was voor de politie. "Ik moest contacten leggen, het vertrouwen winnen en de gegevens van deze mensen vervolgens doorspelen naar de politie. Dat ik dat niet heb ge-

daan, was omdat de contacten zich nog in het beginstadium bevonden." Om contacten te leggen, moest hij wel eens een afbeelding verspreiden.

W.'s raadsman, mr. E. de Mare, vond het merkwaardig dat zijn cliënt twee keer voor de rechtbank moest verschijnen. Al voor zijn eerdere veroordeling zou de politie het bewijsmateriaal voor het verspreiden van kinderporno hebben vergaard.

"Ze wilden hem kennelijk eerst veroordeeld zien voor het bezit van kinderporno en vervolgens voor het verspreiden ervan. Heel merkwaardig." Uitspraak 12 maart.

Lid Wonderland-Club krijgt twee jaar cel

BREDA - De rechtbank in Breda heeft een 39-jarige man uit Lelystad veroordeeld tot twee jaar gevangenisstraf voor het in bezit hebben en verspreiden van kinderporno. De man was lid van de 'Wonderland-Club'. Dit grootste kinderpornonetwerk uit de geschiedenis, verspreide honderdduizenden foto's van kinderen.

Cyber sentinel to keep watch on sex offenders

Tony Thompson, crime correspondent
Sunday February 3, 2002
The Observer

Computer software which monitors sex offenders while they surf the internet is being tested by the Government to see if it can be used to reduce levels of reoffending.

The program was developed to help parents prevent children from gaining access to sexually explicit material online, but has been adapted amid increasing concerns over safety in cyberspace.

The software monitors the computer screen and compares its contents with a database of 'trigger' words and banned websites. It also checks for phrases commonly used by paedophiles trying to approach children online - such as 'do your parents use this computer?' and 'I won't hurt you' - and peruses emails and instant messages.

In the event of a match, the program sends an email alerting the offender's probation officer. The system can also be tailored to spot specific names or addresses if an offender is believed to be targeting a particular child.

Details of suspicious activity are stored on a computer's hard drive and can be used to provide evidence. The program also contains features which prevent paedophiles communicating online or

swapping sexually explicit words and images.

A Home Office spokesman said that the project to assess the software was one of several aimed at closer monitoring of sex offenders in the community. The trials follow the Government's refusal to introduce new legislation allowing people to find out if convicted paedophiles are living in their area.

A pilot scheme using the software in the US has been so successful that all convicted offenders with computers are now required to have it installed as a condition of parole. The program is designed to run 'behind' other software, giving no sign to the offender that he is being monitored.

'The idea is to stop the problem at its source,' says Dan Jude of Security Software, which makes the Cyber Sentinel program. 'The software can be customised to detect any level of prohibited activity.'

'Vriend Gerard Reve had negen pedofiele relaties'

Gent - Joop Schafthuizen, de partner van schrijver Gerard Reve, heeft tegenover onderzoekers van de Belgische politie bekend dat hij in zijn leven negen pedofiele relaties heeft gehad. Dit heeft de Belgische krant *Het Laatste Nieuws* vandaag gemeld. Het parket in Gent kon vanmorgen hierop nog niet reageren.

Ook troffen agenten films met kinderporno aan op zolder van de villa van Schafthuizen en Reve, schrijft de krant. Het duo woont in België.

De bekentenissen vloeiden voort uit een onderzoek naar Schafthuizen, dat loopt sinds de zomer, toen een buurjongen een klacht tegen hem indiende. Volgens de krant heeft Schafthuizen gezegd dat Reve wel van de relaties op de hoogte was, maar dat hij 'niet deelnam aan de vrijpartijen'. (ANP)

Vriend Reve bekennt pedofiele relaties

Gent Joop Schafthuizen, de partner van schrijver Gerard Reve, heeft tegenover onderzoekers van de Belgische politie bekend dat hij in zijn leven negen pedofiele relaties heeft gehad. Het parket in Gent kon gistermorgen nog niet reageren. (ANP)

Justitie Gent vraagt berechting partner Reve

BRUSSEL/Gent - Justitie in Gent wil Joop Schafthuizen, partner van auteur Gerard Reve, laten berechten voor het bezit van kinderporno en aanranding van een minderjarige buurjongen. Schafthuizen en de ouders van de jongen kunnen nog tot en met volgende week donderdag vragen om extra onderzoek. Daarna moet de rechtbank eind deze maand besluiten of het daadwerkelijk tot een zaak komt. Schafthuizen gaf vorig jaar

toe een buurjongen te hebben gevraagd zich uit te kleden. Ook heeft hij naar eigen zeggen de jongen heel kort betast. De jongen knapte klusjes op in de tuin van Reve en Schafthuizen in het Vlaamse Machelen. De ouders van de jongen dienden later een klacht in bij de politie. De publiciteit over de zaak leidde ertoe dat Reve uiteindelijk de Prijs der Nederlandse Letteren niet kreeg overhandigd door de Belgische koning Albert. (ANP)

Schafthuizen geeft acht affaires met jongens toe

(Van onze correspondent)
BRUSSEL - Joop Schafthuizen, partner van schrijver Gerard Reve, is al 37 jaar 'fout'. Hij is geen homo, maar voelt zich 'honderd procent pedofiel', zou hij hebben verklaard in verhoren door de Belgische politie.

De politie onderzoekt de beschuldiging dat hij een dertienjarige buurjongetje in zijn Belgische woonplaats Machelen aan de Leie misbruikte. "Het bekijken en betasten van het pielemuisje heeft maar zestig seconden geduurd," zei Schafthuizen tegen zijn ondervragers.

De Vlaamse krant *Het Laatste Nieuws* citeert vanmorgen uit de verhoren. Schafthuizen zelf weigerde vandaag ieder commentaar en verwees naar zijn advocaat. "Het is emotioneel al pittig genoeg. Het is een trieste zaak en ik heb geen zin er nog een keer over te praten. Het doet me veel verdriet."

Schafthuizen zou aan de politie hebben verklaard dat hij in zijn leven met acht jongens tussen de dertien en zestien jaar langdurige liefdesrelaties heeft gehad. Het buurjongetje zou hij hebben gevraagd zich uit te kleden voor het maken van 'modefoto's'. Het

was zijn manier om jongens over te halen zich uit te kleden zodat 'ik hun penis kon zien'.

De raadkamer in Gent moet nog beslissen of Schafthuizen terecht moet staan voor de correctionele rechtbank. Behalve van het betasten van het buurjongetje wordt Schafthuizen ook verdacht van het bezit van kinderporno, die hij op zolder bewaarde.

Het politieonderzoek bracht de Vlaamse minister van Cultuur Bert Anciaux er eind vorig jaar toe de feestelijke overhandiging van de Prijs der Nederlandse Letteren aan Gerard Reve te annuleren. Anciaux wilde zo voorkomen dat koning Albert, die die plechtigheid zou leiden, in aanraking zou komen met Reves partner.

Schafthuizen zou in de verhoren hebben toegegeven een 'misdrijf' te hebben gepleegd. "Ik ben al 37 jaar fout. Ik heb het vertrouwen van die jongens ontwaard. Ik had me als volwassen man beter in de hand moeten houden."

Zijn advocaat bevestigt dat Schafthuizen van bepaalde zaken spijt heeft en 'lessen heeft geleerd', maar dat wil niet zeggen dat hij zich schuldig verklaart aan de feiten.

Bezige Bij geeft Reve's verzamelde brieven uit

'Vriend Reve bekennt pedofiele relaties'

Joop Schafthuizen (links naast partner Gerard Reve) heeft tegenover de Belgische politie bekend dat hij in zijn leven negen pedofiele relaties heeft gehad. Dit heeft de Belgische krant *Het Laatste Nieuws* gisteren gemeld. De bekentenissen vloeiden voort uit een onderzoek naar Schafthuizen, dat loopt sinds de zomer, toen een buurjongen een klacht tegen hem indiende. FOTO: ANP

Schafthuizen naar de rechtbank

GENT, 19 JAN. Joop Schafthuizen, de partner van Gerard Reve, moet begin februari voor de raadkamer van de Gentse rechtbank verschijnen. Het Gentse parket zei vrijdag dat nog geen precieze datum is vastgesteld. Schafthuizen wordt beschuldigd van aanranding van een 13-jarige jongen en het bezit van kinderporno. Het leidde vorig jaar tot het schrappen van de officiële uitreiking van de Prijs der Nederlandse Letteren door de Belgische koning Albert. De raadkamer zal besluiten of de zaak wordt geseponeerd of dat die wordt doorverwezen naar de normale rechtbank voor een proces. (ANP)

Door onze kunstredactie

AMSTERDAM, 4 MAART. Uitgeverij de Bezige Bij gaat de verzamelde brieven van Gerard Reve uitgeven, chronologisch geordend in meerdere banden. De aangekondigde bundel met brieven aan Bram Peper, voormalig minister van Binnenlandse Zaken en ex-burgemeester van Rotterdam, komt te vervallen. Enkele van deze brieven zullen wel in de nieuwe uitgave komen. Het is nog onbekend wie de bezorger van de brieven wordt. De Bezige Bij wil in de *Verzamelde Brieven* naast de zestien reeds verschenen brievenbundels ook veel ongepubliceerde brieven opnemen, vooral uit de jaren 1930-1960, de periode waaruit tot nu toe weinig correspondentie is verschenen. De uitgever zoekt hiervoor nog naar correspondenten die onbekende brieven van Reve in hun bezit hebben. Reve's vorige uitgever, L.J. Veen, bij welke hij in 2000 met ruzie vertrok, had ook ooit het plan de verzamelde brieven uit te geven, in aanvulling op het zedelijke *Verzamelde Werk* (1998-2001).

Een leven lang pedofiel

DE HET GEHEIME POLITIEDOSSIER: JOOP SCHAFTHUIZENS 'PIELEMUIS-INCIDENT' STOND NIET OP ZICHZELF

Vorig jaar werd in België tegen Joop Schafthuizen -partner van schrijver Gerard Reve- aangifte gedaan wegens seksueel misbruik van een 13-jarige jongen. Zelf bagatelliseerde Schafthuizen die kwestie als het 'pielemuis-incident', maar uit het geheime politiedossier blijkt dat hij al zijn hele leven met zijn pedofiele geaardheid worstelt. 'Ik weet dat ik niet kan genezen.'

Door Hendrik Jan Kortierink en José Masschelin

Fotografie: Martijn van de Griendt/HH

'Mijn vader was een harde werker, maar hij kon niet strelen,' zegt Joop Schafthuizen tegen de Belgische psychiater die hem onderzoekt wegens seksueel misbruik in de zomer van 2001.

Joop Schafthuizen is op 21 maart 1948 geboren in Schiedam, in een harmonisch gezin. Zijn vader was constructiewerker, moeder huishoudster. Hij heeft één oudere broer, een tweelingbroer en een tien jaar jongere zus. Met zijn tweelingbroer heeft Joop van zijn 12de tot zijn 16de intiem contact. Ze kroepen bij elkaar onder de dekens - Joop beschouwt dat nog altijd als de 'optimale intimiteit.' Als ze 16 zijn, wil zijn broer niet meer, hij vindt dat ze hiervoor te oud zijn geworden. Vanaf dat moment is Joop zich er duidelijk van bewust dat hij pedofiel is. 'Ik was en ben totaal niet geïnteresseerd in een vrouwelijk lichaam.'

Schafthuizen stort zich volledig op de kunst, als schilder. Hij verklaart dat hij 'provoceerde' met zijn geaardheid.

De psychiater concludeert dat hij de kunst misbruikt om zijn pedofiele gedrag te promoten en tegelijkertijd te verbergen. Niettemin is het leven van Schafthuizen, zoals hij zelf zegt, tussen zijn 16de en 25ste een gruwelijke hel.

In die tijd gebruikt hij veel drugs. Hij maakt ook een zes maanden durende reis naar Indonesië om pedofilie 'als een soort trots te beleven.' Met het thuisfront zijn er geen problemen: zijn ouders accepteren dat hij homoseksueel is. Met zijn broers en zus heeft hij vrijwel geen contact meer, maar ook geen ruzie.

Na zijn reis naar Indonesië ontmoet hij Gerard Reve. Sinds 7 augustus 1975 hebben ze een relatie. 'Ik ben 100 procent pedofiel, geen homo,' zegt Schafthuizen. 'Reve bemoeit zich daar niet mee.' Tegenover de Belgische politie en justitie vertelt Schafthuizen meer over de pedofiele praktijken in zijn leven dan ze feitelijk willen weten - immers, ze ondervragen hem over slechts één zaak. Maar Schafthuizen vertelt over seksuele relaties met acht minderjarige. Juridisch heeft de verklaring geen gevolgen: de feiten zijn verjaard, er zijn geen aangiften gedaan of ze hebben niet in België plaatsgevonden. 'Ik ben me ervan bewust dat ik een pedofiele geaardheid heb en dat ik de laatste 37 jaar in de fout was. Ik voel me aangetrokken tot jongens, dat is een esthetische fascinatie.'

Schafthuizen is bij vier psychiaters in behandeling geweest. Juist in de periode dat hij geen pedofiele contacten heeft en daardoor 'zelfmoordgedachten kreeg.' Hij vervolgt: 'En omdat ik ook heel bang ben dat ze de opwinding op mijn gezicht kunnen zien als ik bijvoorbeeld een school passeer. Ik weet dat ik niet kan genezen, maar misschien kan ik leren leven zonder mensen verdriet aan te doen. Het is een soort straatvrede die ik heb. Ik wil 100 procent meewerken om nooit meer tot die daad te komen.'

Als jongen van 11 jaar had Schafthuizen seksuele contacten met jongens van 13 en 14 jaar. Maar ook in 1986, als man van 38 jaar, had hij contacten met drie jongens van een jaar of 16. Hij omschrijft dat als 'knuffelen en mannen enkelspel (masturberen).' Van 1987 tot 1990 heeft hij een intieme relatie met een Frans buurjongetje, Nicolas. Hij woont in die periode samen met Reve in het dorpje Le Poët Laval in de Provence. Als het begint, is Nicolas 10 jaar. 'We stoeiden en knuffelden,' vertelt Schafthuizen. Beiden waren naakt, hij raakte het geslachtsdeel van het jongetje wel aan, het jongetje dat van hem niet. 'Gerard was ervan op de hoogte, maar hij deed er niet aan mee, hij was anders geaard.' De seksuele relatie eindigt als de ouders van Nicolas erachter komen wat er aan de hand is. Ze geven Schafthuizen 'een standje,' maar doen geen aangifte. De vriendschap met de jongen blijft.

In 1997 raakt Schafthuizen in een diepe depressie 'door schuldgevoelens en verschrikkelijke angsten. Omdat ik gefascineerd word door opgroeiende jongens. Ik heb veel moeite met mijn geaardheid.'

In de zomer van 2001 gaat het mis. Jongens uit het dorp Machelen werken bij Reve en Schafthuizen in de tuin. Schafthuizen raakt vooral gefascineerd door de 13-jarige Allard (*). Hij geeft de jongen cadeautjes en vraagt hem in ruil daarvoor zich te ontkleden. Allard wil dat niet, maar krijgt het cadeautje toch. Schafthuizen vertelt tegen Allard ook over zijn broer, dat hij daar vroeger veel mee geknuffeld heeft.

Op zondag 19 augustus neemt Schafthuizen Allard mee naar binnen om foto's te maken. 'Ik vroeg bij het omkleden of ik zijn piemeltje mocht zien. Hij weigerde dat. Ik drong aan, omdat ik het zo

mooi vond. Ik ben ook snel eens aan zijn piemelmuisje geweest. Het hele incident duurde niet langer 60 seconden,' verklaart Schafthuizen tegenover de onderzoeksrechter. Hij geeft toe dat hij héél even een masturberende beweging heeft gemaakt bij Allard. 'Ik heb minder dan 60 seconden gekeken naar het geslachtsdeel van een jongen die in volle groei is. Ik heb anderhalf jaar contact met hem gehad, ik heb daar ontzettend veel plezier gehad, het is een nachtmerrie deze vernedering te ondergaan. Als je ziet welke vuiligheid ze kunnen zien op tv of internet...' Als aan Schafthuizen wordt gevraagd waarom hij dan toch aan het geslachtsdeel van de jongen heeft gezeten, antwoordt hij cryptisch: 'Als je vanaf je 12de weet dat je als pederast geboren bent, dan is het een zeer zware last als je beseft dat je toch over de schreef bent gegaan.'

Bij de psychiater verklaart hij dat hij het geslachtsdeel van Allard heel even heeft aangeraakt en gezegd heeft: 'Je wordt een kanjer van een gozer.' Daar had hij onmiddellijk spijt van. 'Ik heb veel verdriet en boosheid jegens mijzelf, ik had mij beter in de hand moeten houden als man van 53 jaar.' Schafthuizen blijkt in de periode na zijn aanhouding het geslachtsdrijfremmend middel androcur te hebben gebruikt, op advies van de psychiater.

Het tweede feit dat Schafthuizen ten laste wordt gelegd, is het in bezit hebben van kinderporno: foto's, boekjes, videobanden en 8 mm-films. Het meeste is vele jaren geleden aangeschaft, toen het nog niet verboden was. Schafthuizen geeft toe dat hij vanaf zijn 14de porno heeft verzameld. De oude films zijn al lang niet meer gedraaid: het apparaat om de 8 mm-films af te draaien is al dertien jaar kapot. Veel van het materiaal kreeg hij van de eigenaren van sexshops in Schiedam en Den Haag, met wie hij bevriend was geraakt. Het meest belastend is een partij particuliere videofilms met kinderporno, vermoedelijk afkomstig van een klant van één van de sexshops, die het spul van de hand deed toen bezit van kinderporno in Nederland verboden werd. Op een van de banden zag Schafthuizen een scène waarin een kind in het gezicht werd geslagen en gedwongen werd tot sex met een man. Hij was hierdoor zo geschokt dat hij de rest van de banden, naar zijn zeggen, niet meer bekeken heeft.

Spijt en agressie wisselen elkaar af bij Schafthuizen. Tijdens de huiszoeking moeten agenten hem in bedwang houden en stuurt hij Reve blootsvoets de straat op om bij de burens hulp te vragen. Aan een onderzoekster van het Advies- en Begeleidingscentrum in Gent schrijft hij een woedende brief die wemelt van de taalfouten.

SCHAFTHUIZEN IN ZIJN VERKLARING: 'IK BEN PEDOFIEL. REVE BEMOEIT ZICH DAAR NIET MEE'

Reve en Schafthuizen kennen elkaar 27 jaar. Nu verklaart Schafthuizen: 'Reve is volledig afhankelijk van mij.'

Hij beschuldigt haar ervan dat ze 'andere psychiaters, politie en rechters wil overtroeven door mij met intimiderende cessies totaal, overspannen te maken (...). Ik hoop dat brief u aan het denken zet, welk een schade u kan toebrengen aan een patiënt.'

Twee Nederlandse Reve-vrienden krijgen in september bedreigende telefoontjes. Peter van Bergen, die in het Letterkundig Museum in Den Haag een lezing zou geven over het werk van Reve, krijgt een dronken Schafthuizen aan de lijn die zegt dat hij niet wil dat de lezing wordt gehouden. Ook Nop Maes, de conservator van het museum, krijgt een telefoontje met deze strekking. Schafthuizen doet 'lasterlijke aantijgingen.' Van Bergen vertelt tegen de Belgische politie dat hij zich zorgen maakt, waarmee hij doelt op de situatie waarin Reve verkeert. Hij is niet de enige. Schafthuizen zegt zelf tegen de politie: 'Gerard Reve is volledig afhankelijk van mij.'

Veel vroegere vrienden van Reve ervaren dat ook zo: ze krijgen nauwelijks meer contact met de schrijver. Hanny Michaelis, de inmiddels 82-jarige ex-echtgenote van Reve, probeert hem nog wel eens te bellen. 'Dat lukt af en toe, als Schafthuizen even zijn hielen heeft gelicht.'

Het is nog niet bekend wanneer het proces tegen Joop Schafthuizen begint. Schafthuizen zelf zal zich niet meer bezondigen aan verboden contacten, beweert hij. De psychiater schrijft: 'Hij zal zich, als we hem mogen geloven, alleen nog bezighouden met mooie pedofiele symbolen in marmer of glas.'

* OM PRIVACYREDENEN IS DE NAAM VAN ALLARD GEFINGEERD

Partner Reve wacht mogelijk lange straf in België

Schafthuizen biecht misbruik van zeker negen jongetjes op

door Jolande Westdorp
MACHELEN/ROTTERDAM,
donderdag

Levenspartner Joop Schafthuizen (53) van schrijver Gerard Reve heeft tegenover de Belgische politie bekend zeker negen minderjarige jongens, onder wie drie Schiedamse tieners, seksueel te hebben misbruikt. De kunstschilder hangt in België jarenlange gevangenisstraf boven het hoofd.

Een van zijn Schiedamse slachtoffers bevestigde het misbruik gisteren tegenover deze krant. Ruim achttien jaar geleden benaderde Schafthuizen mij voor klusjes in de tuin. Ik kreeg er goed voor betaald en zei dus geen nee. Het viel me op dat hij steeds foto's van me maakte. Toen hij op een gegeven moment mijn broek naar beneden deed en mijn geslachtsdeel begon te betasten, heb ik de benen genomen en ben ik nooit meer teruggegaan. 'Wat destijds met die andere jongens is gebeurd, weet ik niet.'

• Schafthuizen en Reve

Verder blijken de Belgische speurders in de villa een grote hoeveelheid kinderporno in beslag te hebben genomen. Schafthuizens kinderporno-collectie bevat talloze, deels zelf genomen foto's, boekjes, tijdschriften en videobanden. De Belgische politie kwam in actie in het kader van een gerechtelijk vooronderzoek na de aangifte van gewelddadige aanranding door een 15-jarige jongen. Schafthuizen had ook deze jongen ingeschakeld voor klusjes en hem langzaam ingepalmd als fotomodel en schandknaap.

De Nederlander wordt inmiddels 'aanranding van de eerbaarheid met geweld van een minderjarige' ten laste gelegd.

Op dit misdrijf staat in België minimaal tien en maximaal vijftien jaar cel. Bij verzachtende omstandigheden is dat minimaal zes maanden en maximaal vijf jaar opsluiting.

Opwinding

'Ik ben geen homofiel, maar honderd procent pedofiel', blijkt de kunstschilder aan zijn ondervragers volgens justitiële bronnen in België te hebben opgebiecht. 'Als ik een school voorbijloop, dan vrees ik dat men de opwinding op mijn gezicht kan zien'. Belgische psychiaters beschouwen de man alleen om die reden al als 'een gevaarlijke recidivist'.

BIOGRAFIE

Gerard Reve in Weert

Gerard Reve is betwistbaar Nederlands grootste

schrijver en zijn werk is in verschillende periodes onder te verdelen. Koninklijke Jaren beslaat de periode 1972-1975, de jaren waarin Gerard Reve in het Limburgse Weert woonachtig was. *mfj 14 151*

Dit deel van de biografie van Gerard Reve is opgetekend door Bert Boelaars, die destijds journalist was voor het huis-aan-huisblad *Op de Keper*. Toen hij als negentienjarige Reve voor het eerst interviewde, was hij nooit verder gekomen dan een paar bladzijden in De avonden. Misschien juist door die onbevangenheid slaagde hij erin een "schokkend en boeiend" gesprek te noteren dat in Koninklijke Jaren in zijn geheel staat afgedrukt. Voor

Revianen is dat een 'collector's item', want het is na publicatie in *Op de Keper* nooit herdrukt.

Een andere waarde die het boek toevoegt aan het vele dat al bekend is over het leven van Reve is dat Boelaars veel direct betrokkenen gesproken heeft. Het is goed die gebeurtenissen nu eens niet in de woorden van Reve zelf voorgeschoteld te krijgen. Boelaars heeft onder meer uitgebreid gesproken met Guus van Bladel, bij wie Reve in Weert onderdak vond. Het prettig leesbare boek van Boelaars is tevens te lezen als de catalogus bij de tentoonstelling, mede dankzij de talloze illustraties. *Emil Peeters*

Koninklijke Jaren; De Weertse periode van Gerard Reve. Bert Boelaars, Uitgeverij L.J. Veen. Prijs: 15,00 euro.

Amsterdam telt meeste jonge moeders

Van onze verslaggever
AMSTERDAM

In Amsterdam worden vier keer zo veel tienermeisjes zwanger als in de rest van het land. Een aanzienlijk deel daarvan is allochtoon. Dat blijkt uit onderzoek van de Amsterdamse GG & GD, die een nieuwe preventiecampagne voorbereidt.

Het aantal tienerzwangerschappen in Nederland is laag vergeleken met andere landen. Over de jaren 1996, 1997 en 1998 turfden drie onderzoekers het aantal geboorten en abortussen onder ruim 58 duizend tieners van 14 tot 19 jaar. Dat bleek er 1952 (ruim 3 procent).

Onder 14- tot 16-jarigen werden 302 Amsterdamse tieners zwanger. Daarvan koos 70 procent voor een abortus. Van de 17- tot en met 19-jarigen raakten 1650 meisjes zwanger, en liet 54 procent een abortus plegen.

De cijfers werden verkregen door databestanden van bevolkingsregisters en abortusklinieken te vergelijken. Ze staan deze week in het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde.

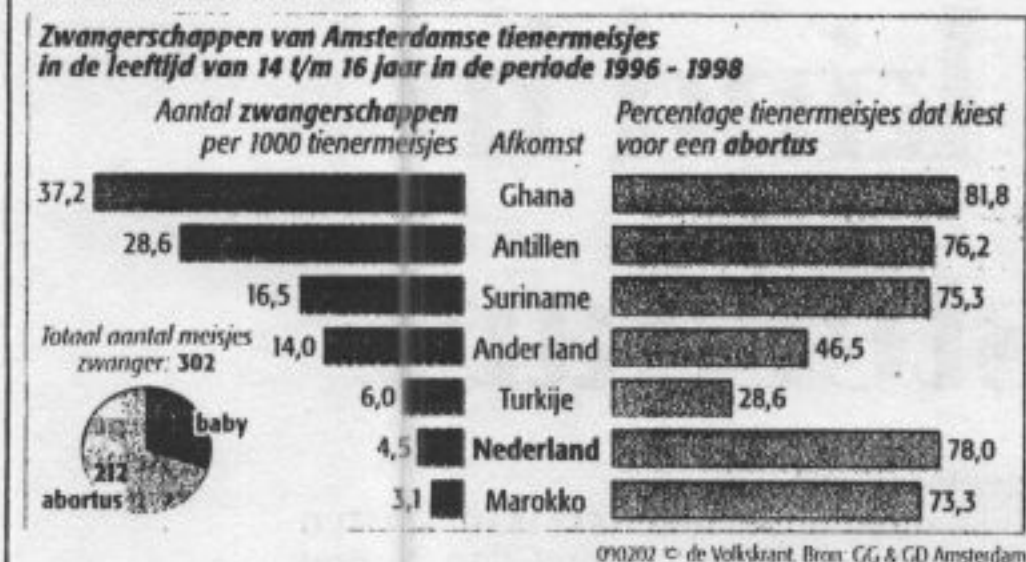
In dat artikel vallen ook forse verschillen op tussen bevolkingsgroepen. Zo is de kans dat een Antilliaanse meisje zwanger raakt zeven keer groter dan een autochtoon meisje. Voor Ghanese tieners is die kans negen keer groter en voor Surinaamse vier keer.

Tot slot verschilt ook de reactie op de zwangerschap. Turkse en Marokkaanse tieners kiezen minder vaak voor een abortus dan autochtone leeftijdsgenoten. Daarbij speelt, stellen de onderzoekers, de islam een rol. Thuis wordt niet over seks gepraat, terwijl in Turkse gezinnen anders wordt gedacht over gezinsplanning. 31 Procent van de Turkse en 15 procent van de Marokkaanse meisjes tussen de 15 en 19 jaar zijn al getrouwd. Onder Nederlandse tienermeisjes is dat nog geen 1 procent.

Surinaamse en Antilliaanse tieners zijn vaker zwanger, vermoeden de onderzoekers, vanwege een inconsequent gebruik van voorbehoedsmiddelen. Ghanese meisjes lijken abortus te gebruiken als vorm van anti-conceptie. Over deze groep weten de onderzoekers naar eigen zeggen weinig. Zij stellen vast dat in Ghana seks voor het huwelijk niet ongewoon is en dat daar tienermeisjes soms worden onderhouden in ruil voor seks.

'In absolute aantallen is het geen groot probleem', zegt onderzoeker M. van der Wal van de Amsterdamse GG & GD. Volgens de epidemioloog wonen er hooguit een paar honderd Ghanese tienermeisjes in Amsterdam. 'Maar de verschillen tussen de groepen zijn groot genoeg om nader onderzoek te doen.' Als eerste stap gaat de GG & GD dit jaar met Ghanese tieners praten.

Amsterdamse tienermoeders

Meer vragen over seksualiteit bij Korrelatie

Door een onzer redacteurs
ROTTERDAM, 18 FEBR. Het aantal vragen over seksualiteit aan Korrelatie is gestegen. Vorig jaar belden 55000 mensen naar Korrelatie, 3000 meer dan het jaar daarvoor. De meeste vragen gaan over relatieproblemen en seksualiteit. De vragen over seksualiteit komen voornamelijk van jongeren en gaan vaak over voorbehoedsmiddelen en zwangerschap. Vooral op maandag, vlak na het weekend, komen hier relatief veel vragen over binnen.

Volgens medewerkster Doorke Huijbregts heeft de stijging te maken met het verdwijnen van de landelijke hulplijn van de Rutgersstichting twee jaar geleden, en van de Rutgers Huizen vorig jaar. Korrelatie heeft de telefonische voorlichting overgenomen. De medewerkers zijn getraind door de Rutgersstichting.

Vorig jaar werden de meeste Rutgers Huizen omgevormd tot

kenniscentra. De Rutgersstichting heeft alleen nog een informatienummer waar bellers via een keuzemenu informatie van een bandje kunnen krijgen. Wie een persoonlijk gesprek wil, wordt doorverwezen naar Korrelatie.

Volgens Olga Loeber, oud-medewerker van de Rutgers Stichting, is een aantal voormalige Rutgers Huizen samengegaan met abortusklinieken. Samen vormen zij centra voor seksualiteit, geboorteregeling en abortus. Deze centra zullen onder meer dezelfde functies vervullen als de voormalige Rutgers Huizen. Korrelatie krijgt steeds meer vragen via e-mail. In 2001 kwamen 5200 vragen via e-mail binnen, bijna een verdubbeling ten opzichte van 2000.

Verder hebben ook rampen, waaronder de brand in Volendam, de MKZ-crisis en de aanslag in de Verenigde Staten tot extra gesprekken geleid.

Zij en ik

Lief meisje van 16 ('Onderdrukte vlinders', #6). Ik denk dat ik weet dat het klote is om als meisje verliefd te zijn op een meisje, als je denkt dat het niet kan en je het niet wil. Maar dat het ook goed kan eindigen. Ik heb gedurende lange tijd gevochten tegen gevoelens die steeds sterker werden. Ondanks het vechten, putte ik er ook hoop uit (af en toe). Ik hoopte dat iets nooit zo van één kant kon komen. Nu denk ik dat dat misschien wel kan, maar in mijn geval trof ik het goed. Zij en ik (zij en zij) zijn nu al lang samen: het kan dus. Zelfs de buitenwereld vindt het (meestal) leuk. Nu wil ik je niet overmoedig maken, want het geluk is niet altijd aan ieders zijde. Ik wil eigenlijk alleen maar zeggen dat je niet de enige bent, en dat ik hoop dat het nog goed komt, met haar, of met wie dan ook.

Een grote puzzel

Ik weet precies wat je voelt ('Onderdrukte vlinders', #6). Ik heb hetzelfde. Ik ben ook verliefd op een meisje en zij is ook even onbereikbaar. Ik weet dit zo zeker omdat ik zo stom ben geweest het haar te vertellen. Maar eigenlijk ben ik er niet zeker van, want zij maakt wel eens dubbelzinnige opmerkingen en doet geheimzinnig. Ze kijkt ook vaak naar mij als ze denkt dat ik niet op haar let. Ze kijkt ook naar andere meiden. Niet gewoon kijken, maar met een blik van interesse. Of verbeeld ik me dit nou gewoon? Wil ik nou niet geloven dat zij op jongens valt?

Ik weet het niet meer. En het houdt me zo bezig. Elke dag denk ik wel aan haar, aan wat ze heeft gezegd en gedaan en wat ze ermee kan bedoelen. Het is een grote puzzel en ik probeer hem te leggen. Maar het lukt niet. Daardoor voel ik me vaak deprimé. Dan zie ik gelukkige stelletjes samen en dan gaat er een steek van pijn door me heen. Ik droom en fantasieer regelmatig over haar met het besef dat het nooit werkelijkheid zal worden. Dat besef doet pijn. Maar meisje van 16, geef niet op! Schaam je niet voor jezelf! Anders heb je geen zelfrespect meer en ga je gekke dingen doen zoals zelfmoord. Daar heb ik ervaring mee. En ik zeg je: dat is verschrikkelijk. Laat het niet zover komen en concentreer je op iets wat niks met dat meisje te maken heeft. Succes.

Een meisje van 14

Turkse scholen af van maagdelijkheidstest

AP

ANKARA

Turkije heeft een omstrede wet ingetrokken die het scholen toestond meisjes die werden verdacht van seksuele activiteiten voor het huwelijk op hun maagdelijkheid te controleren. Gedwongen onderzoeken kwamen veelvuldig voor, totdat in 1999 vijf meisjes een zelfmoordpoging deden om onder de test uit te komen.

Mensenrechten- en vrouwenorganisaties hebben forse kritiek geuit op de praktijken. Een aangepaste wet is dinsdag in werking getreden. De nieuwe wet schrapt dubbelzinnige passages waarin het scholen wordt toegestaan om te 'bepalen' of meisjes maagd zijn of niet. Er wordt geen melding meer gemaakt van de kuisheid van meisjes.

CIJFERS / Meer vragen over welzijn en seks

De telefonische hulpdienst van Stichting Korrelatie heeft vorig jaar bijna 3000 gesprekken meer gevoerd dan in 2000. Er namen 55 000 mensen contact op met Korrelatie voor hulp, advies of informatie over gezondheid of welzijn. In de toptien van onderwerpen staan relatieproblemen, seksualiteit en depressie traditiegetrouw hoog genoteerd.

Al jaren stijgt het aantal bellers, zegt Korrelatie-directeur Dorke Huijbregts. Wel valt op dat in 2001 meer mensen belden met vragen over seksualiteit. Geheelteeljk zijn dat mensen die voorheen bij de onlangs gesloten

Mara (16)

Praatpaal op het

Wat doe je als iemand je vertelt dat hij of zij thuis wordt mishandeld? Wat adviseer je je vriendin als zij voor het eerst met haar vriend naar bed wil? Jongeren die regelmatig door leeftijdgenoten worden aangesproken omdat ze goed kunnen luisteren en vaak klaarstaan voor de ander, kunnen hun natuurlijke rol als praatpaal extra invulling geven. Door middel van het project Jeugdadviseur bijvoorbeeld. Deelnemers krijgen extra informatie over omgang met andermans sores en leren sterker in hun schoenen te staan. In Nederland zijn zes Jongereninformatiepunten (Jip) gestart met een dergelijk project. Den Haag start binnenkort.

door Judith Janssen

AMSTERDAM — Zelf bespreekt ze haar problemen het liefst met haar zus. Maar dat geldt niet voor haar vriendinnen en klasgenoten. Die kloppen juist graag aan bij de zestienjarige Nancy van Gils. En dat is altijd al zo geweest. „Niet om arrogant te doen hoor, maar ik kan goed luisteren, sta open voor mensen en lach niet om andermans problemen.“ Voor betrokken jongeren zoals Nancy, bestaat in Nederland sinds kort het project Jeugdadviseurs. Het idee is afkomstig uit België, waar de jeugdhulpverlening al jaren uitgaat van het feit dat jongeren hun problemen het liefst met elkaar bespreken. Het project Jeugdadviseur bestaat daar al tien jaar. Inmiddels hebben Nederlandse Jongereninformatiepunten (Jip) het project overgenomen. In zes steden, waaronder Tilburg, Zoetermeer, Rotterdam en Amsterdam loopt het al. Den Haag begint binnenkort. Vijftig jongeren tussen de 14 en 18

jaar hebben de opleiding tot jeugdadviseur gevolgd. Jeugdadviseurs zijn volgens Fietje Schelling van het Jip in Den Haag jongeren waarop vrienden, klasgenoten of sportvrienden gemakkelijk afstappen als ze problemen en vragen hebben. Maar het zijn ook jongeren die zelf op leeftijdgenoten afstappen wanneer ze het idee hebben dat er iets aan de hand is. „Hij of zij is vaak het zorgzame typetje binnen een groep. De praatpalen, zeg maar.“ Omdat volgens Schelling de term jeugdadviseur te officieel en te zwaar klinkt - 'het lijkt wel of je het hebt over jongeren met een visitekaartje' - spreken ze in de Hofstad liever over het 'Vriendenproject'.

Doel van het project is volgens Schelling de 'zorgzame' jongeren nog sterker te maken. Want, zo meent ze, het omgaan met problemen van anderen is niet altijd even makkelijk. Zeker niet wanneer die problemen van zwaardere aard zijn, zoals depressies, ruzie thuis, eetproblemen of seksu-

Jongere blowt meer en vrijt

Van onze verslaggeefster

AMSTERDAM

De campagnes om jongeren aan te sporen gezonder te leven, hebben niet of nauwelijks effect gehad. Het gebruik van softdrugs onder scholieren is de laatste tien jaar zelfs met 30 procent gestegen. Jongeren vrijen vaker onveilig. Ze zijn iets minder gaan roken en drinken, maar de toekomst ziet er somber uit.

Dat meldt het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) in een maandag gepubliceerd rapport. Van de 15- tot

19-jarigen rookt 44 procent, 40 procent drinkt overmatig veel alcohol (regelmatig meer dan vijf glazen).

Volgens de onderzoekers vertonen niet alleen jongeren ongezond gedrag. Ook mensen met een lage sociaal-economische status (laag opgeleid, slecht behuisd, weinig opleiding) letten slecht op hun gezondheid. Van de mannen uit deze groep rookt bijna de helft, tegen 37 procent van de totale mannelijke bevolking. 14 Procent van hen drinkt te veel, tegen 9 procent van de welvarender mannen. De oude-

redactie binnenland

'Meer geld voor voorlichting'

Roken, alcohol en drugs zijn onverminderd populair onder jongeren in Nederland. Dat blijkt uit onderzoek van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). Dit ondanks jarenlange voorlichtingscampagnes van de overheid, die het aantal jongeren dat gebruikmaakt van genotsmiddelen flink wil terugdringen.

Genotsmiddelen

Yvonne Kloth

AMSTERDAM – Uit het onderzoek 'Tijd voor gezond gedrag' van het RIVM blijkt dat 44 procent van de 15 tot 19-jarigen rookt. Bijna veertig procent van deze groep drinkt regelmatig vijf of meer glazen alcohol. Het ge-

bruik van softdrugs bij scholieren is de laatste tien jaar met 30 procent gestegen.

Wordt er misschien op een verkeerde manier voorlichting gegeven? Volgens Jan Jansen, onderzoeker van het RIVM, komt de stijging onder meer door geldgebrek. „De voorlichters beschikken over te weinig geld. Naast de voorlichtingscampagnes die nu lopen, moet er tijd en aandacht in de omgeving van de jeugd gestoken worden. De jus d'orange moet goedkoper dan het biertje zijn. Ook moeten er actieve campagnes gevoerd worden. Daar is geld voor nodig”, aldus Jansen.

Het percentage rokende jongeren is de laatste jaren gestagneerd, blijkt uit het onderzoek. Onder volwassenen is het aantal rokers afgenomen. Volgens Trudy Prins is dit een goed teken. „Voor elke volwassenen die stopt met roken, begint één kind niet met roken. Er moet dan ook

meer voorlichting gegeven worden aan volwassenen die roken. Hiermee bereik je het kind ten slotte ook, want volwassenen hebben een voorbeeldfunctie. Twee voor de prijs van één noemen wij dat altijd.”

Tien procent van de jongeren

'De jus d'orange moet in de kroeg goedkoper zijn dan het biertje'

heeft in de vier weken voor het onderzoek hasj of marihuana gerookt. „We weten dat jongeren drugs gebruiken, daar kunnen we ons het beste bij neerleggen”, zegt Kees van Woerkom, professor gezondheidsvoorlichting. „We moeten proberen in te spelen op hun cultuur. Hoe gaan zij met vrienden om die te veel drinken of te veel blowen? Als we dat

weten moeten we daar onze campagnes op inrichten. De jeugd weet inmiddels wel dat genotsmiddelen slecht zijn. Ze moeten leren hoe ermee om te gaan.”

Van Woerkom vindt de voorlichtingscampagnes zinvol. „Je weet immers nooit hoe hoog het aantal jongeren die genotsmiddelen gebruiken, was geweest als de campagnes niet hadden plaatsgevonden. Het wordt nu tijd om naar de omgeving van de jongeren te kijken.”

De instituten Trimbos, NIGZ en Defacto voeren de voorlichtingscampagnes tegen drugs, alcohol en tabak voor jongeren uit. Volgens hen is meer geld nodig. „Wij krijgen 1,35 miljoen euro per jaar voor de voorlichting omtrent alcohol”, zegt Marieke Wiebing voorlichtster van het NIGZ. „Dat is veel te weinig om iedereen te bereiken. Wat we doen doen we goed, maar er is geld nodig voor schaalvergroting.”

Opvallend was dat de daders geen berouw toonden, want «het meisje wilde immers zelf graag seks». Achter dergelijke extreme berichten gaat een rollenpatroon schuil dat zorgt voor diepgaande, meestal verborgen conflicten binnen families.

De afgelopen tien jaar verscheen een stroom aan wetenschappelijke onderzoeksrapporten over de tweede generatie allochtonen, met doorgaans twee dominante thema's: ontspoorde jongens en de kwestie van de maagdelijkheid bij meisjes.

Binnen de Turkse en Marokkaanse gemeenschap wordt over deze onderwerpen doorgaans gezwegen, want praten over problemen, dat doe je niet. En al helemaal niet over intieme zaken. Maagdelijkheid en huwelijk, het is een heilige twee-eenheid die de oorzaak vormt van veel drama's. Hoe er tegen vrouwen wordt aangekeken, laat zich kenmerken door het klassieke begrip «hoer-madonnacomplex»: de vrouw is enerzijds een verlokend lichaam dat bij mannen lagere lusten opwekt en hen zo berooft van hun ratio en moraal, anderzijds is zij een onaantastbaar, godvruchtig, immer geduldig wezen dat zorgt voor liefde, opvoeding en nestwarme. De vrouw als een geraffineerde verleider of als een veilige moederschoot. Dit beeld loopt als een rode draad door de traditionele Marokkaanse en Turkse opvoeding heen.

De ouders van de tweede generatie allochtonen in Nederland — grotendeels afkomstig van het platteland — hebben de normen en waarden meegenomen uit hun moederland en houden die binnen de Nederlandse samenleving in stand. Het contrast kan haast niet groter: terwijl het westerse opvoedingssysteem de individuele verantwoordelijkheid benadrukt, zijn in de Turkse en Marokkaanse gemeenschap de hiërarchische patriarchale gezinsrelaties belangrijk. In gelegenheden als koffie- en theehuizen worden traditionele denkbeelden in stand gehouden. Alhoewel het vrouwen officieel niet verboden is om er binnen te lopen — wat volgens de Nederlandse wet ook niet verboden mag zijn — zijn het gesloten mannenbolwerken waar geen vrouw graag zomaar een kopje koffie bestelt. Maar ook Nederlandse mannen stappen er niet binnen. Het zijn etnische eilandjes in de Nederlandse samenleving waar de intergratie ver te zoeken is.

«Vooral mannen houden zich vast aan het traditionele rollenpatroon. Moeders staan tussen hun man en kinderen in. Zij zijn de baas over het huishouden. Het grote verschil in de opvoeding tussen jongens en meisjes is alles-

bepalend voor latere problemen met seksualiteit en identiteit», zegt Ineke Wiense, orthopedagoog op de afdeling jeugd van Parnassia, psychomedisch centrum in Den Haag. De laatste jaren komen steeds meer meisjes bij haar die er zelf niet meer uitkomen. Jongens ziet ze nauwelijks. «Het zijn meestal goed opgeleide meisjes die in de ogen van hun ouders te westers zijn geworden. Met een opleiding stellen ze het probleem van partnerkeuze uit, maar het zwaard van het huwelijk blijft boven hun hoofd hangen. Ze komen binnen met psychosomatische klachten als hoofdpijn en buikpijn. Daarachter ligt een ondraaglijk dilemma tussen loyaliteit aan de ouders en het zoeken van een eigen weg met meer vrijheid en ontplooiing. Ze worden daarin gevoed door onderwijs, televisie, gesprekken met vriendinnen en tijdschriften als *Teen*. Er is veel diep leed onder allochtone meisjes.»

In de ogen van veel traditionele, laag opgeleide en niet geïntegreerde ouders zijn de invloeden van de buitenwereld op hun dochters levensgevaarlijk. De meisjes dragen immers zorg voor de eer van de familie. Van jongs af aan is de opvoeding erop gericht het meisje voor te bereiden op haar rol als goede vrouw. Wiense: «Als meisjes gaan menstrueren, verdient hun leven. Ze worden gewaarschuwd dat

ze kijken, blijf uit hun buurt», krijgen ze telkens te horen. Ze moeten hun maagdelijkheid bewaren voor het huwelijk, daar draait het om. Als het meisje zich niet «netjes» gedraagt, krijgt de moeder daarvan de schuld. De vaders worden op het gedrag van hun kinderen aangesproken in de moskee of het koffiehuis. In het openbare leven worden de meisjes daarom vaak gecontroleerd door hun broers, of door andere leden — ook vrouwen — van de gemeenschap.»

De kuisheidseis voor meisjes zorgt bij veel jongens voor een verwrongen vrouwbeeld.

«Zeker de oudste zoon wordt enorm verwend. Jongens zijn meestal niet gewend om «nee» te horen. Als kind mogen ze vrijuit op straat spelen. Zijn ze eenmaal in de puberteit, dan kunnen ze zonder toestemming van hun ouders uitgaan en laat thuis komen. Seks voor het huwelijk wordt niet gezien als een probleem. Een enkele keer weet een jongen een meisje uit de eigen gemeenschap in bed te krijgen, vaak met de belofte dat hij met haar zal trouwen. Het treurige is dat jongens vaak binnen de eigen vriendenkring gaan opscheppen dat het is gelukt om haar te pakken, en het meisje dan de schuld krijgt van de ontmaagding. Ze is vanaf dat moment een slecht meisje en onderwerp van geroddel. Het schuldgevoel over haar gedrag leidt niet zelden tot depressiviteit. De meisjes kunnen vaak bij niemand hun verhaal kwijt.

Maar eerder proberen de jongens Nederlandse meisjes te versieren. Die zijn in hun ogen gemakkelijk te krijgen. De ouders vinden dat best; Nederlandse meisjes worden al gauw als hoer gezien. Daarmee zeggen ze indirect tegen hun dochters: «Kleed je en gedraag je vooral niet zoals de Nederlandse meisjes, want dan verkoop je je eigen lichaam.» Dat beeld nemen de jongens over. Die houden hun eigen zusjes onder de duim en willen uiteindelijk wel trouwen met een maagd uit de eigen gemeenschap, maar intussen doen ze uitgebreide seksuele ervaringen op. Ze hebben vaak geen idee hoe denigrerend ze zich opstellen en hoeveel pijn hun gedrag veroorzaakt. Aan de andere kant kussen veel jongens de grond onder de voeten van het meisje, dat wil zeggen: ze besteden veel zorg en aandacht aan het meisje vóór het huwelijk. Maar als ze trouwen, wordt zij lid van de familie van de man, en heeft ze zich te houden aan de codes van de schoonfamilie. Dat is ook vaak de oorzaak van conflicten.»

In deze onbalans tussen jongens en meisjes komt volgens Wiense wel enige verandering. «De gemeenschap is zelfbewuster aan het worden. De hoger opgeleide vrouwen zijn aan het emanciperen. Zij kunnen hun gevoelens over de botsende werelden goed onder woorden brengen. Ouders accepteren dat hun dochter

schoolplein

veel misbruik. „Want wat moet je doen als iemand met dergelijke problemen naar je toe komt? Hoe zorg je dat je niet alles over je heen krijgt? Je moet weten waar je eigen grens ligt. Een cursus helpt hen daarbij.”

Ervaring

Samen met vijf andere meiden volgde Nancy van Gils vorig jaar de cursus Jeugdadviseur bij het Jip in haar woonplaats Tilburg. Ze voelde zich aangesproken door de voorlichtingsbijeenkomst van het Jip bij haar op school. De mavo-leerlinge vond het project een uitgelezen kans om 'iets te doen' om anderen beter te kunnen helpen. De problemen waar ze mee te

maken krijgt zijn heel divers. „Maar voornamelijk gaat het over vriendjes, liefde en seks. Ik vertel dan meestal over mijn eigen ervaringen. Ik breng het subtiel en overtuig ze met goede argumenten.”

Tijdens een weekendbijeenkomst, van het Jip, krijgen de deelnemers op een speelse manier informatie over thema's zoals drugs, relaties en seksualiteit en oefenen ze door middel van rollenspelen allerlei communicatietechnieken. Na de opleiding houden het Jip en de jeugdadviseur contact met elkaar.

Nancy loopt op school niet te koop met haar jeugdadviseurschap. „Sommigen weten het wel, maar ik nodig niemand uit om eens te praten ofzo.” En dat is volgens Schelling ook niet de bedoeling. „Het moeten jongeren onder de jongeren blijven, zonder dat ze een vreemde status krijgen opgelegd.”

neer dat zijn aanstaande schoondochter een uitstekende partij is, want ze is nog jong (achtien), maagd («zuiver», zegt hij) en lid van een bevriende familie. En zijn zoon is een nette jongen die door hard werken haar een goede toekomst zal bieden. Het meisje heeft bovendien aangegeven om na haar administratieve vervolgoopleiding meteen met kinderen te beginnen en niet meer te willen werken. Alhoewel hij het niet expliciet zegt, zit het met de eer van beide families wel goed. De kandidaten voldoen aan de door de ouders en de gemeenschap geaccepteerde normen en waarden over man-vrouwrelaties.

Meestal pakt het voor de verschillende partijen minder gelukkig uit. Ongetrouwde meisjes die door de familie zijn verstoten omdat ze seks hadden, scheidings na mislukte gedwongen huwelijken, puberende jongens die zich geen raad weten met hun seksualiteit en overgaan tot intimiderend gedrag naar Nederlandse meisjes, bloedwraak omdat de familie-erf is aangetast door een losbandig meisje of een criminele jongen — het zijn verhalen die de media bereiken.

Onlangs kwam een geval van groepsverkrachting van een zwak begaafd meisje in de Amsterdamse Westerparkbuurt, gepleegd door voornamelijk Marokkaanse jongens, uitgebreid in het nieuws.

vaker onveilig

ren zijn wel gezonder gaan leven, vooral gezonder gaan eten.

De onderzoekers denken dat de omgeving voor een groot deel bepaalt of mensen zich ongezond gaan gedragen. Het is een kwestie van lange adem om mensen te verleiden tot een gezonde levenswijze. Internet en marketingtechnieken kunnen daarbij nuttig zijn, verwachten de onderzoekers. Niet alleen de gezondheidszorg heeft hier een taak: zonder medewerking van allerlei instanties, zoals scholen en gemeenten, lukt het niet om mensen over te halen gezonder te gaan leven.

Een Haags koffiehuis stroomt vol met mannen. Ze hebben zich van de moskee verplaatst naar hun «stamcafé». De verhitte gesprekken kunnen in decibellen nauwelijks concurreren met de loeiende televisie in het midden van de bedompte ruimte. Ze drinken koffie en thee en praten in hun eigen taal, Turks.

Twee mannen wisselen details uit over een huwelijk tussen de dochter van de één en de zoon van de ander. De twee vaders schudden elkaar voor de zoveelste keer de hand en slaan elkaar vriendschappelijk op de schouder. Met het voorgenoemde huwelijk, zo verklaart een van de mannen in gebrekkig Nederlands, zijn beide families heel gelukkig. Het komt erop

In de Turkse en Marokkaanse gemeenschap heerst over seksualiteit een dubbele moraal. Meisjes mogen weinig, jongens kunnen vrij experimenteren met Nederlandse vrouwen. Maar het verandert, heel langzaam. — door Margreet Fogteloo

6A
23/11

ze tegen Thijs en Elisabeth. 'De leerlingen stelden vrijmoedige vragen en ik zag dat homoseksualiteit gewoner voor ze werd. Misschien wil mijn collega nu ook wel.' Van een klimaatverslechtering op scholen merkt de Homogroep Wageningen niets. 'Het was altijd al zo dat leerlingen een behoorlijke dosis vooroordelen hadden', aldus ervaren voorlichtster Elisabeth. Ook volgens Brussaard is van een klimaatverslechtering niet echt sprake. 'Die gevoelens omtrent homoseksualiteit waren er altijd al. Maar leerlingen van nu durven meer te zeggen. Ze zijn grover in de mond, niet minder tolerant.'

'Geen tijd'

In COC-vereniging Midden-Nederland is voorlichting speerpunt van het beleid. 'We zien het als een maatschappelijke verantwoordelijkheid goede rolmodellen te bieden', legt Heike Brandes uit, bestuurslid en coördinator van de groep voorlichting. 'Het gaat erom de jongeren een homo in levende lijve te tonen, een mens met wie ze kunnen praten.' Volgens Brandes is er op scholen nog genoeg te doen op het gebied van homo-emancipatie. 'De houding is: ik heb niets tegen homo's, maar een homo zou nooit een vriend van me kunnen zijn. Ook zijn er nog steeds verhalen van jongeren over gepest, geïsoleerd en genegeerd worden. We geven bijna honderd voorlichtingen per jaar, verspreid over dertig middelbare scholen. Dat lijkt heel wat, maar als je bekijkt dat we honderdvijftig scholen aanschrijven, betekent het ook dat we bij honderdtwintig niet binnenkomen. Die zeggen: geen tijd. Soms denk ik: konden we maar wat meer dwang uitoefenen om toegelaten te worden.'

Hoewel momenteel alleen de leerlingen voorlichting krijgen, zou de voorlichtingsgroep zich ook op de docenten willen richten, meent Brandes. 'Zodat docenten op een adequate wijze leren omgaan met homoseksualiteit in hun klas en school.' Volgens haar hangt het al of niet geven van COC-voorlichting op scholen nog te vaak af van één docent die het belangrijk vindt. 'Vertrekt die dan komen we bij zo'n school niet meer binnen'. Onlangs bleek dat het geval te zijn op een zogeheten 'zwarte school'. Brandes: 'De docent die ons uitnodigde kreeg zoveel klachten van ouders die vonden dat hun kinderen niet blootgesteld konden worden aan homoseksuele mensen, dat hij vertrok. Daar geven we dus geen voorlichting meer.'

Studiehuis

Bij Douwe Werkman, dominee en leraar maatschappijleer op het Christelijk Gymnasium in Utrecht, vond vijftien jaar geleden de eerste voorlichting in de klas plaats. 'De toon in de klas was toen: we zullen die flikkers eens een lesje leren. Toen stapten twee hele lieve meisjes het lokaal binnen. De hele boel stond op zijn kop. Twee jongens gooiden een tafel ondersteboven en liepen kwaad de klas uit. Ouders belden mij boos op, omdat ik reclame voor homo's maakte.' De verhalen van oud leerlingen zijn voor Werkman de belangrijkste reden om door te gaan met voorlichters uitnodigen. 'Oud leerlingen zeggen vaak: die les was voor mij een eye-opener. In een klas van dertig zitten twee leerlingen die met de gedachte spelen homoseksueel te zijn. Daar gaat het om.' Van een klimaatverslechtering is volgens Werkman geen sprake. 'Vandaag de dag is de sfeer nu eenmaal veel opener', is zijn ervaring. 'Voor de meeste leerlingen moet homoseksualiteit gewoon kunnen.' Desondanks noemt geen enkele leerling op het Christelijk Gymnasium zich homo, lesbisch of biseksueel, wel zijn drie leraren openlijk homoseksueel. 'Maar die worden niet gepest', besluit Werkman.

Dat andere scholen de deur gesloten houden voor het COC, heeft volgens Werkman te maken met de laatste vernieuwingen binnen het onderwijs. Kort samengevat als 'Het Studiehuis'. Werkman: 'Maatschappijleer valt buiten het concept van het studiehuis en de bovenbouw heeft een druk programma. Docenten zouden homoseksualiteit juist daarom in het lesprogramma moeten opnemen. Omdat die vanzelfsprekende zaak nog niet vanzelfsprekend is moet je daar vanzelfsprekend over spreken.'

De vraag of het al dan niet achteruit gaat met de sfeer op scholen lijkt niet eenduidig te beantwoorden, zo blijkt uit deze inventarisatie. De constructieve bijdrage van voorlichting aan het vergroten

Vrouw en priesterzoon na halfjaar weg bij Simonis

Van onze redactie religie & filosofie
UTRECHT - Met een terriërachtige vasthoudendheid, die een jenuit niet zou misstaan, maar vergeefs, heeft Wiltrud Weber zes maanden voor de deur van kardinaal Simonis aan de Maliebaan in Utrecht gebakkeerd in protest. Stilletjes is zij nu met haar priesterzoon David vertrokken, met onbekende bestemming.

TR 9/2

Kardinaal Simonis zat er al die maanden behoorlijk mee in zijn maag: de vrouw en soms ook haar 25-jarige zoon zaten daar als levende aanklacht en Simonis vond het allemaal heel naar, maar hij had met de hele zaak niets te maken en kon het ook niet helpen. De Duitse vrouw zocht aandacht voor een conflict met de jezueitenoerde. Haar zoon heeft zij gekregen uit een onwettige relatie met een Australische pater jezuit. Deze is vermoedelijk inmiddels overleden, maar had al van meet

af aan zijn bijzit en zoon in de steek gelaten, volgens de moeder onder extreme druk van de orde.

Haar ongewone actie viel wel op maar oogste toch weinig meer dan meewarigheid met een zonderling. De vrouw eiste erkenning voor haar probleem, een verontschuldiging van de jezueitenorde en financiële genoegdoening voor de in de afgelopen 25 jaar geleden materiële schade. Haar hongerstaking noch haar zitactie haalde wat uit. Simonis heeft al in het begin het opperhoofd van de jezueiten in Rome, de Nederlandse pater P. H. Kolvenbach, op de hoogte gesteld. Maar deze verwees de vrouw naar de jezueiten in Duitsland, want 'Rome' gaat daar niet over.

De kwestie-Weber staat niet op zichzelf. Meer vrouwen komen uit voor hun geheime verhouding met een priester, die niet zelden de relatie met een afbraak als zij zwanger raakte. De kerk laat ons stikken, is het verwijt.

Elizabeth II komt in Australië in rel terecht

Het bezoek van koningin Elizabeth II aan Australië dreigt te worden overschaduwed door een rel. Haar plaatsvervanger zou van pedofilie verdachte priesters hebben beschermd.

NRC

DOOR HANS VAN KREGTEN
 ROTTERDAM, 27 FEBR. Bij haar aankomst vanochtend in de Australische stad Adelaide werd koningin Elizabeth II, het formele staatshoofd van Australië, welkom geheten door haar directe vertegenwoordiger, gouverneur-generaal Peter Hollingworth. Maar wat een plezierig staatsbezoek had moeten worden, dreigt te worden overschaduwed door een politieke rel. Hollingworth zou in zijn vorige positie als Anglicaan bisschop van Brisbane priesters hebben beschermd die van pedofilie werden verdacht.

Tevens wordt hij er van beschuldigd mee te hebben gewerkt aan het geheim houden van seksuele relaties van zijn geestelijken met kinderen, en weinig gevoel te hebben gehad voor de slachtoffers van de pedofiele praktijken.

Hoewel de Hollingworth heeft toegegeven foute inschattingen te hebben gemaakt, ontkent hij verantwoordelijkheid te zijn voor het verborgen houden van misdadig gedrag. Het probleem van de ex-bisschop is echter dat sommige van zijn argumenten ('Mannen zijn nu eenmaal mannen') als een boemerang hebben gewerkt. Hollingworth's suggestie dat een 14-jarig meisje een seksuele relatie met een priester had uitgelokt, ondermijnde zijn positie verder, al nam hij later afstand van die uitspraak. Evenmin maakte zijn verweer dat

Hollingworth may testify in sex abuse cases

<http://www.theage.com.au/articles/2002/02/26/1014704951341.html>

Greg Roberts, Phillip Hudson
 February 27 2002
Governor-General Peter Hollingworth may be called to give evidence at court

van COC-voorlichters is daarentegen onmiskenbaar. Tijdens de voorlichting van Thijs en Elisabeth werden de allerwildste fantasieën in elk geval weersproken. Homo's werden gewoner, vergelijkbaar met henzelf, dat zagen de leerlingen met eigen ogen. ♦

Kim Heerema

wettelijke en verzekeringstechnische overwegingen hem ervan hadden weerhouden om zich meer in te zetten voor de slachtoffers veel indruk.

De Australische premier John Howard, heeft tot nu toe de gouverneur-generaal gesteund, maar steeds meer partijen eisen dat Howard de vorstin vraagt de Hollingworth te ontslaan. De gouverneur-generaal wordt benoemd en ontslagen door de koningin, die handelt op advies van de Australische regering. Normaal gesproken is zijn functie puur symbolisch, maar in tijden van politieke crises heeft de plaatsvervanger van de ko-

Gouverneur-generaal brengt niet langer eenheid

ningin grote macht. In 1975 werd minister-president Gough Whitlam door de toenmalige gouverneur-generaal ontslagen omdat foute begrotingsprocedures zouden zijn gevolgd.

Volgens een recente opiniepeiling zou tweederde deel van de Australiërs willen dat Hollingworth wordt ontslagen. De premier van de belangrijkste deelstaat New South Wales Bob Carr, heeft gezegd dat nu duidelijk is dat zo veel Australiërs Hollingworth niet langer steunen, zijn positie van Hollingworth onhoudbaar is. 'De functie van gouverneur-generaal is bedoeld om de eenheid van ons land te symboliseren, maar deze affaire heeft die alleen maar schade berokkend. Het beste zou zijn wanneer Hollingworth zou aftreden', aldus Carr.

hearings into compensation claims against the Anglican Church by alleged child sex abuse victims. Legal advisers to the church would consider whether Dr Hollingworth should testify about his role in handling abuse complaints while he was archbishop of Brisbane in the 1990s, Brisbane diocese general manager

De iconoclastische bewegingen van de Reformatie hebben, binnen de protestantse kerk althans, met de Christusbeelden korte metten gemaakt. De afbeelding van God en Jezus zou immers leiden tot idolatrie. Maar ook met afbeeldingen van naakten hadden protestanten problemen, omdat deze afbeeldingen de beschouwer immers tot zonde verleiden. De Italiaanse kunsthistoricus Giorgio Vasari berichtte al in 1550 van vrouwen die zich in de kerk bij de aanblik van een door Fra Bartolommeo geschilderde Sint Sebastiaan bezondigden. In nonnenkloosters heerste (en heerst op sommige plekken nog steeds) een cultus rond de aanbidding van poezelige naaktsculpturen van Christus-kindjes. En wat te denken van Mariabeelden? Zoals Luther schreef: 'Ich mag Mariens Brüste noch Milch nicht; denn sie hat mich nicht erlöset noch selig gemacht'. Luther hoeft haar borsten en melk niet, want zij heeft hem niet verlost (maar Christus). Deze geschiedenis is lang en ingewikkeld. Maar het lijkt geen twijfel dat het christendom de belangrijkste oorzaak is van het succesverhaal van het naakt.

any issue arising involving him but consideration would have to be given to the issues raised in a serving Governor-General giving evidence in the courts," the spokesman said.

@media print {.nopr {display:none}}

Dr Hollingworth, who has refused to resign amid persisting controversy over his handling of child sex abuse allegations, is scheduled to greet the Queen today when she arrives in Adelaide at the start of a national tour.

Yesterday the Governor-General received backing from a senior cabinet minister, Tony Abbott, who said Dr Hollingworth had done nothing to cause him to be sacked. "It's obviously a difficult situation, but I think that people ought to give the Governor-General a fair go," Mr Abbott said.

Deputy Prime Minister John Anderson also backed Prime Minister John Howard's decision not to sack Dr Hollingworth, but he criticised Dr Hollingworth's handling of abuse allegations while he was the archbishop of Brisbane, saying he "plainly could have handled some matters more sensitively". Dr Hollingworth's daughter, Deborah, said yesterday her father was determined not to resign. She said her family had received incredible support from the community and her father felt a responsibility to stay on as head of state despite negative opinion polls and widespread calls for him to resign.

"Mum and Dad have had hundreds and hundreds of letters from people, you know, ordinary members of the community and significant members of the community," Ms Hollingworth told radio 3AW. Government House said more than 1000 letters, emails and phone calls had been received in recent days with 70 to 90 per cent in support of Dr Hollingworth.

Hollingworth in new cover-up claim

<http://www.smh.com.au/news/020227/national/national40.html>

Sex-abuse allegations against a former Anglican

Ook in krantecommentaren wordt geroepen om het aftreden of ontslag van de gouverneur-generaal. Hollingworth's critici wijzen op de schade die de op seksuele schandalen beluste Britse pers, die in het kielzog van Elizabeth II meereist, aan Australië kunnen berokkenen wanneer de gouverneur-generaal aan mag blijven.

Premier Howard erkent dat hij in een moeilijk parket is beland: "Mijn standpunt is niet populair bij een meerderheid van de Australische gemeenschap, maar ik kan eerlijk zeggen dat ik geloof dat de gronden ontbreken om de koningin aan te bevelen dat hij uit zijn functie wordt ontheven." De minister-president voegde er onmiddellijk aan toe dat die mening was gebaseerd "op de informatie die ik momenteel beschikbaar heb."

Volgens waarnemers houdt Howard zijn mogelijkheden open. Een ontslaginstructie zou zijn aangestaste morele gezag kunnen herstellen. Steeds opnieuw rijzen er twijfels over claims die hij vorig jaar oktober deed over bootvluchtelingen die hun kinderen overboord zouden hebben gegooid om zo de Australische marine te bewegen hun asiel te verlenen. Twee weken geleden bleek dat de kinderen door de marine werden gered, nadat hun schip was gezonken. Howard gebruikte vorig jaar het verhaal om zijn strikte toelatingsbeleid te onderbouwen. Veel waarnemers zeggen dat Howard's anti-asielzoekersretoriek in de verkiezingscampagne een beslissende factor in de door zijn conservatieve coalitie gewonnen verkiezingen in november vorig jaar was.

Zowel Howard, als gouverneur-generaal Hollingworth zouden vandaag met koningin Elizabeth praten. Bernard Yorke said yesterday. Steve Roche, a Brisbane lawyer representing some victims, said he would welcome the opportunity to have the Governor-General cross-examined. "It would be in the interests of justice to cross-examine him on behalf of my clients because what he has had to say about all this could be tested," Mr Roche said. A spokesman for Dr Hollingworth said last night no decision had been made about whether he would appear before a court. "He would want to have the opportunity to put his side of

choirmaster applying for the Catholic priesthood were not disclosed in a character reference provided by then Archbishop of Brisbane Peter Hollingworth, it was reported today.

In yet another cover-up claim against the embattled Governor-General, a newspaper reported that a former Brisbane choirmaster's attempt to join the priesthood in Tasmania was thwarted when the allegations were eventually disclosed.

Sex-abuse allegations against the choirmaster were made in 1995.

The allegations were investigated by a sex abuse committee, which recommended he be slood down and counselled. In 1999, the choirmaster became a Catholic and moved to Tasmania, where he tried to join the priesthood. @media print {.nopr {display:none}}

Dr Hollingworth provided a reference, which did not refer to the sex-abuse claims. However, a second reference issued by Dr Hollingworth in 2000 - just months before he was named Governor-General - at the request of the Tasmanian Catholic Church contained detailed references to the allegations and the findings of the sexual abuse committee.

The application was discontinued in December of that year by Hobart Archbishop Adrian Doyle. The Governor-General has released two detailed answers about his handling of these allegations, but neither has mentioned the Tasmanian incident. A spokesman for Dr Hollingworth said the Governor-General believed nothing had been proven against the choirmaster and he had always expected the Catholic Church would request more information. AAP

Ierse kerk betaalt misbruikte kinderen

Na vele jaren van ontkenningen en pijnlijke onderhandelingen heeft de rooms-katholieke kerk van Ierland woensdag toegezegd 128 miljoen euro schadevergoeding uit te keren aan Ierse kinderen die door priesters, nonnen en andere kerkelijke functionarissen seksueel zijn misbruikt. MEIAU 1/2

Met de toezegging moet een eind komen aan een stroom van rechtszaken die in de afgelopen tien jaar op gang is gekomen en waarvan sommige betrekking hebben op zaken die teruggaan tot de jaren '40. Intussen zijn al meer dan twintig priesters, paters en nonnen veroordeeld wegens

Washington - Het vertrouwen van de twee miljoen katholieken in het oosten van de Amerikaanse staat Massachusetts in de leiding van hun kerk is geschaad door een pedofilie-schandaal. Volgens een peiling van de krant Boston Globe wil 48 procent dat kardinaal Bernard Law aftreedt. Maar daar denkt deze niet aan. "Een bisschop is geen directeur of een politicus", zei hij vanaf de kansel.

Volgens veel katholieken is er echter alle reden voor zijn vertrek. Want heeft Law ex-priester John Geoghan niet jarenlang naar andere parochies gestuurd, terwijl hij al sinds 1984 wist dat deze pedofiel was en telkens weer in de fout

Ontucht op grote schaal binnen kerk

MANCHESTER, 16 FEBR. De rooms-katholieke kerk van Manchester in de Amerikaanse staat New Hampshire heeft gisteren de namen bekend gemaakt van veertien priesters die zijn beschuldigd van ontucht. Het seksueel misbruik, met name van kinderen, heeft over een periode van 25 jaar plaats gehad en informatie daarover is jarenlang achtergehouden door de kerk. Wel zouden de veertien interne maatregelen zijn opgelegd. Nu zullen ze echter rechterlijk worden vervolgd. Het nieuws volgt op eerdere onthullingen door het bisdom van Boston over de ontucht van tachtig priesters in Massachusetts over een periode van veertig jaar. Tegen één van die priesters zijn in totaal tachtig rechtszaken aangespannen nadat hij door honderddertig mensen is beschuldigd van seksueel misbruik. (AP)

Excuses kardinaal voor ontucht

Philadelphia - Kardinaal Anthony Bevilacqua van het aartsbisdom Philadelphia in de Verenigde Staten heeft zijn excuses aangeboden voor seksueel misbruik door 35 priesters in de afgelopen vijftig jaar in zijn bisdom. Hij beloofde kindermishandeling niet te tolereren. Nog geen week geleden ontsloeg de kardinaal zes priesters van wie vaststaat dat ze zich hebben vergrepen aan dertienjarige jongens. In het naburige bisdom Camden loopt een aanklacht van misbruik tegen tachtig priesters.

Pedofilieschandaal schokt katholieken in Boston

Washington - Het vertrouwen van de twee miljoen katholieken in het oosten van de Amerikaanse staat Massachusetts in de leiding van hun kerk is geschaad door een pedofilie-schandaal. Volgens een peiling van de krant Boston Globe wil 48 procent dat kardinaal Bernard Law aftreedt. Maar daar denkt deze niet aan. "Een bisschop is geen directeur of een politicus", zei hij vanaf de kansel.

Het schandaal begon in januari met de rechtszaak tegen John Geoghan. Tenminste 130 mensen hebben hem beschuldigd van seksueel wangedrag. Ook de kerk is aangeklaagd.

Het schandaal werd zo groot nadat de Boston Globe zich erin had vastgebeten. De krant documenteerde wat Geoghan op zijn kerfstok had en riep Law ter verantwoording, die Geoghan steeds de hand boven het hoofd had gehouden. Na zijn excuses gaf Law onder

druk van de krant een lijst aan justitie met veertig namen van geestelijken die in het verleden waren beschuldigd van seksueel misbruik. Nog onlangs zijn acht priesters op non-actief gezet, alhoewel Law had bezworen dat geen enkele actieve pastoor een 'pedofilieverleden' had.

Veel parochianen in Boston willen niet dat hun geld wordt gebruikt om schadeclaims af te betalen. Er is eigenlijk maar een geruststelling voor de kerk. De katholieken in Boston zijn afgelopen week gewoontegetroou een askruisje gaan halen. Want de kerk mag dan in de fout gaan, de rituelen worden gevolgd. (GPD)

Kardinaal hield jarenlang misbruik priesters geheim

Van onze redactie religie & filosofie BOSTON - Kardinaal Bernard Law, aartsbisschop van Boston (VS) erkent dat hij heeft gefaald wat betreft het voorkomen van seksueel misbruik van minderjarigen door priesters, maar de 70-jarige conservatieve prelaat weigert af te treden, zoals hem van diverse kanten is aangeraden.

In de laatste dagen heeft Law maar liefst zes priesters geschorst; een was al veroordeeld door een rechtbank, anderen staan onder zware verdenking van misbruik en verkrachting van kinderen. Van één geval was Law al in 1984 op de hoogte, maar hij volstond met het verplaatsen van de bewuste priester en hem naar speciale cursussen te sturen. Het misbruik ging door. Law in een brief aan zijn gelovigen: „Sommigen dringen op mijn ontslag aan, maar ik denk niet dat zo'n besluit een antwoord zou zijn op het drama van seksueel misbruik van kinderen door priesters", schreef hij in een brief aan de gelovigen in het aartsbisdom. Hij wil meewerken aan het opstellen van een programma dat seksueel misbruik moet voorkomen.

Law geeft toe dat hij „in goed vertrouwen volstrekt verkeerde beslissingen" heeft genomen. „Ik heb gefaald in mijn verantwoordelijkheid voor kin-

deren, die erop moeten kunnen rekenen dat de kerk een veilige plaats voor hen is."

Kardinaal Law wordt in de pers niet verweten dat hij het probleem van seksueel misbruik zou hebben genegeerd, want dat heeft hij niet. Het verwijt is dat hij de afgelopen jaren alles op eigen houtje achter gesloten deuren heeft willen regelen, waarbij slachtoffers zwijggeld kregen. Er mocht voortaan geen discussie komen over de samenhang tussen seksueel misbruik, celi-baatseis, klerikale cultuur en het geloof in het simpele schema van zonde, vergeving en 'als je maar wil en bidt'.

De financiële schade loopt voor de kerk in de VS als geheel al in de vele honderden miljoenen euro's.

Poolse aartsbisschop beticht van misbruik

Guardian, Reuters, AFP ROME/WARSCHAU

Aartsbisschop Juliusz Paetz van Poznan is er door jonge priesters en niet-geestelijken van beschuldigd dat hij hen seksueel heeft misbruikt. Hij zou daarvoor gebruik hebben gemaakt van een tweehonderd meter lange tunnel om zijn slachtoffers op te zoeken. Het Vaticaan heeft een onderzoek ingesteld.

Paetz (67) ontkennt de beschuldigingen. De priesters en studenten van het seminarie hebben zich volgens de conservatieve krant

Van onze correspondent WARSCHAU - In Polen is geschokt gereageerd op het bericht dat de aartsbisschop van Poznan, Juliusz Paetz, homoseksueel is en jarenlang seminaristen seksueel heeft misbruikt. De aartsbisschop ontkennt de aantijgingen. Naar verluidt heeft de paus besloten Paetz op non-actief te stellen.

Het nieuws werd zaterdag wereldkundig gemaakt door de krant *Rzeczpospolita*, maar was in katholiek Poznan al lang bekend. De aartsbisschop zocht

Rzeczpospolita met zware aanklachten gewend tot de pauselijke nuntius in Polen en het Poolse episcopaat. De pauselijke nuntius zal de aanklachten zelf onderzoeken.

Een woordvoerder van het Vaticaan wilde niets kwijt over de positie van de aartsbisschop, maar zei dat 'met grote aandacht en verantwoordelijkheid naar de rechten van allen' wordt gekeken.

Volgens de krant is de 'zwakte' van de aartsbisschop al minstens twee jaar bekend. Geestelijken uit het bisdom Poznan zouden tevergeefs hebben geprotesteerd tegen

regelmatig onaangekondigd het seminarium dat op tweehonderd meter van het bisschoppelijk paleis ligt. Volgens een getuige hebben minstens twee seminaristen afgezien van het priesterchap, nadat ze misbruikt werden door de bisschop. „Als de bisschop je een hand geeft, moet je je elleboog stijf houden. Als hij dat voelt, weet hij dat hij met jou niets hoeft te proberen", zo luidde de raad die de seminaristen elkaar gaven, voor een ontmoeting met de bisschop.

De rector van het seminarium verbod Paetz aanstaande priesters te bezoeken. Enkele naaste medewerkers

het gedrag van Paetz. Op brieven die ze onder andere naar de Poolse bisschoppensynode en het Vaticaan hadden gestuurd, kwam geen reactie.

Paetz zei zaterdag in een ontmoeting met andere hoge geestelijken dat hij zich nooit schuldig heeft gemaakt aan seksueel misbruik. Hij verklaarde dat hij de namen van de mensen die hem hebben aangeklaagd niet wil noemen, omdat hij als aartsbisschop respect voor de mens dient te hebben. Paetz stelde dat er systematisch campagne tegen hem wordt gevoerd.

van de bisschop namen ontslag uit protest tegen het gedrag van hun superieur. Meerdere priesters stuurden brieven over de zaak naar de pauselijke nuntius in Warschau en rechtstreeks aan het Vaticaan. De klachten bleven onbeantwoord. Toen het gerucht over de seksuele misdragingen van de aartsbisschop luider werden, ontfutselde deze een steunbetuiging van de belangrijkste priesters in zijn bisdom onder het voorwendsel dat deze vanaf de kansel zou worden voorgelezen. In werkelijkheid stuurde hij het document naar Rome, om eventuele acties van de kant van het Vati-

Zes priesters Boston van misbruik verdacht

BOSTON - Het aartsbisdom Boston heeft opnieuw zes priesters geschorst op verdenking van seksueel misbruik van kinderen. Vorige maand werd een priester van het bisdom schuldig bevonden aan seksueel misbruik van een tienjarige jongen in 1991. Deze maand staat hij terecht voor verkrachting van een zeventienjarige jongen. Een derde zaak dient in maart. Zondag werden twee priesters uit hun functie ontheven.

Aartsbisschop in Polen in opspraak

WARSCHAU, 25 FEBR. In Polen is grote opschudding ontstaan over de beschuldiging als zou de aartsbisschop van Poznan, Juliusz Paetz, priesters en leken seksueel hebben lastiggevallend. Het gezaghebbende dagblad *Rzeczpospolita* schreef op basis van getuigenverklaringen dat al twee jaar bekend is dat Paetz homoseksueel is en studenten van het seminarie in Poznan molestteert. De aartsbisschop mag het seminarie niet meer betreden omdat hij na klachten over zijn gedrag doorging met het lastigvallen van studenten. De paus zou geschokt zijn en een onderzoekscommissie naar Poznan hebben gestuurd. Dat laatste is inmiddels bevestigd door het Vaticaan. De aartsbisschop heeft inmiddels gezegd zich „nooit, ik herhaal: nooit" te hebben misdragen. (Reuters, AP, AFP)

Kerkvorst in Polen beticht van misbruik

WARSCHAU - Priesters en niet-geestelijken hebben de aartsbisschop van Polen, Juliusz Paetz, ervan beschuldigd dat hij hen seksueel heeft misbruikt. Paetz ontkennt.

De 'zwakte' van de aartsbisschop zou al ten minste twee jaar bekend zijn. Geestelijken uit het bisdom Poznan zouden tevergeefs hebben geprotesteerd tegen het gedrag van Paetz.

Verscheidene hooggeplaatste geestelijken in het bisdom Poznan zijn in verband met de affaire teruggetreden. De hoofdredacteur van een katholieke krant die opheldering eiste, moest voor straf naar Afrika. (DPA, Rtrs)

Poolse aartsbisschop van seksueel misbruik verdacht

Alsof God de Vader zelf ontucht pleegt

werd veroordeeld omdat hij een heel pedofiel netwerk had opgezet.

Rome geeft in zoverre het slechte voorbeeld dat men weliswaar hardere maatregelen heeft afgekondigd, maar die met onnodige geheimzinnigheid omgeeft. Invloed van leken bij de kerkelijke rechtsprocedures komt in dit scenario niet voor, laat staan een staardprocedure voor smartengeld.

Alles is gericht op het zoveel mogelijk beperken van de schade voor de

Het is echter de vraag of die daadkracht ook doorvalt in de rest van de kerk. De kwestie-Paetz zou immers nooit naar buiten zijn gekomen als niet een kennis van JP2 hem op het schandaal had geattendeerd. In Polen deed iedereen, tot en met de pauselijke nuntius toe, juist alles om alles in de doofpot te stoppen. Dat bleek ook het geval in Oostenrijk waar de bisschoppen de voormalige aartsbisschop van Wenen, Groër, pas lieten vallen toen de publieke opinie hen dwong toe te geven dat hun confrater een ex-pupil seksueel had misbruikt.

Seksueel misbruik

Ton Crijnen

Jarenlang zag het Vaticaan het als een media-hetze, een campagne tegen de celibaatsverplichting voor rk priesters of hooguit als een 'Amerikaanse kwestie'. Nu kan men er in Rome niet langer onderuit: seksueel misbruik gepleegd door rk priesters is een mondiaal probleem dat het aanzien van de kerk ernstige schade berokkent.

caan voor te zijn. De priester die als hoofdredacteur van de lokale katholieke krant weigerde om de steunbetuiging te publiceren, werd weggepromoveerd naar Zambia.

Pas nadat een vertrouweling van Johannes Paulus II in Krakau de paus persoonlijk op de hoogte stelde, nam het Vaticaan maatregelen. Naar verluidt reageerde de paus geschokt. Op 29 november vorig jaar stuurde hij een speciale onderzoekscommissie naar Poznan. De bevindingen van de commissie zijn geheim, maar volgens bronnen binnen de kerk bevestigen ze de

Engeland 21. Ook in Australië kostte het de kerk geld. In Afrika vergrepen priesters zich aan de 'eigen' nonnen.

De morele schade is groot. Vooral in landen waar de invloed van de rk kerk traditioneel groot blijkt en de priester nog op een voetstuk staat, ondergraaft seksueel wangedrag jegens kinderen het kerkelijk prestige. En al ligt het percentage priesters dat zich eraan schuldig maakt, naar schatting op twee procent, elk geval slaat terug op de hele geestelijke stand. Om aartsbisschop Daniel Pilarczyk van Cincinnati te citeren: "Ineens blijkt alles wat vrouwenwekkend was een bron van wantrouwen".

Het aangeraste imago van priesters blijkt uit de grove grappen onder katholieken in de Verenigde Staten: Katholice George moet tijdens het biecht horen nodig naar het toilet. Hij vraagt Joe, de koster, even zijn plaats in de biechtstoel in te nemen. Daar hangt aan de muur een lijstje met zonden en daarnaast de penitenties. De eerste stem die de koster in het duister van de biechtstoel hoort, is die van een man: "Vergeef me, vader, dat ik heb gezondigd. Ik heb ontucht gepleegd met een twaalfjarige jongen". Joe raadpleegt de

kerk. De slachtoffers hebben het nakijken. Ze moeten, zoals in de Verenigde Staten en Canada, zelf een gerechtelijke procedure beginnen voor financiële schadeoosstelling.

Dat heeft menig katholiek bisdom inmiddels miljoenen gekost. Niet alleen in Noord-Amerika. In het katholieke Ierland betaalde de kerk recent ruim 120 miljoen euro aan slachtoffers van seksueel misbruik. Meer dan 20 geestelijken zijn daar veroordeeld, in

Wrange grappen: voor een dollar en een nuts

De bisschop van Lisieux, Pierre Pican, kreeg vorig jaar een voorwaardelijke gevangenisstraf omdat hij een priester die seks met twaalf jongens bedreef, de hand boven het hoofd had gehouden. Thans loopt in Boston de rechtszaak tegen John Geoghan, een priester die 84 aanklachten wegens ontucht aan zijn broek heeft, lopend van 1962 tot 1995. Het aartsbisdom was al jaren op de hoogte, maar het enige wat men deed was - naar klassiek model - de man telkens naar een andere parochie overplaatsen.

Overigens ging Geoghan niet zo ver als een Spaanse collega die onlangs slachtoffers heeft toegebracht".

aanrijgingen. De affaire is voor Poolse begrippen ongekend. De rooms-katholieke kerk geniet in Polen nog altijd veel aanzien. Bovendien wordt homoseksualiteit door de meeste Polen niet geaccepteerd. In de Poolse pers geldt kritiek op de katholieke kerk als 'gevoelig'. Alleen fel anti-clericale media, waar *Rzeczpospolita* zeker niet toe behoort, brengen verhalen over uitpattingen van priesters. "Het is tijd om het stilzwijgen te doorbreken", aldus het commentaar van de krant.

ROME - Een Italiaanse priester is geschorst en uit zijn bisdom verbannen omdat hij de relatie van tientallen homoparen in het land heeft ingezegend. De 63-jarige Franco Barbero van de Noord-Italiaanse stad Pinerolo deed dat ondanks jarenlange waarschuwingen van zijn bisschop.

Barbero heeft behalve meer dan dertig homoverbintenissen ook nieuwe relaties van gescheiden mensen ingezegend. Daarmee dwong hij de rk kerk tot maatregelen, zei bisschop Pier Giorgio Debernardi van Pinerolo gisteren. "Zijn morele houding en de viering van pseudohuwelijken tussen homoseksuele mensen zijn fundamenteel in strijd met de leer van de rk kerk", stelde hij in een verklaring.

De bisschop benadrukte daarin ook dat hij meer dan dertig jaar tevergeefs heeft geprobeerd om Barbero te overtuigen van zijn dwalingen.

Homoseksuele relaties zijn volgens de rk kerk een „betreurenswaardige afwijking". De catechismus acht homoseksuele daden in strijd met de natuurwet. Mensen met een homoseksuele geaardheid zijn daarom tot kuisheid geroepen.

De schorsing van Barbero is het vierde schandaal in de rk kerk dat in korte tijd internationaal aandacht trekt. Eerst was er die priester in Spanje die openlijk voor zijn homoseksualiteit uitkwam - deze werd vorige week ge-

Van onze redactie religie & filosofie
AMSTERDAM - De van seksueel misbruik verdachte aartsbisschop van Poznan, Julius Paetz, was zes jaar geleden onderwerp van een ander schandaal. Hij werd er van beschuldigd in het Vaticaan gespioneerd te hebben voor de communisten. Paetz had jarenlang een hoge functie binnen het pauselijk secretariaat.

Eind 1996 bleek uit geheime documen-

Vaticaan pakt pedofilie aan, maar voorzichtig

Van onze correspondent TEL 22/2 ROME, vrijdag

Met de veroordeling gisteren van de voormalige Amerikaanse priester John Geoghan (66) tot een gevangenisstraf van negen tot tien jaar wegens misbruik van jongeren (hij werd door liefst 130 mensen beschuldigd), is het Vaticaan opnieuw opgeschrikt door een ernstig geval van pedofilie in zijn gelederen.

Eerder is de aartsbisschop van Wenen, Hans Hermann Groër, beschuldigd van ontucht met leerlingen op het rooms-katholieke internaat waar hij werkzaam is geweest. Het was een keiharde klap in het gezicht voor de gelovigen in Oostenrijk. Ook lokale priesters, die klaar staan om de biecht af te nemen, worden vaak verdacht van pedofilie. Paus Johannes Paulus II

Schandalen met geestelijken teisteren leiding van rk kerk

heeft met een zogenaamd 'Motu proprio'-decreet de bisdommen over de hele wereld opgeroepen direct contact op te nemen met de congregatie voor de geloofsleer als er verdachte gevallen van seksueel misbruik van kinderen worden gesignaleerd.

De Duitse kardinaal Joseph Ratzinger, hoofd van deze congregatie, heeft in een begeleidend schrijven de bisschoppen gevraagd „te helpen om er aan bij te dragen zo'n ernstige misdaad te vermijden", maar ook om „de heiligheid van het priesterdom met de noodzakelijke sancties te beschermen, opdat het geloof van de geestelijkheid en de gelovigen behouden blijft".

Tot nu toe handelden de bisdommen gevallen van seksueel misbruik van kinderen zelf af. Dat ging niet altijd goed. Bisdommen in landen als de Verenigde Staten en Canada zijn recent geconfronteerd met grote sommen geld die als schadevergoeding betaald moesten worden aan gezinnen van de slachtoffers. Ook is bisschop Pierre Pican van Boyeux in Normandië recent tot drie maanden cel veroordeeld omdat hij een priester niet heeft aangegeven die zich aan pedofilie had schuldig gemaakt.

Pedofilie door priesters is volgens het Vaticaan een delict tegen de openbare zeden en tegen het sacrament van het priesterschap. Ook paus Jo-

schorst. Hij had enkele dagen daarvoor in het homoblad *Zero* gezegd dat hij „Godzijdank homo is" en dat hij zich niet aan het celibaat houdt.

Dan was er de priester Ugo Moretto, oud-directeur van notabene het tv-station van het Vaticaan zelf; hij bekende kortgeleden dat hij een verhouding had met zijn secretaresse en dat hij binnenkort vader wordt. Moretto kondigde deze week aan dat hij zo snel mogelijk gaat trouwen en dat hij op zoek is naar een nieuwe baan.

Ten slotte moest kardinaal Bernard Law van Boston toegeven dat hij jarenlang van een aantal priesters hun seksueel misbruik van minderjarigen op zijn beloop had gelaten. Op eigen houtje had hij ze verplaatst naar nieuwe posten, ze zonder veel succes naar cursussen gestuurd en ze laten beloven 'het' niet meer te doen.

ten van de Oost-Duitse geheime dienst dat er een communistische spion binnen het Vaticaan had geopereerd. Jerzy Urban, laatste officiële woordvoerder van de communistische partij in Polen, onthulde vervolgens in zijn weekblad *Nie* (nee) dat het hier om een Pool ging, een zekere 'aartsbisschop P'.

Al snel werd duidelijk dat hiermee de net tot aartsbisschop van Poznan benoemde Paetz werd bedoeld. Deze ontkende en vertrok spoorloos met vakantie. De affaire bloedde dood.

Ditmaal ligt Paetz op bed. Hij herstelt van een operatie en is onbereikbaar. Wel noemt de aartsbisschop in een brief aan naaste medewerkers zich het slachtoffer van een media-hetze. „Ik heb nooit, ik herhaal nooit, onze seminaristen en priesters gemoesteed". Om hier aan toe te voegen dat zijn spontane manier van spreken en doen tot misverstanden kan hebben

Johannes Paulus II heeft zich meerdere malen uitgesproken tegen pedofilie.

Maar de vraag blijft open of de geestelijke die zich schuldig maakt aan pedofilie ook aan de 'burgerlijke autoriteiten' aangegeven moet worden, of dat ze alleen intern, kerkelijk worden berecht. In dit laatste geval blijft de traditie bewaard, de vuile was binnen en de doofpot snel gevonden, zoals zo vaak in het verleden.

Kerk betaalt na seksueel misbruik

BOSTON, 13 MAART. Het rooms-katholieke bisdom Boston gaat dertig tot zestig miljoen euro betalen aan 86 mensen die een priester hebben aangeklaagd wegens onzedelijke handelingen. De kerk hoopt zo een conflict over het seksueel misbruik door priester John Geoghan te beëindigen. Maar sinds januari zijn opnieuw meer dan tweehonderd mensen naar voren getreden die hebben gezegd in hun jeugd door Geoghan en andere priesters te zijn misbruikt. Het bisdom van Boston heeft de namen van meer dan tachtig priesters aan de politie doorgegeven die over een periode van vijftig jaar worden verdacht van misbruik. (Reuters)

Omstreden aartsbisschop eerder 'spion' genoemd

VAVOLG IR 26/6
geleid. Of de seminaristen die de aartsbisschop, naar hun zeggen, regelmatig onuitgenodigd in de slaapzaal zagen opdruiken, dit beamen, is de vraag.
Inmiddels hebben 43 rooms-katholieke intellectuelen uit Poznan, Krakau en Warschau de aartsbisschop dringend verzocht zijn ambt tijdelijk neer te leggen, in elk geval totdat de door paus Johannes Paulus II ingestelde speciale commissie van onderzoek haar resultaten bekend heeft gemaakt. Volgens een radiostation in Poznan is Paetz naar Rome geroepen, maar belet zijn fysieke toestand hem voornamelijk aan dit bevel gehoor te geven.

Bronnen binnen de Poolse kerk melden dat de homoseksuele escapades van de 67-jarige aartsbisschop al minstens twee jaar bekend waren, maar steeds in de doofpot werden gestopt. Brieven over deze zaak die Poolse priesters aan de pauselijke nuntius in Warschau stuurden met het verzoek ze door te sturen naar Rome, zijn door hem 'ter kennisname' aan Paetz gestuurd. Die nam disciplinaire maatregelen tegen de klagers.

Als aartsbisschop van Poznan (West-Polen) staat mgr. Paetz hoog in de kerkelijke hiërarchie. Dat zou de reden kunnen zijn waarom de Poolse kerk nooit actie heeft ondernomen.

Inmiddels is de procureur van Poznan een strafrechtelijk onderzoek begonnen.

VN helpen kinderen pas in ruil voor seks

(Van onze redactie buitenland)
AMSTERDAM - Hulpverleners blijken op grote schaal betrokken te zijn bij seksueel misbruik van kinderen in vluchtelingenkampen in West-Afrika. Dit concluderen de vluchtelingenorganisatie van de Verenigde Naties, de UNHCR, en de Britse hulporganisatie Save the Children in een rapport dat binnenkort verschijnt.

Tot dusver zijn al 67 hulpverleners van in totaal veertig organisaties in staat van beschuldiging gesteld. Het betreft voornamelijk lokale medewerkers in Liberia, Sierra Leone en Guinee, maar onder de verdachten zijn ook medewerkers van de UNCHR en VN-soldaten.

Hoewel het rapport pas over enkele weken gepubliceerd wordt, hebben de UNHCR en Save the Children hun bevindingen vervoegd naar buiten gebracht om de misstanden zo snel mogelijk aan de kaak te kunnen stellen.

De omvang van het probleem heeft de onderzoekers verbaasd. Kinderen kregen pas voedsel of medicijnen als daar seksuele gunsten tegenover stonden, aldus Paul Nolan van Save the Children: "Deze kinderen zijn wanhopig. Om te overleven moeten ze zichzelf verkopen, het enige betaalmiddel waar ze over beschikken."

Oorlogen in Liberia, Sierra Leone en Guinee hebben de afgelopen tien jaar tot een massale vluchtelingenstroom geleid. Veel kinderen in de regio werden verminkt, verkracht of uit armoede de prostitutie ingedreven.

Onder de verdachten zijn twee vrijwilligers en één kaderlid van Save the Children. Zij zijn inmiddels ontslagen.

Kinderen seksueel misbruikt door hulpverleners

een groot aantal instanties. De veiligheid zal vergroot moeten worden, en er zullen meer vrouwelijke medewerkers worden ingeschakeld.
De organisaties deelden mee dat de onderzoekers niet hebben kunnen vaststellen in hoeverre alle geuite beschuldigingen correct zijn. Voornamelijk zijn die alleen gebaseerd op de getuigenissen van kinderen, zo benadrukte Unhcr-woordvoerder Ron Redmond. Save the Children heeft echter al een medewerker en twee vrijwilligers ontslagen.
Honderdduizenden mensen in de regio zijn de afgelopen jaren ontheemd geraakt door de gewapende conflicten in Liberia, Sierra Leone en Guinee. Velen van hen kunnen alleen overleven met de steun van hulporganisaties.

ruil voor onderdak, onderwijs en medicijnen. Sommigen zeiden dat ze op school betere cijfers kregen als ze seks hadden met hun leraar. Condooms werden zelden gebruikt.
Volgens het rapport is het probleem het grootst op plaatsen waar de hulpprogramma's stevig verankerd zijn. Ernstig is de situatie vooral in kampen in Guinee en Liberia. "De meeste vermeende daders waren lokale mannelijke stafleden", aldus de organisaties. Save the Children en de Unhcr zeiden gisterenavond dat zij delen van het rapport, dat pas medio maart zal worden gepubliceerd, openbaar hebben gemaakt omdat de aantijgingen zeer verontrustend zijn en omdat er ogenblikkelijk gecombineerde maatregelen moeten worden genomen door

ren bijna zeventig namen van daders genoemd. In november en december werden door de twee organisaties 1500 mensen geïnterviewd, onder wie ook ouders van kinderen in de risicogroep.
In de interne rapportage, opgesteld naar aanleiding van toevallige geruchten over misbruik door hulpverleners, wordt gezegd dat de hulpverleners in alle drie landen "de aangeboden hulpgoederen en diensten, die waren bedoeld om de vluchtelingen te steunen, werden aangewend als instrument van misbruik".
Veel meisjes (van wie sommigen zeer jong) zeiden te geloven dat ze, om iets te eten te krijgen, nu eenmaal seksuele diensten moesten verlenen. Ze wisten niet dat ze recht hadden op het voedsel. Velen verhaalden ook van seks in

nisaties hebben zich aan het misbruik schuldig gemaakt.
De kinderen, voornamelijk meisjes onder de achttien jaar, krijgen voedselrantsoenen uitgereikt in ruil voor seksuele wederdiensten, aldus het rapport. Kinderen die door de twee organisaties zijn gehoord in vluchtelingenkampen in Liberia, Guinee en Sierra Leone, beschuldigden niet alleen hulpverleners van seksueel misbruik, maar ook lokale leiders en soldaten van Unamsil, de VN-vredesmacht in Sierra Leone.
"Niet het feit dat er seksueel misbruik plaatsvindt heeft ons verbaasd", aldus Jane Gibril, regiodirecteur van Save the Children. "We hadden al eerder van hen gehoord dat dat gebeurde. Wat ons heeft verbaasd is de omvang".
In totaal werden door de kinde-

Seks in ruil voor voedsel, onderdak, medicijnen, goede cijfers. Jonge meisjes in vluchtelingenkampen in de conflictgebieden van West-Afrika worden misbruikt door degenen die worden geacht hen te helpen.
Guardian, Reuters
LONDEN

misbruikt bij vluchtelingen hulp

Kinderen misbruikt door hulpverleners in westelijk Afrika

LONDEN, 27 FEBR. Kinderen in West-Afrikaanse vluchtelingenkampen worden op grote schaal seksueel gebruikt door hulpverleners. Dat blijkt uit een onderzoek van de VN-organisatie voor de vluchtelingen (UNHCR) en het Britse Save the Children. Ook vredeshandhavers van de Verenigde Naties zouden bij de seksvoorzorg betrokken zijn.

De conclusie is gebaseerd op meer dan 1500 getuigenverklaringen die eind vorig jaar werden afgelegd tegenover een speciale onderzoekscommissie van de beide organisaties. Aanleiding voor het onderzoek was een groeiende stroom aan berichten over vluchtelingen in Liberia, Sierra Leone en Guinee die seksuele diensten moesten verrichten om in aanmerking te komen voor hulp. Getuigen noemden 67 medewerkers van meer dan veertig hulporganisaties die zich aan deze praktijken zouden hebben schuldig gemaakt. In de meeste gevallen ging het om lokaal personeel.

Ook medewerkers van de twee onderzoekende organisaties zelf bleken bij het schandaal betrokken. Save the Children heeft drie medewerkers ontslagen. UNHCR wil de kans op seksueel misbruik verkleinen door meer buitenlands en vrouwelijk personeel aan te trekken. Ook moet er in de vluchtelingenkampen een vertrouwenspersoon komen bij wie de bewoners gevallen van seksueel misbruik kunnen melden.

UNHCR en Save the Children besloten de bevindingen nog voor de publicatie van het onderzoeksrapport naar buiten te brengen „vanwege de onrustbarende aard van de beschuldigingen, de kennelijke schaal van het probleem en de dui-

delijke noodzaak om onmiddellijk actie te ondernemen", zei Ron Redmond van UNHCR. Volgens de organisaties was al langer bekend dat sommige hulpverleners in West-Afrika gebruik maakten van hun positie om seks af te dwingen maar hadden ze geen idee dat die praktijk zo wijdverbreid was. De beschuldigingen konden niet onafhankelijk worden gecontroleerd. Maar „het enorme aantal laat geen twijfel bestaan over de ernst en omvang van het probleem", verklaarde Paul Nolan van Save the Children.

De meeste slachtoffers zijn meisjes, van wie een deel minderjarig. Maar er werden ook gevallen gerapporteerd van vrouwen die jongens dwongen tot seks. Hulpverleners maakten misbruik van de armoede en de afhankelijkheid van de kinderen door alleen maar voedsel of een lening of een beurs te verstrekken in ruil voor seks. Van vrijwilligheid was volgens Nolan geen sprake.

„Kinderen die wilden overleven, hadden geen andere keuze dan het enige aan te bieden wat hen was gebleven: hun lichaam. Werkten ze niet mee, dan kregen ze geen hulp," zei Nolan. Een van zijn collega's noemde het schrijnend dat „juist de mensen die de kinderen moesten beschermen hen exploiteerden".

Honderdduizenden mensen zijn de afgelopen tien jaar het geweld in West-Afrika ontvlucht. Een burgeroorlog in Liberia heeft het land grotendeels verwoest en hetzelfde is gebeurd in Sierra Leone. Het buurland Guinee werd overspoeld door vluchtelingen en kreeg zelf de laatste twee jaar te maken met ongereddeheden langs de grens. (AP, Reuters)

Seksueel misbruik bij meisjesvluchtelingen

LONDEN - Hulporganisaties stellen in een rapport dat de BBC heeft onderschept dat veel van hun medewerkers, vooral lokale, zich aan kinderen vergrijpen. Het rapport betreft Liberia, Sierra Leone en Guinee, en meer dan 40 organisaties, inclusief de VN-vredesmacht. Meisjes vertelden hoe zij seks moesten ruilen voor voedselrantsoenen. Save the Children in Liberia heeft drie medewerkers ontslagen.
TR 27/2

Kofi Annan treedt hard op tegen kindermisbruik

NEW YORK - VN-secretaris-generaal Kofi Annan is 'geschokt' door de melding van seksueel misbruik van kinderen door hulpverleners in West-Afrika. 'Als het waar is, wil hij krachtig optreden', zei Annans woordvoester Marie Okabe. Voor VN-medewerkers laat hij een 'zero tolerance' gelden. Een team van de Unhcr is in West-Afrika om het misbruik te onderzoeken. (Reuters) VK 28/2

Organisaties slaan alarm over misdragingen hulpverleners.

Londen - Tal van medewerkers van organisaties voor vluchtelingen hulp maken seksueel misbruik van kinderen. Dat stellen de vluchtelingenorganisatie van de Verenigde Naties (UNHCR) en Save The Children, een Britse hulporganisatie voor kinderen, in een gisteren gepubliceerd rapport.

Het gaat om een tussenrapportage, maar de UNHCR en Save The Children hebben besloten om nu al met de bevindingen naar buiten te treden vanwege de ernst van de beschuldigingen en omdat het misbruik op grote schaal lijkt voor te komen, zegt UNHCR-woordvoerder Ron Redmond. Bovendien bestaat er een acute noodzaak om maatregelen te treffen die verder misbruik moeten voorkomen, zegt Redmond.

In het rapport staan de bevindingen van onderzoekers die eind vorig jaar vluchtelingenkampen in de Afrikaanse brandhaarden Liberia, Guinee en Sierra Leone bezochten. Juist daar doen veel geruchten de ronde over misbruik door bepaalde hulpverleners.

Paul Nolan van Save The Children zegt dat het onder-

zoek naar voren bracht dat het gaat om een probleem dat "wijdverspreid is en waarbij ook mensen betrokken zijn die zijn aangesteld om die kindvluchtelingen te voorzien van de zorg en de bescherming waarop zij recht hebben".

Tot nu toe hebben onderzoekers beschuldigingen verzameld tegen in totaal 67 medewerkers van minstens veertig organisaties, waaronder nationale en internationale non-gouvernementele organisaties en VN-diensten, zoals de UNHCR zelf. Het zouden vooral lokale medewerkers van de hulporganisaties zijn die zich schuldig maken aan seksueel misbruik of seksuele exploitatie van jonge vluchtelingen.

Volgens Nolan heerst er een "tamelijk wijdverspreide cultuur van uitbuiting", waarin

tal van mensen hun gezags- en vertrouwenspositie misbruiken. "Alles in ruil voor seksuele gunsten." De slachtoffers zijn voor het overgrote deel meisjes, maar ook sommige jongens zijn misbruikt, stelt Nolan, die bij Save The Children verantwoordelijk is voor kindbescherming.

De kinderen hebben de onderzoekers gezegd dat hulpverleners hun in bepaalde gevallen niet zo maar voedsel of andere hulp wilden geven. "Ze kregen geen hulp, tenzij ze seksuele gunsten verleenden", aldus Nolan.

"De kinderen verkeren in een wanhopige situatie. Om te overleven hebben ze de keuze tussen vertrekken zonder eten of zichzelf verkopen, het enige betaalmiddel dat ze nog hebben."

Kinderarbeid voor luxe bonbons

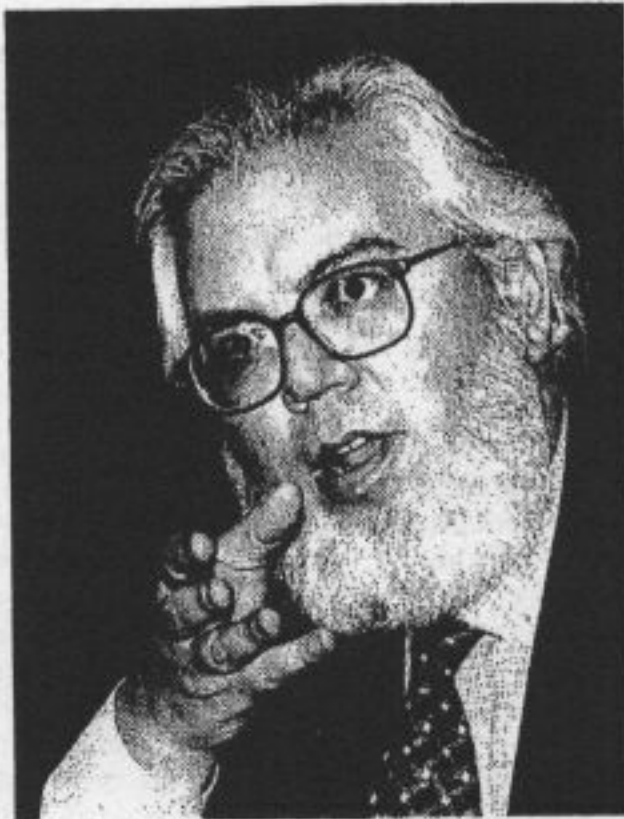
Tachtig miljoen kinderen verrichten zware kinderarbeid. Bij ondernemingen groeit het bewustzijn om daar iets aan te doen, zegt de directeur-generaal van de internationale vakbondsfederatie ILO. Het zou de verkoop van luxe chocola kunnen schaden.

Door onze redacteur **MARIEL CROON**

DEN HAAG, 26 FEBR. In de Indiase deelstaat Andhra Pradesh was kinderarbeid wijdverbreid. Totdat tijdens een grootscheepse actie ter bestrijding van de armoede zo'n 150.000 werkende kinderen naar school werden gestuurd. Waarna het inkomen van hun ouders verviervoudigde.

Het voorbeeld laat zien hoe kinderarbeid de arbeidsmarkt dempt, zegt directeur-generaal J. Somavia van de International Labour Organisation (ILO), een onderdeel van de Verenigde Naties dat is gevestigd in Genève. Kinderen zijn goedkope krachten. Als zij het werk doen in plaats van hun ouders, drukt dat de lonen. Zijn de kinderen niet langer beschikbaar, dan gaan de lonen vanzelf omhoog en wordt de vicieuze cirkel doorbroken.

In het Kurhaus-hotel in Scheveningen is Somavia spreker op een driedaags congres over kinderarbeid, dat het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid houdt in samenwerking met de ILO en de Inter-

Juan Somavia (Foto AP)

national Association of Labour Inspection. De organisaties willen naleving stimuleren van het ILO-verdrag van 1999, dat onmiddellijke uitbanning van de zwaarste vormen van kinderarbeid voorstaat. Van de 250 miljoen kinderen die arbeid verrichten, zijn er naar schatting zo'n 80 miljoen onderworpen aan de zware vorm: gevaarlijk, zwaar werk, slavernij, prostitutie en de daaruit voortvloeiende kinderhandel.

In nog geen twee jaar tijd hebben 116 landen het verdrag geratificeerd, waarmee ze instemmen met een tweejaarlijkse toetsing

door de ILO. Een verrassend hoge score, vindt de ILO-voorman. Maar is er daardoor ook daadwerkelijk iets veranderd voor kinderarbeiders? Somavia vindt van wel. Het geeft aan dat de politieke wil bestaat, zegt hij, om het probleem aan te pakken. Drie ontwikkelingslanden - El Salvador, Tanzania en Nepal - hebben zich bovendien geëngaat om het probleem bij de wortel aan te pakken, met hulp van de ILO.

Kinderarbeid kan alleen worden uitgebannen als werkgevers, werknemersorganisaties en de overheid samenwerken, zegt Somavia. Met hulp van het Internationale Monetair Fonds (IMF). Doet het IMF dat niet voldoende? „Nee”, zegt Somavia, „Het IMF realiseert zich niet genoeg dat je het probleem alleen kunt aanpakken als je het inbedt in economisch beleid. Als je niet alleen de kinderen scholing biedt, maar de ouders tegelijkertijd aan werk helpt. Het IMF heeft daarin nog een lange weg te gaan.”

Bij grote ondernemingen daarentegen, ziet Somavia het bewustzijn over kinderarbeid groeien. Het beeld van de multinationals die zich willens en wetens schuldig maken aan kinderarbeid klopt niet helemaal, zegt hij. Het probleem is complex. Slechts vijf procent van de kinderarbeid heeft plaats in de exportindustrie. Het overgrote deel voltrekt zich in de informele, lokale economie en de landbouw - veelal in de verborgenheid. Vaak zijn het de onderaannemers die landbouwproducten leveren aan de bedrijven, die kinderen inhuren. Daardoor onttrekt kinderarbeid zich aan het zicht.

Dat neemt niet weg dat ondernemingen gevoelig zijn voor negatieve publiciteit. De media en de consumenten worden daarbij steeds machtiger, en *window dressing* voldeet niet meer, zegt Somavia. Sportconcern Nike is het beste voorbeeld van een merk dat zijn omzet zag teruglopen door negatieve publiciteit over kinderarbeid. Doordat het bedrijf zich liet certificeren door zelfgekozen controleurs, is het wantrouwen bij de consumenten nooit helemaal verdwenen.

In Pakistan werden alle 7.000 kinderen uit naaiateliers gehaald die daar voetballen moesten stikken, nadat bekend werd dat ze de ballen maakten voor het Europees Kampioenschap in 1996 en het Wereldkampioenschap in 1998. Ze gaan nu naar school. En op dit moment verricht de ILO onderzoek op verzoek van de chocolade-industrie, die nerveus werd door publiciteit over kinderslavernij op de cacaoplantages in Ivoorkust. Het zou de afzet van bonbons kunnen schaden. Het geld dat de industrie voor het onderzoek bood, heeft de ILO geweigerd.

Dat kinderarbeid nog niet is uitgeroeid, zegt Somavia, komt doordat de Westerse wereld het armoedeprobleem nog niet heeft opgelost. Somavia: „Dat is geen kwestie van ontwikkeling maar van bewustzijn.” Maar het probleem speelt niet alleen in ontwikkelingslanden. Hier zijn kinderen die aan school en bijbaantjes samen meer dan 60 uur per week besteden, weet Somavia. „Die zijn overbelast. Ofwel omdat ze leven onder de armoedegrens, of omdat ze willen voldoen aan het hoge, westerse consumptieniveau.”

Nieuwe actie voor stoppen kinderarbeid

Door onze redacteurs

DEN HAAG, 25 FEBR. Anno 2002 verrichten wereldwijd circa 250 miljoen kinderen tussen de 5 en 15 jaar kinderarbeid, van wie de helft fulltime. Dat blijkt uit schattingen van de International Labour Organisation (ILO). Het grootste deel van de kinderarbeid, zo'n 95 procent, heeft plaats in ontwikkelingslanden. Gebrek aan onderwijs is daarbij een groot probleem.

Minister Vermeend (Sociale Zaken) opende vanmorgen in het Kurhaus in Scheveningen een internationaal congres over kinderarbeid. Werkgevers, werknemers en non-gouvernementele organisaties uit 50 landen zullen daar allianties sluiten om kinderarbeid uit te bannen. Dit jaar is het thema 'gevaarlijk werk'.

„Dit congres is bedoeld om de uitbanning van kinderarbeid meer snelheid te geven”, zei minister Vermeend vanochtend bij de opening van het congres, dat werd georganiseerd door zijn departement. „We moeten zoeken naar een praktische benadering en naar duurzame oplossingen. Daarmee is het belang van de kinderen gediend. Als we daarin slagen, is dit congres geslaagd.”

Het congres moet bijdragen aan de naleving van het verdrag 182 uit 1999 van de International Labour Organisation (ILO), dat kinderarbeid verbiedt. Nederland organiseerde ook in 1997 een congres, waar het verdrag werd voorbereid. Zo'n 120 landen hebben het verdrag inmiddels ondertekend.

Congres kinderarbeid mist bedrijven

Van onze verslaggeefster **Mathilde Sanders**

SCHENEVINGEN

Vol frisse moed beginnen maandag ruim driehonderd deelnemers uit vijftig landen aan de internationale conferentie over kinderarbeid. Ambtenaren, vakbondsleden, arbeids- en onderwijsinspectoren bespreken in het Scheveningse Kurhaus hoe zij het internationale verdrag tegen kinderarbeid in praktijk kunnen brengen. Opmerkelijk is dat het bedrijfsleven niet meepaart over dit onderwerp.

Wereldwijd werken elke dag ruim 250 miljoen kinderen die jonger zijn dan veertien jaar. On-

geveer 80 miljoen van deze kinderen doen werk dat schadelijk is voor hun gezondheid. Ondanks de inspanning van overheden en non-gouvernementele organisaties blijft het aantal kinderarbeiders wereldwijd stijgen.

In Afrika en Zuid-Oost Azië komt kinderarbeid het meest voor, maar het fenomeen beperkt zich niet tot ontwikkelingslanden. 'In ontwikkelde landen is kinderarbeid zelfs stijgende', stelt Gerd Albracht, president van de Internationale Associatie van Arbeidsinspectie (IALI). Albracht vindt dat arbeidsinspecties een pioniersrol zouden moeten vervullen in de strijd tegen kinderarbeid.

Voor vakbonden en overheden is het moeilijker om kinderarbeid aan te pakken, omdat de meeste kinderen in de informele sector werken. Daar kunnen bedrijven, die uiteindelijk de directe werkgevers van kinderen zijn, veel meer betekenen, denkt Bokkie Botha van de Internationale Organisatie voor Ondernemers (IOE). Botha: 'Bedrijven zijn een belangrijke schakel tussen de formele en informele economie.'

Juan Somavia, directeur-generaal van de Internationale Arbeidsorganisatie ILO, wijst in dezelfde richting. 'Iemand profiteert van kinderarbeid. Dat moeten we niet vergeten.'

Minister Herfkens van Ontwikkelingssamenwerking onderbouwt zijn stelling. 'In sommige landen krijgt een kind dat schoenen maakt 14 eurocent betaald, terwijl de werkgever daarvoor 45 euro opstrijkt', stelt zij in haar openingstoespraak op de conferentie.

Toch ziet de minister werkgevers niet als de belangrijkste 'bondgenoten' in de strijd tegen kinderarbeid. De ondervertegenwoordiging van het bedrijfsleven bij deze conferentie vindt Herfkens dan ook vanzelfsprekend. Cynisch: 'Voor het bedrijfsleven zijn er andere conferenties. Over maatschappelijk verantwoord ondernemen bijvoorbeeld.'

Internationaal verdrag kindsoldaten in werking getreden

Het nu in werking getreden verdrag staat werving van recruten toe vanaf 16-jarige leeftijd en daadwerkelijke militaire inzet vanaf 18 jaar.

GENÈVE, 13 FEBR. Een internationaal verdrag waarin de minimumleeftijd van kindsoldaten is opgeschreeft naar 18 jaar, is gisteren in werking getreden.

Het verdrag, dat in 2000 werd goedgekeurd op de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (VN), is een toevoeging op de reeds bestaande Verdrag voor de Rechten van het Kind uit 1989. Daarin was een minimum leeftijd van 15 jaar vastgelegd.

De VN-Hoge Commissaris voor de Rechten van de Mens Mary Robinson, noemde het verdrag gisteren „een kroon op de jarenlange inspanningen tegen de grootste vorm van schendingen van mensenrechten in de wereld”.

Volgens schattingen werken meer dan 300.000 kinderen als soldaat in 35 verschillende conflicten, uiteenlopend van de guerrillastrijd in Colombia tot burgeroorlogen in Afrika. De meeste kinderen zijn tussen de 15 en 17 jaar oud, sommigen zijn zelfs nog jonger.

In tegenstelling tot het verleden worden kinderen niet gebruikt om aan te vullen, maar worden zij ingezet omdat ze goedkoop, gehoorzaam en makkelijk beïnvloedbaar zijn.

Uit angst voor een aidsepidemie en moreel verval wil Zuidoost-Azië het sekstoerisme een halt toeroepen. Maar harde taal leidt niet altijd tot harde actie. Zo hebben tanks bordeel KM11 bij Phnom Penh nog niet platgewaaid.

Van onze buitenlandredactrice **Marianne Boissevain**

AMSTERDAM

KM11 is een complex van hoerenkasten, cafés en restaurants 11 km buiten de Cambodjaanse hoofdstad Phnom Penh. Blijkens de ontboezemingen van voldane klanten op internet werken er 'honderden Vietnamese schatjes'. Chauffeurs die luisteren naar namen als Mister Sophann organiseren dagtochtjes voor sekstoeristen die beginnen bij Tuol Sleng, het

'Nederland moet verdrag kindsoldaten ratificeren'

AMSTERDAM — Ook Nederland moet het nieuwe internationale kindsoldatenverdrag ratificeren dat gisteren van kracht is geworden. Dat vinden Unicef Nederland en Save the Children Nederland. Het verdrag verbiedt deelnemende landen en rebellen groepen om minderjarigen in te zetten bij militaire conflicten.

Wereldwijd vechten ongeveer 300.000 kinderen mee in regerings- of rebellenlegers in ruim 35 landen. Nog 79 landen, waaronder Nederland, die een protocol daartoe in mei 2000 ondertekenden, moeten het ratificeren. Het internationale verdrag staat werving toe vanaf 16 jaar en daadwerkelijke militaire inzet

vanaf 18 jaar. Unicef Nederland, maar ook de Tweede Kamer (in een breedgesteunde motie uit 2000) willen dat staatssecretaris Van Hoof van Defensie echter ook bij de werving uitgaat van minimaal 18 jaar. Maar Van Hoof wil wegens een personeelstekort ook 17-jarigen kunnen werven.

Zuidoost-Azië beleeft halfslachtig ethisch reveil

(ANP)

Nieuw 20/2

vroegere folter- en executiecentrum van de Rode Khmers, en eindigen bij KM11.

KM11, honen vaste klanten als 'Big D' en 'KM11fan' op internet, heeft lekker geen centje pijn van de strijd die premier Hun Sen heeft aangeboden tegen het morele verval in Cambodja. Alle bars, nachtclubs en karaoketenten in het land hebben hun deuren op 24 november moeten sluiten. Een maand later dreigde de premier dat disco's en andere uitgaansgelegenheden die nu nog open waren door legertanks zouden worden platgewalst. Maar KM11, een van de grootste bordelen van het land, doet nog steeds goede zaken. Van welke invloedrijke politicus of generaal geniet dit relaxcomplex bescherming?

De buitenlandse sekstoeristen geloven maar al te graag wat de Mister Sophans van Phnom Penh hun vertellen: dat de meisjes en zelfs hun ouders precies weten waar ze aan beginnen, en dat de

'mamasan' keurig zorgt voor kost en inwoning. Maar dat is niet wat de meisjes zelf zeggen. Een piepjong hoertje in Tuol Kok - de 'wallekes' van Phnom Penh - vertelde enkele weken geleden aan een verslaggever van *The Christian Science Monitor* dat ze in haar dorpje was bedwelmd met verdovende middelen en voor vijfhonderd dollar was verkocht. Drie maal was ze ontsnapt, en drie maal had de politie haar terugbezorgd aan het bordeel, voor een beloning van vijftig dollar.

De bars en bordelen van Tuol Kok genieten blijkbaar geen hoge bescherming. Daar pakt de politie wel geregeld hoertjes op. Maar hun lege plaatsen worden onmiddellijk opgevuld met nieuwe 'sekswerkers', vaak nog maar kinderen. Erger nog, het personeel van de meer dan zeventien horecagelegenheden in Phnom Penh die zijn gesloten, staat op straat. 'Ik weet niet wat ik moet doen', zei een ontslagen serveerster op

CNN. De minister van Vrouwenzaken erkent dat het aantal straatprostituees sinds november zichtbaar is toegenomen.

Zo krachtig als Hun Sen nationale bar-bordeelverbod klonk, zo halfslachtig is dus de uitvoering. Toch zijn er meer landen in Zuidoost-Azië die zich roepen voe-

Bordelen en bars worden (soms) hard aangepakt

len om op te treden tegen 'sociale kwaden' - zoals de communistische leiders van Vietnam prostitutie, drugsgebruik en gokken aanduiden. In Thailand wordt strenger opgetreden tegen cafés en bars die alcohol schenken aan minderjarigen of die zich niet houden aan de sluitingstijden. Vrouwen mogen er niet meer onbegeleid een nachtclub binnen. En in Indone-

sië moesten disco's en karaoketenten voor het eerst gesloten blijven tijdens de vastenmaand.

De burgemeester van Phnom Penh geeft de horeca de schuld van alle maatschappelijke problemen. 'Die nachtclubs veroorzaken zoveel moeilijkheden in de stad - drugsgebruik, prostitutie', zei hij in december in de *Financial Times*. 'Tieners gingen erheen om de hele nacht te dansen, en de volgende dag gingen ze niet naar school. Wat de jongere generatie nodig heeft is onderwijs, niet karaoke.'

De bezorgdheid over prostitutie en drugsverslaving komt voort uit de angst dat traditionele Aziatische waarden als gemeenschapszin en respect voor meerderen worden uitgehold door een uit het Westen overgewaaid materialisme. Dit ethisch reveil wordt krachtig gestimuleerd door de angst dat de aids-epidemie zal uitgroeien tot de verwoestende proporties die in Afrika al zichtbaar

zijn. Australische onderzoekers waarschuwden pas nog dat de aids-epidemie in het stroomgebied van de Mekong - Cambodja, Laos, Birma, Thailand, Vietnam en de Zuid-Chinese provincies Yunnan en Guangxi - de ergste van de wereld dreigt te worden.

De meeste kinderen die aan de seksindustrie worden verkocht, verdwijnen naar Thailand, waar kinderseks volgens de internationale arbeidsorganisatie ILO goed is voor 14 à 16 procent van het binnenlands product. De meesten blijven in Thaise bordelen, maar steeds meer sekslaafjes worden doorverkocht naar Maleisië, Hongkong, Taiwan en Japan.

Een bedrijfstak van die omvang kan niet floreren zonder medeweten, of zelfs protectie, van politiefunctionarissen en bestuurders op plaatselijk en nationaal niveau. Betaalde protectie, dat spreekt. Want westers of niet, het materialisme heeft Zuidoost-Azië onwrikbaar in zijn greep.

NO KIDDING NK NO KIDDING

STOP seksuele uitbuiting!

Seksuele uitbuiting van jongeren en kinderen komt overal op de wereld voor. De verhalen van misbruikte jongeren en kinderen zijn verschrikkelijk. Maar gelukkig wordt er wel iets gedaan om hen te helpen.

Seksuele uitbuiting van kinderen valt onder de ergste vormen van kinderarbeid. De belangrijkste oorzaken van seksuele exploitatie van kinderen zijn armoede, discriminatie, georganiseerde misdaad, hebzucht, maar ook gewapende conflicten. Voor straatkinderen en weeskinderen is prostitutie vaak de enige manier om te overleven. In de meeste landen is kinderprostitutie verboden, maar toch komt het in elk land voor. In sommige landen is de regering actief om seksueel geweld tegen te gaan (zoals in Nederland), maar er zijn genoeg landen waar het probleem wordt genegeerd en de politie niets doet omdat ze omkoopgeld of gratis seks krijgt.

Hoeveel minderjarigen er slachtoffer zijn van seksueel geweld is moeilijk te meten, omdat het zich afspeelt in de illegaliteit en omgeven is door schaamte en taboes. De volgende schattingen worden genoemd in een rapport van Unicef, het VN-kinderfonds:

100.000 Filippijnen
400.000 India
100.000 Taiwan
200.000 Thailand
300.000 Verenigde Staten
100.000 Brazilië
35.000 West-Afrika
175.000 Oost- en Centraal Europa

Geschat wordt dat er jaarlijks wereldwijd 1 miljoen nieuwe slachtoffertjes bijkomen.

In ontwikkelingslanden werken 250 miljoen kinderen (van 5 tot 14 jaar) en ongeveer 60 miljoen werkt in de seksindustrie! De aantallen zijn schokkend, maar de verhalen zijn nog erger...

Gedwongen kostwinner

In Colombia en Sierra Leone worden meisjes van twaalf gedwongen seks te hebben met gewapende soldaten om hun families te beschermen. In Azië belanden veel kinderen in de prostitutie omdat hun ouders en grootouders schulden hebben. Ook in Latijns-Amerika zorgen meisjes van 12 voor hun hele familie door te werken als prostituee.

Gedwongen prostitutie in Nederland

Meisjes uit alle delen van de wereld werken in de prostitutie in Nederland. Legaal of illegaal. In Nederland wordt het aantal minderjarige prostituees geschat op duizend. Vaak zijn dit meisjes die door hun vriendje worden gedwongen. De jongens die meisjes dwingen prostituee te zijn, heten in Nederland loverboys. Niet alleen meisjes worden tot prostitutie gedwongen. In Amsterdam zijn zo'n duizend jongens, vooral afkomstig uit Oost-Europa, werkzaam in de prostitutie. Deze jongens werken vooral via escortbureaus of ze werven klanten via advertenties en internet. In Nederland is er voor jongeren die uit de prostitutie stappen opvang. In andere landen is opvang en preventie niet zo vanzelfsprekend.

Geestelijke offers

De verhalen zijn soms echt gruwelijk. Sommige ouders in Azië brengen hun dochters voor religieuze doeleinden naar tempels. De meisjes moeten daar als seks-slavinnen werken. In India worden jaarlijks 3000 kinderen aan priesters geschonken om hen seksuele voldoening te geven.

Een ander gruwelijk feit is dat kinderen die in de prostitutie terecht komen steeds jonger zijn. In Zuid-Afrika worden baby's verkracht omdat mannen daar geloven dat seks met een maagd hen geneest van HIV/AIDS. Ook willen veel mannen geen condooms gebruiken. HIV/AIDS verspreid zich dan ook razendsnel onder jonge prostituees.

Drugs

De omstandigheden waarin de jongeren werken zijn slecht. Ze worden geslagen, verkracht en leven op alcohol en drugs. Vaak nemen pooiers bijna al het geld af dat ze verdienen. Veel meisjes raken ongewenst zwanger en krijgen geen of onvoldoende medische begeleiding. Drugs is ook een groot probleem onder jonge prostituees. Sommigen gebruiken het om hun pijn en verdriet te verdringen, maar de meesten worden gedwongen drugs te nemen zodat ze verslaafd raken en dus wel verder moeten werken. Door het toenemende sekstoerisme worden veel kinderen verhandeld. Vanaf het platteland worden ze onder valse voorwendselen naar de stad gehaald en daar worden ze gedwongen hun lichaam te verkopen. Soms worden ze gewoon gekidnapd en verkocht aan bordelen.

Wereldwijde actie

In 1996 werd er in Stockholm een wereldcongres georganiseerd tegen de commerciële uitbuiting van kinderen. Het was een succes. Regeringen en hulporganisaties hebben hun krachten en belangen gebundeld en pakken het probleem gezamenlijk aan. In december 2001 is in Yokohama in Japan de tweede conferentie over seksueel geweld gehouden. Meer landen en jongeren waren daar aanwezig. De onderwerpen die zijn besproken:

Kinderporno
Preventie, bescherming en opvang
Kinderhandel
Wetgeving en handhaving
Profiel van de daders

De conferenties in Zweden en Japan zijn een bewijs dat veel landen gelukkig inzien dat het niet zo door kan gaan. Er zijn wetten nodig die kinderen beschermen tegen misbruik. En de wetten moeten worden bekrachtigd met zware straffen voor mensen die ze overtreden. Verder moet het beeld dat kinderen die worden verkracht of uitgebuit zijn een schande voor de familie of het dorp zijn, veranderen. Naast de slachtofferkant moet ook meer aandacht komen voor de daderskant. Veel daders zijn niet op de hoogte van de consequenties van hun daden.

Wat doet Nederland tegen seksuele uitbuiting?

De Nederlandse regering helpt mee seksuele uitbuiting tegen te gaan. De volgende aspecten zijn belangrijk voor Nederland:

- *human rights based approach*. Deze benadering betekent dat kinderen recht hebben op overleving, ontwikkeling, non-discriminatie en participatie. Elk kind heeft aanspraak op goed onderwijs, gezondheidszorg en indien nodig hulpverlening. Het Verdrag van de Rechten van het Kind vormt een belangrijk kader voor de uitvoering van de rechten van kinderen. Nederland vindt dat iedereen deze afspraken moet nakomen.
- *De internationale bestrijding van seksuele uitbuiting*. Ons land ondersteunt verschillende internationale ontwikkelingsprogramma's (zoals die van Unicef). Deze programma's richten zich vooral op: voorkomen, voorlichting, herstel en opvang van misbruikte kinderen, verbetering van wetgeving en lobbyactiviteiten. Verder wordt veel aandacht besteed aan armoedebestrijding in de brede zin van het woord. Dit heeft op langere termijn een gunstig effect op het tegengaan van seksueel misbruik van kinderen omdat armoede een van de hoofdoorzaken van het probleem is.
- *Onmiddellijke bestrijding van de ergste vormen van kinderarbeid*, waar commercieel seksueel misbruik onder valt.

Nederland heeft na de conferentie eerder in Stockholm een 'Nationaal Actieplan Aanpak seksueel misbruik van kinderen' opgesteld. Daarbij gaat het om commercieel misbruik (kinderporno, kinderhandel, kinderseks- toerisme, kinderprostitutie en misbruik en incest buiten het gezin). In het plan staat het volgende:

Taakstraf voor Ontucht met minderjarige

ASSEN - De rechtbank in Assen heeft gisteren de 42-jarige inwoner K.D. uit de gemeente Hoogeveen, die werd verdacht van ontuchtige handelingen met een drietal kinderen, 40 uur dienstverlening opgelegd. De officier van justitie eiste drie jaar gevangenisstraf en TBS met dwangverpleging.

De gevraagde schadevergoeding van de vader van de drie slachtoffers werd niet toegewezen. Beroep is door de vader nog mogelijk bij de civiele rechter.

Van de vijf hem ten laste gelegde feiten werd alleen het feit dat hij een van de destijds minderjarige meisjes bijna dagelijks zou hebben betast, bewezen. Dat verdachte een tiental keer geslachtsgemeenschap zou hebben gehad met een meisje en aan het geslachtsdeel van een nu 10-jarig jongetje zou hebben gezeten, in het bezit was van kinderporno en diefstal had gepleegd van artikelen van Fonville, waar hij destijds in het magazijn werkzaam was, werd door de rechtbank niet bewezen.

Het Openbaar Ministerie heeft twee weken de tijd om in beroep te gaan. Het is nog niet bekend of zij dat daadwerkelijk zal doen. Eerst zal het vonnis worden bekeken.

De man uit Pesse werd verdacht van het plegen van ontuchtige handelingen met minderjarige kinderen, die hem waren toevertrouwd in de periode van 1998 tot 2001. Het ging om twee meisjes en een jongetje uit één gezin. De ouders lagen in scheiding.

België schrikt op van nieuw pedofilie-schandaal

België is opgeschrikt door een nieuw pedofilie-schandaal. In Neufchâteau begon gisteren het proces tegen zeventien mannen en twee vrouwen die zich vergrepen zouden hebben aan een meisje uit het dorpje Sainte-Ode.

De hoofdpersonen in de zaak zijn een 37-jarige gescheiden ex-caféhouder, zijn nu 15-jarige dochter en zijn 30-jarige vriendin. De vader en de vriendin zouden het meisje vanaf haar twaalfde ter beschikking hebben gesteld aan de andere verdachten.

Volgens sommige beschuldigen waren er zelfs zes kinderen betrokken bij het seksuele misbruik. Volgens Belgische media rekende het paar 4.000 Belgische frank (100 euro) per keer. Na twee jaar hield de dochter het niet meer uit en stapte naar de politie. Dat het slachtoffer het stilzwijgen verbrak lag volgens deskundigen mede aan de zaak-Dutroux, die België in een crisis stortte.

De kleine rechtbank van Neufchâteau zat gisteren helemaal vol met media en tientallen belangstellenden.

Drie jaar en TBS geëist tegen ontuchtige pleegouder

Assen/Pesse - De haren van D. ten Boer, officier van justitie, rezen naar eigen zeggen ten berge toen hij de verklaringen las van drie jonge pleegkinderen in de leeftijden van acht tot dertien jaar. De kinderen vertelden gedetailleerd hoe zij drie jaar lang door de 42-jarige K.D. uit Pesse waren misbruikt. Het drietal woonde toen bij de man in huis. De ouders vertrouwden de kinderen aan D. toe, omdat het echtpaar in een echtscheiding lag en zich niet om de kinderen kon bekommeren.

Gisteren eiste de officier van justitie voor de rechtbank in Assen

Verdachte lijdt aan borderlinestoornis volgens deskundigen

Tien jaar cel en TBS geëist voor moord Baarnsebakke

BAARN - Tien jaar gevangenisstraf en TBS met dwangverpleging wegens moord op de Baarnse bakker Ton Oudwater, dat eiste advocaat-generaal (AG) mr. R. de Vries dinsdag tegen een 23-jarige man uit Utrecht.

Ondanks de verklaringen van drie deskundigen van het Pieter Baan Centrum (PBC), die meenden dat het neerschieten van Oudwater veroorzaakt werd door de borderlinestoornis van de 23-jarige, achtte de AG bewezen dat de Utrechter "opzettelijk en na kalm beraad" op 2 december 1999 met acht schoten een einde aan het leven van de bakker maakte. De Utrechtse rechtbank veroordeelde de man wegens doodslag tot acht jaar gevangenisstraf en TBS met dwangverpleging.

Aanvankelijk ontkende de 23-jarige, die door verschillende getuigen via een fotoconfrontatie als de dader aangewezen werd, enige betrokkenheid bij de dood van zijn voormalige vriend Oudwater. Later verklaarde hij bij de rechter-commissaris uit noodweer te hebben gehandeld. De destijds 37-jarige bakker zou hem hebben gechanteerd met een geluidsofname, waarop de Utrechter voor zichzelf en anderen belastende verklaringen over criminele activiteiten aflegde. Toen

hij op die 2^e december voor de zoveelste keer om het bandje vroeg, richtte het slachtoffer een pistool op zijn borst. In de navolgende worsteling kreeg de 23-jarige het wapen te pakken en in paniek vuurde hij acht keer. Zeven kogels raakten de bakker, hij stierf ter plekke voor zijn bakkerij aan de Laanstraat.

Borderlinestoornis

De deskundigen van het Pieter Baan Centrum, waar de verdachte enkele weken ter observatie is opgenomen, onderschreven dinsdag ter zitting zijn stelling dat hij in een vlaag van verstandsverbijstering had gehandeld. De man verklaart zich de schietpartij niet meer precies te kunnen herinneren, pas enkele uren later kwam hij in een bos weer tot zijn positieven. De conclusie van deze deskundigen, die menen dat hij lijdt aan een ernstige borderlinestoornis waarvoor hij intensief en onder dwang moet worden behandeld, onderschreef de verdediging echter niet. Dat de Utrechter vanwege zijn stoornis continu zeer angstig is en impulsief handelen moeilijk kan onderdrukken, was volgens haar niet het geval. Dat dwangmatige verpleging noodzakelijk is voor het slagen van de behandeling, kon ook de goedkeuring van de verdediging niet verdragen.

Tegen dit laatste aspect van zijn veroordeling was de 23-jarige dan ook in beroep gegaan. De man verklaarde erg veel spijt en elke nacht nachtmerries te hebben en in principe niet negatief ten opzichte van behandeling te staan. Volgens de deskundigen is voor een patiënt met een dergelijke ernstige stoornis, die ook nog in het criminele circuit verkeert, dwangmatige verpleging echter nodig om herhaling te voorkomen.

Advocaat mr. R.A. van der Velde weerlegde echter dat zijn cliënt crimineel zou zijn en concludeerde dat hierdoor verpleging onder dwang in dit geval geen noodzaak is. Het hof doet op 19 februari uitspraak.

Bron: Argos

Acht jaar cel en dwangverpleging voor moord op Baarnse Bakker

tussen de schoten waren van dien aard dat een mens tot bezinning had kunnen komen, maar gelet op de verklaringen van de deskundigen is het niet waarschijnlijk dat hij, gezien zijn persoonlijkheidsstoornis, tot reflectie had kunnen komen", aldus het hof. Dat de man uit noodweer had gehandeld, omdat Oudwater hem met het pistool bedreigde en aanviel zoals hij beweerde, achtte het hof niet bewezen.

Seks

van onze correspondent
Pascale Thewissen

BRUSSEL - Een rosse buurt of een bordeel; in de Waalse Ardennen moet je er lang naar zoeken. De hoertjes werken er thuis. Zoals Murielle, die samen met haar drankverlaafde pooier Pascal T. orgies organiseerde in de schaduw van de dorpskerk van Lavacherie. Ook de minderjarige dochter van T. werd, net als haar zusje, neefjes en nichtjes, gedwongen tot betaalde seks met de houthakker, de lokale antiëchthandelaar, de Belgacom-medewerker en de huisarts.

In totaal staan negentien mensen terecht voor kinderprostitutie en pedofilie: het grootste pedofilie-schandaal in België sinds het losbarsten van de zaak-Dutroux. Het proces voor de rechtbank van Neufchâteau ging gisteren zijn tweede dag in. Volgens justitie zijn in de perio-

Weer pedofilie-zaak

SAINTE-ODE (AP) - België is opgeschrikt door een nieuw pedofilie-schandaal. In Neufchâteau begon gisteren het proces tegen zeventien mannen en twee vrouwen die zich vergrepen zouden hebben aan een meisje uit het dorpje Sainte-Ode in de Ardennen.

De hoofdpersonen in de zaak zijn een 37-jarige gescheiden ex-caféhouder, zijn nu 15-jarige dochter en zijn 30-jarige vriendin. De vader en de vriendin zouden het meisje vanaf haar twaalfde ter beschikking hebben gesteld aan de andere verdachten. Volgens sommige beschuldigingen waren er zelfs

zes kinderen betrokken bij het seksuele misbruik.

De verdachtenlijst laat zich lezen als een wie-is-wie van het dorp. Zo wordt de 44-jarige dorpsarts verdacht, een vader van vier kinderen.

Ook de automonteur, de houthakker en de antiquair van het dorp zouden zich aan het meisje hebben vergrepen.

Volgens Belgische media rekende het paar 4.000 Belgische frank (100 euro) per keer. Na twee jaar hield de dochter het niet meer uit en stapte zij naar de politie.

De kleine rechtbank in Neufchâteau zat gisteren vol met media en belangstellenden. De aankla-

Pedofilieproces rijt in België oude wond open

Van onze correspondent
Rob Gollin

BRUSSEL

België beleeft weer schaamtvolle dagen: donderdag is in Neufchâteau een opzienbarend proces rond kinderprostitutie en pedofilie begonnen. Een 15-jarig meisje is tussen haar tiende en veertiende herhaaldelijk misbruikt door haar vader en tientallen klanten van haar zich prostituerende stiefmoeder.

Het proces, waarvoor negen zit-

tingen zijn vastgesteld, is in veel opzichten uitzonderlijk. De gebeurtenissen speelden zich af in het boerdorpje Lavacherie, een deelgemeente van Sainte-Ode waar nauwelijks vijfhonderd mensen wonen. De beklagdenbank van het gerechtshof in Neufchâteau was gisteren gevuld met maar liefst achttien verdachten; één liet verstek gaan. Onder de aangeklaagden bevinden zich personen uit de directe omgeving: de huisarts, de lokale antiëchthandelaar en de houthakker.

Nadat het meisje in november 2000 een lerares vertelde dat haar

Wilco voelde zich goed bij gerommel met peutermeisjes

TEU 8/2 door Fred Soeteman

GRONINGEN, vrijdag

Dieptepunt in Wilco de V.'s elfjarige loopbaan als peuterleider in de Groninger crèche Doremi moet zijn seksuele gerommel zijn geweest met het meisje A.

Zij was anderhalf jaar.

En Wilco had 'last van verlies van liefde'.

"Tot op de dag van vandaag ben ik blij dat ik me zelf toen in de hand heb kunnen houden", zei de man gisteren als verlachende van ontucht en vercrachting voor de rechtbank in Groningen, aanduidend dat hij met 't ukkie ondanks zijn opwinding en "het heerlijke gevoel" net niet tot het uiterst was gegaan, wat hij kennelijk als een hele prestatie ziet.

Er klonk hevig gesnik van vrouwen in de rechtszaal tijdens deze scène, toen rechtbankpresident mr. F. Wieland op zijn opmerking reageerde met: "Wat u zegt maakt bijna cynisch. Waarom zei u niet eerder tegen uzelf: stop?"

Vervanging

Een tijdlang bleef de vraag onbeantwoord. Maar van lieverlee druppelde er iets door van Wilco's aandrang tussen het grut: "Ik voelde me heerlijk... Nee, ik heb niet overwogen om naar de dokter te gaan om er iets tegen te laten doen. Dat is moeilijk bij iets waar je je lekker bij voelt... Ik had geen zin erover na te denken. Een gewone relatie zou ik nooit krijgen. 't Was een vervanging..."

Officier van justitie mr. Th. Wiersma eiste drie jaar cel (één jaar voorwaardelijk, proeftijd drie jaar) voor misbruik van elf peutermeisjes, ook als privé-oppas bij mensen thuis. De meesten waren drie jaar. Omdat hij heeft bekend dat hij bij zes van hen - met zijn vingers - hun prille lichaampjes heeft geopend, moet ook vercrachting bewezen worden verklaard, vond de officier.

"Een wolf in schaapskleren", was een typering die rechter mr. Wieland in de mond nam. "De kinderminnende groepsleider... maar o wee!"

Wilco de V. (33), in 1990 bij Doremi begonnen als stagiair en sinds 1994 in vaste dienst als leider van een groep van veertien kleintjes, heeft toegegeven dat hij in de loop der jaren acht meisjes heeft misbruikt, op het toilet of bij het verwisselen van luiers. Soms verzong hij dat hij dringend moest gaan stofzuigen in een slaapkamer van het kinderdagverblijf, om zich met een pupilletje te kunnen afzonderen. Maar dan nóg gebeurde 't op slechts een paar meter afstand van collega's, die echter nooit iets hebben gemerkt.

Soms moet de man zijn geschrokken van een kinderlijke reactie. Zoals toen zo'n wichtje opeens vroeg: "Wat doe je nou?" Rechter Wieland: "Frappant dat een kind een volwassene er zo op aanspreekt: een lichtstraal van onschuld."

Samen met kinderen kon hij zijn eigen kinderlijkheid beleven en toch volwassen man zijn - in een mannenlijf - zo spreekt uit de rapportages over Wilco. Zijn pedoseksuele voorkeur kan ontwaarden in verslaving. De deskundigen zien hem als onzeker, met faal-

angst, steunzoekend, passief, en nooit losgeweekt uit de symbiotische band met moeder.

De V. zelf zei gisteren dat hij zijn drang in de toekomst best onder controle kan houden, want hij heeft, sinds negen dagen voor zijn arrestatie in juli jl., "een relatie met een volwassen vrouw". Maar de gedragsdeskundigen voorzien toch een terugval als hij zich niet laat behandelen. Advocaat mevrouw mr. P. Marie vroeg vrijspraak, omdat het bewijs tot stand zou zijn gekomen na De V.'s aanhouding op een moment dat er nog geen redelijk vermoeden van schuld kon bestaan. En anders moet de straf korter uitvallen, om Wilco de gelegenheid te geven zijn volwassen seksuele relatie zo snel mogelijk verder te ontwikkelen.

Kleuterleider: Ik dacht dat niemand van mij kon houden

AC 8/2

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN - Eenzaamheid. Dat was de voornaamste drijfveer van kleuterleider W.K. de V. uit Groningen, die zich volgens justitie aan zeker 11 kinderen seksueel heeft vergrepen.

Justitie eiste gisteren voor de rechtbank in Groningen voor ontucht en verkrachting drie jaar gevangenisstraf tegen de 33-jarige man, waarvan een voorwaardelijk. Bovendien zou hij therapie moeten ondergaan. De V. heeft in acht zaken een bekentenis afgelegd. De slachtofferjes waren meisjes van anderhalf tot vier jaar oud, die waren ondergebracht op de crèche Doremi. De V. ziet zijn daden als pogingen om het gemis aan liefde in zijn leven te compenseren. "Ik dacht dat nooit iemand van mij zou kunnen houden."

Het moet geen heksenjacht worden

Vandaag begint de eerste rechtszaak tegen een crècheleider die wordt verdacht van seksueel misbruik. "Het is nooit helemaal te voorkomen."

Misbruik

van onze verslaggever

AMSTERDAM - Eerder dit jaar werd een leidster van een kinderdagverblijf in de Haarlemmermeer aangeklaagd voor twaalf pogingen om kinderen te verstikken. De rechtbank sprak haar vrij wegens gebrek aan bewijs, later dit jaar dient het hoger beroep. Vandaag staat in Groningen een peuterleider terecht.

De 33-jarige man wordt verdacht van seksueel misbruik van twaalf meisjes, 'mede bestaand uit seksueel binnendringen van het lichaam'.

Het misbruik zou begin 1995 zijn begonnen en een half jaar geleden zijn gestopt, nadat ouders van twee kinderen aangifte

deden en de leider werd aangehouden. Inmiddels heeft de man - in elk geval een deel van de klachten - bekend.

"Het zijn natuurlijk incidenten, laten we niet vergeten dat het op verreweg de meeste kinderdagverblijven heel veilig is", zegt directeur S. van Gennip van de werkgeversorganisatie in de kinderopvang, MO-groep.

"We doen er natuurlijk alles aan om misbruik te voorkomen. We vragen van sollicitanten een verklaring van goed gedrag en referenties, er zijn gedragsrichtlijnen en we hebben protocollen die voorschrijven dat ieder vermoeden van misbruik gelijk moet worden aangekaart", zegt Van Gennip.

"Het is ook regel dat op iedere groep twee werknemers staan. Maar als iemand echt kwaad wil, is het nooit helemaal uit te sluiten. Als je collega-leider even weggeroepen wordt, een kind een pleister moet opdoen, dat soort dingen."

"Geen mannen meer toelaten als crècheleider? Dat lijkt mij geen oplossing."

Van Gennip ziet nog wel heil in aanscherping van de controle op crèches. "Er komt een nieuwe wet voor de kinderopvang, je zou daarbij ook de plicht kunnen invoeren om ieder vermoeden van misbruik te melden bij de GG & GD, de controleur van de dagverblijven. Maar we moeten ook niet doorslaan, er geen heks-

'Laten we niet vergeten dat het op verreweg de meeste crèches veilig is'

senjacht van maken zolang het bij incidenten blijft. Hoe erg die ook zijn."

Simone Veersema van de Stichting Kinderopvang Nederland, die 64 dagverblijven beheert, kan zich 'uit een ver verleden' één klacht over misbruik herinneren. "De betrokken ouder was er niet zeker van, vond het alleen raar dat zijn kind over bepaalde dingen praatte. We hebben de leid-

"Hij wist dat wat hij deed niet kon, maar hij ging er toch mee door", betoogde officier Wiersma, die wees op het effect dat de affaire had gehad op de slachtoffers: de kinderen, collega's, werkgever SKSG en - niet in de laatste plaats - de ouders. "Zij brengen iedere dag hun kinderen naar de crèche in de verwachting dat ze daar veilig en liefdevol worden opgevangen."

Uitspraak op 21 februari.

Drie jaar: lang?

Wie had gehoopt of gevreesd dat Wessel de V. een flinke tijd achter de tralies komt, had het mis. Drie jaar was de maximale straf die de officier van justitie in dit geval kon eisen. Deskundigen vinden dat De V. niet aan een tijdelijk probleem lijdt. Ze verklaren hem 'licht ontoerekeningsvatbaar'. Met andere woorden: niet goed, maar ook niet gek. Daarom werd ook geen tbs-maatregel geëist die ervoor zou zorgen dat De V. langer kan worden opgesloten. Drie jaar, waarvan een jaar voorwaardelijk en met aftrek van een half jaar voorarrest, kan er voor zorgen dat De V. in november weer vrij is. Als hij zich goed gedraagt. Wel moet hij een behandeling volgen, die volgens diezelfde deskundigen niet veel langer dan een jaar in beslag neemt. De overheid zal dan nog eens drie jaar op hem letten.

daan omdat hun 3-jarige dochterjes in hun ogen vreemd gedrag vertoonden. De V. ontkennde de drie gevallen, maar in de dagen die volgden bekende hij wel ontucht te hebben gepleegd met acht andere meisjes. Dat gebeurde (van '95 tot '97) tijdens het verschonen op het aankleedkussen, op de wc of op de bovenverdieping. Ook bood De V. zich aan als oppas bij de mensen thuis. In één geval had hij daarbij ontucht gepleegd met een anderhalfjarig meisje. Dat was de laatste maal geweest, zo verklaarde De V. gisteren, van de veertien keer dat het gebeurd was.

Persoonlijkheidsonderzoek wees uit dat Wessel de V. - of Wilco zoals hij werd genoemd - de kracht van pedoseksuele driftten onderschat. Het rapport schetst een onzekere en faalangstige man, die functioneert op een benedengemiddeld intelligentieniveau. Le mand die niet van zijn moeder loskwam en geen volwassen relaties met anderen ontwikkelde. Boos en verongelukkig werd hij aangetrokken tot de kinderwereld, die van jonge meisjes in het bijzonder. Deskundigen achten de kans op herhaling niet ondenkbaar.

Van onze verslaggeefster INKI DE JONGE Groningen - De omschrijving van rechtbankpresident F.M. Wieland loog er niet om. Hij typte de (inmiddels ex-)peuterleider als 'de kinderminnende verzorger, een wolf in schaapskleren'. Tot dan toe had de rechter niet anders gehoord dan dat de verdachte zijn spijt betuigde, en dat de gebeurtenissen zich hadden afgespeeld in een ver en boos verleden, dat Wessel de V. (33) 'een plaats wilde geven'. Want hij had nu een vriendin, een volwassen vrouw, die hem begreep. Hij had nu geen behoefte meer aan kinderen, die hem in eenzaamheid 'een fijn gevoel' hadden gegeven.

"U geeft wel sociaalwettelijke antwoorden", zei rechter Wieland. "Maar wanneer kwam het moment dat u als kinderdeskundige dacht: 'Ik moet hulp gaan zoeken?' Dat kwam pas toen er volwassen vrouwen in zijn leven kwamen, zei de verdachte. Tot die tijd had hij geleefd met een vreselijk geheim.

In juli vorig jaar werd de peuterleider aangehouden. Drie moeders hadden aangifte gedaan omdat De V. zich als oppas aan een groep van elf meisjes had toegevoegd. De V. had bekend dat hij bij zes van hen seksueel contact had gehad. De V. werd gearresteerd en opgesloten. Hij werd drie maanden in de gevangenis opgesloten. Hij werd drie maanden in de gevangenis opgesloten. Hij werd drie maanden in de gevangenis opgesloten.

chirurgisch laten behandelen, zo bepaalde de rechtbank. De V. pleegde veertien gevallen van ontucht in kinderdagverblijven Doremi aan de Haydalaan in Groningen. Hij deed dat met meisjes niet ouder dan drie jaar. De zaak kwam aan het rollen toen twee ouders in juni aangifte deden.

Advocate bepleit vrijspraak

Advocate mr. P. Marie van De V. bepleitte vrijspraak. De V.'s aanhouding zou niet rechtmatig zijn geweest. Die aanhouding volgde op de aangifte in de drie zaken die hij heeft ontkend, en die in haar

ogen niet bewezen kunnen worden. De officier van justitie legt Marie's bezwaren terzijde. Volgens hem heeft de rechter-commissaris ingestemd met de aanhouding van De V.

Drie jaar voor ex-peuterleider die ontucht met kinderen pleegde

NVHM 21/2

GRONINGEN - Ex-peuterleider Wilco de V. is gisteren veroordeeld tot een gevangenisstraf van drie jaar (waarvan één voorwaardelijk) voor het pleegen van ontucht met acht jonge meisjes.

Dit oordeel sprak de Groninger rechtbankpresident F. Wieland uit. Het vonnis was conform de eis van de officier van justitie. In de proeftijd van drie jaar moet de man zich psy-

Pagina 3: 'Er hangt nog een wolkje boven Doremi'.

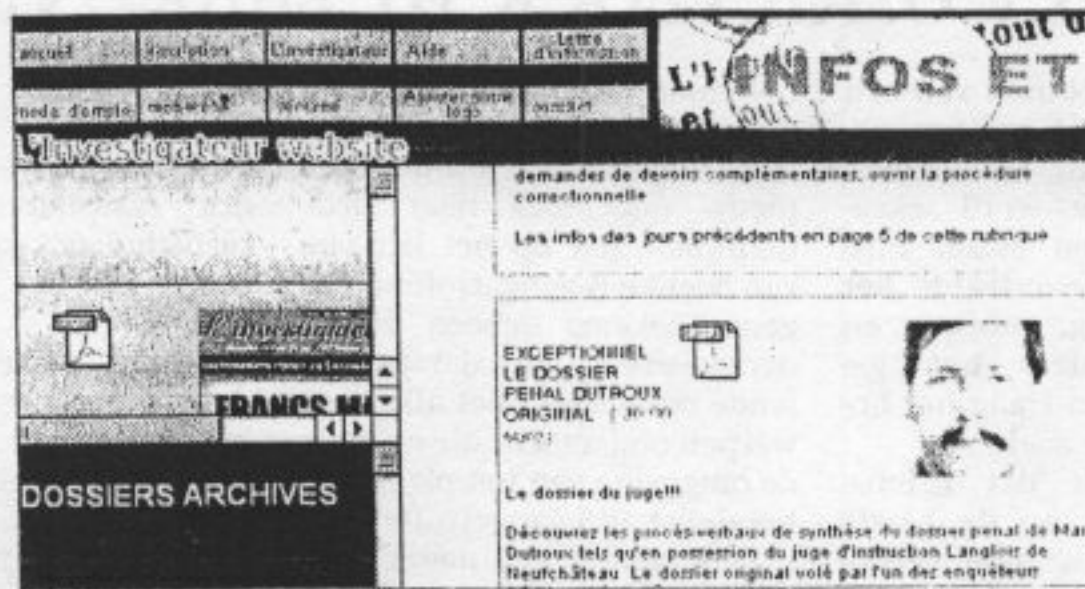

JEAN NICOLAS, de Luxemburgse 'onderzoeksjournalist' die eerder op internet lijsten publiceerde van Belgische pedofielen, wordt gezocht door justitie in Brussel. Een onderzoeksrechter vaardigde een internationaal arrestatiebevel uit tegen de man die zichzelf met zijn persbureau *Scoop* onthult acht van menig Europees schandaal. Zo vindt hij zelf dat hij de val van de Europese Commissie van Jacques Santer veroorzaakte, met publicaties in zijn blaadje *L'Investigateur*.

Directe aanleiding voor het arrestatiebevel is het te koop aanbieden van het strafdossier van Marc Dutroux. Op Nicolas' website, geregistreerd in Madagascar, is het mogelijk de dertienhonderd pagina's te downloaden, na betaling van dertig euro. Nicolas zou het dossier hebben gekregen van een Belgische speurder die de documenten heeft gestolen. Justitie in Brussel beticht hem dan ook van heling en vraagt zijn onmiddellijke arrestatie. Nicolas raadt 'gevoelige' klanten af het bestand op te

Dossier Dutroux in de aanbieding

halen, gezien de inhoud van het strafdossier. Justitie in Brussel behandelt een klacht van de kinderen van Paul Vandenoeynants, die in een recent boek van Nicolas beschuldigd wordt van betrokkenheid bij seksfeesten met minderjarigen. Het boek leidde tot strafzaken van het Belgische koningshuis tegen de Franse uitgever Flammarion, omdat ook Koning Albert II betrokken zou zijn geweest bij de pe-

dofie feestjes. Flammarion verloor en werd gedwongen een rectificatie in het boekje te schuiven. Deze publiciteit zorgde voor een recordverkoop van het boek, waarvan er in een week tienduizend over de toonbank gingen. De inhoud van het boek werd door Belgische kenners terzijde geschoven als twintig jaar oude beschuldigingen, die nooit zijn bewezen. Het boek handelt over de fameuze roze balletten, waar-

bij hoog geplaatste politici en zakenlieden zich twintig jaar geleden te buiten gingen aan drank en seks, soms met minderjarigen. Nicolas heeft een slechte naam in België, ook al omdat hij door het parket van Neufchâteau wordt vervolgd wegens oplichting, bedreiging en mishandeling. Een boek over fraude in Europa werd op last van de rechter uit de boekhandel gehaald, nadat hij in het boek zware beschuldigingen had

geuit aan het adres van een topambtenaar die geld zou hebben verduisterd.

"De journalist heeft niet de basisprincipes van goede journalistiek gerespecteerd," aldus de rechters in hun vonnis. "Hij had zijn informatie moeten verifiëren bij meerdere bronnen."

Op de website van 'het weekblad' dat alles durft te publiceren' schrijft Nicolas vanmorgen dat justitie in België gek is geworden. Het Dutroux-dossier is ook in handen van andere Belgische journalisten die er een boek over hebben geschreven, schrijft Nicolas. De publiciteit heeft volgens hem geleid tot duizenden bezoeken aan zijn website, steunbetuigingen uit heel Europa en tientallen klanten die het bestand hebben opgehaald. Justitie in België is er volgens hem in geslaagd de mond van politici, journalisten en ouders van vermiste kinderen te snoeren. "Iedereen houdt zijn mond, op één na."

REMCO DE JONG

'België schendt mensenrechten met voorarrest Dutroux'

door Martin Gommers

NIJMEGEN - Nederlandse juristen schrijven zich de ogen uit als ze lezen dat in de zaak-Dutroux twee mensen al bijna zes jaar in voorarrest zitten. Dat is voor Nederlandse begrippen ongekend lang. Het lijkt op schending van het Mensenrechtenverdrag, vinden zij. Een voorarrest van achttien maanden, misschien twee jaar, maar dan zit je in Nederland toch aan je maximum. Dan moet de zaak toch echt door een rechter worden behandeld. En zo'n lange termijn haal je in Nederland alleen in een inge-

wikkelde zaak, die een lang vooronderzoek vergt. Vorige week werd bekend dat Marc Dutroux officieel in staat van beschuldiging is gesteld wegens het verkrachten van minderjarige meisjes. De man zit al bijna zes jaar vast, maar dat is in zijn zaak geen probleem. Hij heeft in 1998 vijf jaar gevangenisstraf gekregen voor een ont-snapping uit het gevang en die straf zit hij nu uit. Anders is het voor zijn ex-vrouw Michèle Martin en medeverdachte Michel Lelièvre. Zij zitten al bijna zes jaar in voorarrest. Hun advocaten willen de zaak voorleggen aan het Europese Hof voor

de Rechten van de Mens in Straatsburg. Nederlandse advocaten zouden pakweg vier jaar geleden al moord en brand hebben geschreeuwd. Tenslotte bepaalt het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens dat iedereen recht heeft op behandeling van zijn zaak binnen 'een redelijke termijn'. Ook mensen die van morbide misdrijven worden verdacht. Theoretisch is het mogelijk dat ook in Nederland iemand bijna zes jaar in voorarrest zit. Maar in de praktijk komt dat niet voor, zegt advocaat Van der Kruijs, secretaris van de Nederlandse

Vereniging van Strafrecht Advocaten. Hij herinnert zich uit zijn eigen praktijk een ingewikkelde moordzaak met een lang voorarrest, maar dat voorarrest zat ergens tussen de anderhalf à twee jaar. De Nijmeegse hoogleraar straf- en strafprocesrecht Buruma: "Het ziet er naar uit dat hier sprake is van een ernstige schending van het Mensenrechtenverdrag. Wat de Belgen daar voor gevolgen aan verbinden, is aan de nationale rechter om te beoordelen." Buruma is geen groot voorstander van een strafrechtelijk verenigd Europa. Daarvoor zijn de

verschillen in procescultuur te groot. En over de Belgische manier van werken - de oorzaak van deze vermoedelijke schending van het Mensenrechtenverdrag - zegt de Nijmeegse hoogleraar: "In de Belgische manier van werken zitten elementen die zo 'politiekkerig' zijn. Officieren van justitie op een lager niveau worden vaak aangestuurd, waardoor ze een bepaalde onderzoekslijn niet verder kunnen volgen. De Belgische minister heeft in vergelijking met Nederland een te grote greep op het openbaar ministerie. De dood in de pot. Dat is de les die wij eruit kunnen leren."

Aanklacht tegen Dutroux uitgebreid

BRUSSEL - Het openbaar ministerie in België heeft de aanklacht tegen Marc Dutroux, die al vijf jaar in voorarrest zit in afwachting van zijn proces wegens ontvoering, verkrachting en moord, uitgebreid met een aantal gevallen van verkrachting.

Dutroux is nu ook in staat van beschuldiging gesteld wegens verkrachting van Julie Lejeune en Melissa Russo, twee 8-jarige meisjes wier lichamen in 1996 in zijn huis in het zuiden van België werden gevonden, en verkrachting van de 17-jarige An Marchal, wier lichaam in een ander huis van Dutroux werd gevonden. Hem waren al drie andere verkrachtingen ten laste gelegd, plus de moord op Marchal en haar vriendin Eefje Lambrechts en de ontvoering van Lejeune en Russo. (AP)

Dutroux ook aangeklaagd voor verkrachting van Julie en Mélissa

ontvoerd en vermoord - op beestachtige wijze misbruikt. Tot nu toe werd Dutroux alleen beschuldigd van het verkrachten van Laëtitia Delhez (destijds 14) en Sabine Dardenne (13), die levend uit zijn gruwelkelder konden worden bevrijd, en Eefje Julie en Mélissa werden op 24 juni 1995 in hun woonplaats Grace-Hollogne, bij Luik, ontvoerd. Over wat er met de twee kinderen precies is gebeurd, staat nog altijd grote onduidelijkheid. Hun lijkes werden op 17 augustus 1996, enkele dagen na de arrestatie van Dutroux, gevonden bij de woning van Dutroux' ex-echgenote Michèle Martin. Dutroux heeft altijd beweerd dat hij niet bij de ontvoering betrokken was, maar dat zijn kompaan Michel Lelièvre de door hem vermoorde Be-

nard Weinstein de kinderen on-aangekondigd bij hem thuis afleverden. De meisjes zouden nog negen maanden overleefd hebben, voordat ze - aldus Dutroux - bezweken van de honger toen hij begin 1996 enkele weken de cel in moest wegens autodiefstal. De ouders van Julie en Mélissa zijn er altijd van overtuigd geweest dat hun kinderen door Dutroux werden verkracht. Onderzoeksrechter Jacques Langlois, die het onderzoek leidt, bewijste dat echter en beval twee jaar geleden een onstreden contra-expertise van de autopsie. Drie pathologen, anatomen onderzochten de lichamen van de kinderen en concludeerden dat de kinderen bezweken waren aan ondervoeding en interne bloedingen als gevolg van zwaar seksueel misbruik.

Lid Ouderraad: Er hangt nog wolkje boven Doremi

Van onze verslaggever CHRIS KLOMP

Groningen - Kinderdagverblijf Doremi in Groningen is na de omvangrijke ontuchtzaak een veiliger plek voor kinderen, maar het zal nog even duren voordat het vertrouwen van de ouders in de opvang terug is. "Er hangt nog steeds een wolkje boven de crèche", zegt Karel Buskes van de ouderraad in een reactie op het gisteren uitgesproken vonnis tegen peuterleider Wilco de V. De man kreeg een gevangenisstraf van drie jaar, waarvan een jaar voorwaardelijk. In de tien jaar die hij voor Doremi werkte, vergreep hij zich aan een aantal zeer jonge meisjes.

Vragen

Buskes neemt het kinderdagverblijf niets kwalijk, maar blijft wel met een aantal vragen zitten. "Als je het psychiatrisch rapport leest, kun je je afvragen of een aantal zaken niet voorzien hadden kunnen worden. De man wordt labiel

genoemd, emotioneel afhankelijk, passief en steunzoekend. Deze typering disqualificeren de man toch voor de kinderopvang, zou je denken."

Buskes wil de overkoepelende Stichting Kinderopvang Stad Groningen (SKSG), waaronder Doremi valt, echter geenszins in een kwaad daglicht stellen. "Achteraf is het makkelijk praten is. Mij is wel duidelijk geworden dat iemand die zijn zinnen heeft gezet op ontucht met kinderen, dat echt voor elkaar krijgt. Die mensen zijn daar heel handig in. Deze peuterleider had alle belang om ontdekking te voorkomen."

Volgens Buskes zijn signalen van kinderen niet meteen aanleiding om in actie te komen. "Natuurlijk waren er signalen. Kinderen die bijvoorbeeld niet meer naar de crèche durfden. Maar kinderen veranderen op deze leeftijd heel snel en kunnen altijd dwars gedrag vertonen. Het is heel moeilijk achteraf vast te stellen waaraan dat lag. Het is

snel duidelijk als je overzicht hebt over alle stukjes van de puzzel, maar er waren weinig mensen die meer dan enkele stukjes konden zien."

Dossier in orde

Volgens directeur Cathy Boltje valt het SKSG niets te verwijten. "Uit intern onderzoek blijkt dat het beleid in orde was. Wij krijgen ons personeel vaak direct van de opleiding, en hebben dus geen arbeidsverleden te controleren. Het personeelsdossier van deze man was in orde. Hij had zijn verklaring van goed gedrag en er waren verslagen van functioneringsgesprekken."

Het team specialisten dat de SKSG inzette om haar beleid tegen het licht te houden, heeft even overwogen te adviseren geen mannen meer in dienst te nemen. Mannen kunnen een afwijking hebben die de kans op ontucht vergroot. Volgens directeur Boltje is dat tegen de wet en ongewenst. "Wij hebben genoeg mannelijke peuterleiders die heel goed functioneren."

Eis 17 jaar na wurg Nienke

DEN HAAG - Bij het gerechtshof in Den Haag is vanmorgen zeven- tien jaar cel en tbs geëist tegen de man die wordt verdacht van het doden van het Schiedamsmeisje Nienke. De man ontkent dat hij twee jaar geleden het tienjarige meisje in het Beatrixpark in Schiedam heeft gewurgd. Hij is door de rechtbank in Rotterdam voor onder meer doodslag veroordeeld tot achttien jaar celstraf en tbs. Nienke speelde op de fatale dag in juni 2000 in het park met haar vriendje Maikel. Volgens de verklaring van de jongen werden zij daar door de man vastgepakt. Maikel wist ernstig gewond te ontkomen. (ANP)

Advocaat eist nader onderzoek in zaak-Nienke

NYN 13/2

Rotterdam - Het laatste onderzoek naar DNA-materiaal in de moordzaak van het Schiedamse meisje Nienke is onvolledig uitgevoerd. Dat heeft advocaat J. Taekema gisteren gezegd. Hij verdedigt in hoger beroep Vlaardinger Koos B., de man die vorig jaar voor het misdrijf door de rechtbank in Rotterdam werd veroordeeld tot een celstraf van achttien jaar en tbs met dwangverpleging.

Nienke werd op 22 juni 2000

Hof laat nieuwe getuige niet toe in zaak-Nienke

GE 14/2

DEN HAAG/GPD - Een vrouw die zegt de echte dader van de moord op de Schiedamse Nienke te kennen, zal niet door het gerechtshof in Den Haag worden gehoord. „Haar informatie ontstijgt niet het niveau van een persoonlijke speculatie”, meent het Haagse gerechtshof, waar gisteren het hoger beroep begon tegen de man uit Vlaardingen die vorig jaar mei 18 jaar cel en tbs kreeg voor de moord op de 10-jarige Nienke. De advocaat van de veroordeelde, Taekema, kwam onverwacht op de propen met de vrouw die beweert de echte moordenaar te kennen. Volgens Taekema heeft de vrouw zich uit zichzelf tot hem gewend. Zij zou beschikken over informatie 'uit de eerste hand' die de veroordeelde vrijpleit en een ander als de mogelijke dader aanwijst.

Taekema lijkt in het onderzoek naar de moord eerder de rol van rechercheur dan die van raadsman te vervullen. Waar het onderzoeksteam van de Schiedamse politie en het openbaar ministerie naar zijn idee tal van belangrijke zaken heeft genegeerd, probeert de advocaat telkens weer nieuwe feiten boven tafel te krijgen die zijn cliënt moeten vrijpleiten.

De veroordeelde zorgde overigens nog voor een opmerkelijke actie toen het hof hem onaanvaardig over twee andere zedenzaken ondervroeg. Dat werd hem te veel. „Ik doe hier niet aan mee”, riep hij, stond op en beende de zaal uit. „Het is gewoon een grote show voor het publiek en de media.”

Pas toen de moord op Nienke weer werd behandeld, keerde de man terug en hoorde de nieuwe verzoeken van zijn raadsman aan. Advocaat Taekema verzocht het hof onder meer de plaats van het delict te gaan bekijken, in verschillende vijvers in het park alsnog naar het moordwapen te laten zoeken en de moordzaak te splitsen van de twee andere zedenzaken, die de verdachte overigens wel heeft bekend. Het hoger beroep wordt maandag voortgezet.

Eis: 17 jaar en tbs voor moord op 10-jarige Nienke

ANP

DEN HAAG

Justitie heeft vrijdag bij het gerechtshof in Den Haag een gevangenisstraf van zeventien jaar en tbs geëist tegen de man die wordt verdacht van het doden van het Schiedamse meisje Nienke.

De rechtbank in Rotterdam veroordeelde C.B. eerder voor onder meer doodslag tot achttien jaar celstraf en tbs. B. ontkent dat hij twee jaar geleden het 10-jarige meisje in het Beatrixpark in Schiedam heeft geprobeerd te verkrachten en later heeft gewurgd. Ook blijft B. ontkennen dat hij het vriendje van Nienke iets heeft aangedaan.

Nienke speelde op de fatale dag

vermoord in de buurt van een kinderboerderij in het Beatrixpark in Schiedam. Maikel, een 11-jarig vriendje, werd seksueel misbruikt en zwaar mishandeld, maar overleefde het drama. Vandaag, morgen en vrijdag behandelt het gerechtshof in Den Haag het hoger beroep in de zaak.

Taekema stelt dat diverse voorwerpen die op de plaats van het delict werden gevonden, niet zijn meegenomen in het laatste onderzoek naar

DNA-materiaal. Eind december gelastte het gerechtshof in Den Haag in een tussenvonnissen al een nieuw onderzoek naar DNA-materiaal, dat op het lichaam van Nienke is aangetroffen. Volgens Taekema hebben de onderzoekers tijdens dat aanvullende onderzoek niet alle voorwerpen onderzocht die op en in de omgeving van het plaats van het delict zijn aangetroffen.

Taekema wil een nader DNA-onderzoek, waarbij de nog niet onderzochte voorwerpen als-

nog worden bekeken. Ook vraagt hij om een zogeheten descende. Dat houdt in dat de drie raadsheren van het gerechtshof zelf gaan kijken op de plaats van het delict in Schiedam.

Tijdens de eerste verhoren door de politie bekende B. dat hij de moord had gepleegd. Deze bekentenis trok hij later echter weer in. Er werden geen DNA-sporen van B. op het stofelijk overschot van Nienke gevonden. (ANP)

Hof weigert getuige moordzaak-Nienke

NM

DEN HAAG, 13 FEBR. Advocaat J. Taekema heeft het gerechtshof in Den Haag vanochtend tevergeefs verzocht een extra getuige te horen tijdens het hoger beroep in de moordzaak van het Schiedamse meisje Nienke. Aan het begin van de middag verwierven de raadsheren zijn verzoek.

Taekema verdedigt verdachte K.B. uit Vlaardingen. De rechtbank in Rotterdam veroordeelde B. vorig jaar tot een celstraf van achttien jaar en tbs met dwangverpleging voor het misdrijf.

Nienke werd op 22 juni 2000 vermoord in de buurt van een kinderboerderij in het Beatrixpark in Schiedam. Maikel, een 11-jarig vriendje, werd seksueel misbruikt en zwaar mishandeld, maar overleefde het drama.

De verklaring van de nieuwe getuige zou volgens de raadsman een nieuw licht op de zaak werpen. Taekema stelt dat het verhaal van deze vrouw zijn cliënt vrijpleit. De getuige heeft een belastende verklaring over een andere persoon. Zij brengt die man in verband met

de moord op Nienke en de zware mishandeling van Maikel. Het hof wees vanmiddag het verzoek van Taekema af, omdat haar verklaring volgens de raadsheren alleen een persoonlijke speculatie op kan leveren.

Vanmorgen hoorde het hof al drie mensen, twee voormalige collega's van Kees B. en een vrouw die de verdachte bij de plaats van het delict meent te hebben gezien, een dag na de moord.

Volgens Taekema heeft de getuige die hij wilde horen zich bij hem gemeld nadat B. was veroordeeld door de rechtbank in Rotterdam. De raadsman zegt dat de vrouw zich ook anoniem meldde bij de politie. Ze zou haar telefoonnummer hebben achtergelaten, maar is nooit teruggebeld. Taekema vindt dat vreemd, want „ze heeft een heel interessant verhaal”.

Advocaat-generaal Renckens weersprak de lezing van Taekema. Die heeft volgens haar slechts „een hypothese bedacht”. Ze vertrouwt erop dat politie en het OM hun werk goed hebben verricht. (ANP)

Arrestatie in zaak Nicky Verstappen

(Van een verslaggeefster) MAASTRICHT - Justitie heeft gisteren de 28-jarige S.V. uit Tegelen aangehouden op verdenking van betrokkenheid bij de ontvoering en dood van de elfjarige Nicky Verstappen uit Heibloem. Dat heeft pers-officier I. van Hilten van het openbaar ministerie in Maastricht vandaag bevestigd.

Hoe de politie de verdachte op

het spoor is gekomen, is nog niet bekend. Ze heeft huiszoeking gedaan in een woning in Tegelen, waar de man, die als zwerver wordt omschreven, verbleef. Volgens justitie zijn geen spullen in beslag genomen.

Nicky Verstappen nam in de zomer van 1998 deel aan een vakantiekamp op de Brunsumse Heide. Op de avond van 9 augustus is hij, na ruzie met wat vriendjes over een pakje kauw-

Moordenaar Nienke krijgt 18 jaar cel en tbs

DEN HAAG, 9 MAART. Het gerechtshof in Den Haag heeft gisteren de man die het Schiedamse meisje Nienke heeft gedood en een vriendje van haar ernstig mishandelde, in hoger beroep veroordeeld tot een gevangenisstraf van achttien jaar en tbs. Het hof legde een jaar cel meer op dan in hoger be-

in juni 2000 in het park met haar vriendje Maikel. Volgens de jongen werden zij aan het eind van de middag door een man vastgepakt. De man duwde de twee de bosjes in en dwong de kinderen zich uit te kleden. Nienke werd gewurgd. Maikel wist zwaargewond voorbijgangers te waarschuwen.

Kort na zijn aanhouding, enkele maanden later, bekende B. Nienke te hebben vermoord. Later, na een gesprek met zijn advocaat, ontkende hij de kinderen iets te hebben aangedaan.

Advocaat J. Taekema meent dat het OM zijn cliënt er heeft 'ingeluisd'. Politie en justitie hebben zich alleen op B. gericht en niet gekeken naar andere mogelijke daders. De verklaring van B. is volgens de advocaat onder zware politiedruk verkregen.

In hoger beroep 18 jaar cel voor moord op Nienke

ANP

UN 9/3

Den Haag - Het gerechtshof in Den Haag heeft gisteren de man die het Schiedamse meisje Nienke heeft gedood en een vriendje van haar ernstig mishandelde, in hoger beroep veroordeeld tot achttien jaar cel en tbs.

Het hof legde een jaar cel meer op dan in hoger beroep geëist.

C.B. verkrachtte het 10-jarige meisje in juni 2000 in het Beatrixpark in Schiedam. Later wurgde hij haar.

Maikel, een vriendje van Nienke, raakte zwaargewond door toedoen van B. Het jongetje, dat ernstig getraumatiseerd is geraakt door het voorval, werd onder meer in de nek gestoken door B. In het arrest spreekt het hof van 'gruwelijke en schokkende feiten'.

De rechtbank in Rotterdam veroordeelde de 32-jarige Vlaardinger eerder eveneens tot achttien jaar celstraf en tbs. Kort na zijn aanhouding, enkele maanden na de gebeurtenissen in het Beatrixpark, bekende B. dat hij Nienke had vermoord. Later, na een gesprek met zijn raadsman, ontkende B. dat hij de kinderen iets had aangedaan.

Dwangverpleging

Op basis van deskundigenrapportage oordeelt het hof dat de kans dat B. nog eens zulke feiten pleegt, groot is. Het hof adviseert in het arrest B. eerst zijn gehele celstraf te laten uitzitten voordat aan de dwangverpleging in het kader van de tbs wordt begonnen.

Verzoeken tot nader onderzoek van B.'s advocaat J. Taekema wees het hof integraal af. De raadsman had onder meer om een nieuw DNA-onderzoek gevraagd. Deskundigen van het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) hebben echter gezegd dat nieuw onder-

gom, uit de tent weggelopen. Dat werd de volgende dag pas ontdekt. Zijn stoffelijk overschot werd 11 augustus 1998 verderop in een dennenbosje gevonden. De politie vermoedde een zedenzak, gezien de omstandigheden waaronder dat was.

Ondanks uitgebreid onderzoek, reconstructies, televisieuitzendingen, het vooruitzicht van beloningen voor tips en dna-onderzoek bij 35 mannen werd de zaak niet opgelost. Begin 2000 meende de politie dat dat zo zou blijven.

In november jaar werd het onderzoek weer geactiveerd. De politie zag overeenkomsten met de moord op het negenjarige Duitse jongetje Dennis Klein. Dat verdween 5 september vorig jaar uit

Advocaat eist nader onderzoek in zaak-Nienke

ROTTERDAM - Het laatste onderzoek naar DNA-materiaal in de moordzaak van het Schiedamse meisje Nienke is onvolledig uitgevoerd, aldus advocaat J. Taekema dinsdag. Hij gaat vandaag in hoger beroep bij het gerechtshof in Den Haag om nieuw DNA-onderzoek vragen. Taekema verdedigt de Vlaardinger die eerder door de rechtbank in Rotterdam werd veroordeeld tot achttien jaar cel en tbs met dwangverpleging. (ANP)

Bank als monument voor Nienke

ANP
Schiedam

In het prinses Beatrixpark in Schiedam is gisteren een monumentale bank ter nagedachtenis van bijna twee jaar geleden vermoorde Nienke Kleiss geplaatst.

Dat gebeurde in alle stilte en in het bijzijn van enkele familieleden.

De bank is gemaakt door kunstenaar Dora Dolz. Het is een zeer kleurige keramieke bank geworden waarin vlinders en elementen uit de zee zijn verwerkt.

Die behoorden tot de favorieten van Nienke en hadden veel betekenis voor haar. Het ontwerp van de bank is in nauw overleg met de familie gemaakt.

een jeugherberg in Wulsbittel, waar hij met zijn klas logeerde. De nu aangehouden verdachte heeft volgens justitie vrijwillig meegewerkt aan een dna-onderzoek. De resultaten daarvan kunnen nog een tijdje op zich laten wachten.

Justitie wil geen verdere mededelingen doen.

Verdachte gepakt in moordzaak Nicky Verstappen

Van onze verslaggever

AMSTERDAM

De politie heeft een 28-jarige man uit Tegelen aangehouden op ver-

Aanhouding moordzaak Nicky Verstappen

TR 1/3

Van onze verslaggeefster
MAASTRICHT - Justitie heeft woensdag een 28-jarige man uit Tegelen aangehouden die wordt verdacht van betrokkenheid bij de ontvoering en de dood van de destijds elfjarige Nicky Verstappen. Dat heeft het openbaar ministerie in Maastricht gisteren bevestigd.

Nicky Verstappen werd in augustus 1998 op de Brunsummerheide vermoord, terwijl hij met een stichting voor jongerenwerk op zomerkamp was. Het is voor het eerst dat in de zaak een verdachte is aangehouden. Aanvankelijk onderzochten 25 rechercheurs de dood van Nicky Verstappen. Sindsdien is het onderzoek verspillende keren op een lager pitje gezet. Onder anderen misdaad-journalist Peter R. de Vries heeft aandacht voor de zaak gevraagd.

Getuigenverhoren, vrijwillig DNA-onderzoek onder 35 mannen en tips leverden tot nog toe te weinig op om een verdachte te kunnen aanhouden. Wel werd in twee gevallen bekeken of een verdachte in een andere zedenzaak mogelijk ook te maken had met de moord op Nicky Verstappen. Dat leverde ook niets op.

Volgens persofficier I. van Hilten van het openbaar ministerie in Maastricht is de nu aangehouden 28-jarige eerder in verband

gebracht met de moord. „Zijn naam is ooit al eens gevallen, tussen die van tientallen anderen. En hij zal wel als getuige in deze zaak zijn gehoord.” Over de manier waarop Justitie precies bij deze man uitkwam, zegt ze 'uit tactische overwegingen' verder niets. De persofficier benadrukt dat de werkzaamheden van het onderzoeksteam de afgelopen jaren 'nooit zijn afgebouwd of gestopt'.

Kort na de moord op Nicky Verstappen concentreerde het onderzoek zich op eventuele verdachten binnen de stichting voor jongerenwerk die het zomerkamp organiseerde. De nu aangehouden man heeft volgens de persofficier echter geen banden met die stichting en heeft die in het verleden ook niet gehad. In de woning van de verdachte is huiszoeking gedaan, maar daarbij is niets in beslag genomen.

Op dit moment worden getuigen gehoord. De verdachte man heeft vrijwillig DNA-materiaal afgestaan. Het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) vergelijkt dat materiaal nu met DNA-sporen die zijn gevonden op en 'in de meest brede zin' rond de plek waar Nicky Verstappen is omgebracht. Volgens Van Hilten duurt het 'minstens enkele dagen' voordat het resultaat van dat onderzoek bekend is.

geleverd, aldus het openbaar ministerie in Maastricht. Uit DNA-onderzoek bleek dat het erfelijk materiaal van de verdachte niet op het lichaam van Nicky is aangetroffen. Het DNA dat wel op zijn lichaam werd gevonden, heeft een ander profiel.

Verdachte van moord op Nicky gaat vrijuit na DNA-test

ANP
TEGELEN

VK 2/3

Het DNA-profiel van de dinsdag in Tegelen opgepakte verdachte S. V. komt niet overeen met de DNA-sporen die zijn aangetroffen op het lichaam van de vermoorde Nicky Verstappen. Ook ontkent de man stellig iets te maken te hebben met de moord in 1998 op het 11-jarige jongetje uit Heibloem.

Dat heeft V.'s advocate A. Kok-Verheyde vrijdag gezegd. Zij verwacht dat V. maandag op vrije voeten wordt gesteld. 'Het DNA dat V. meteen na zijn aanhouding aan justitie ter beschikking stelde, komt niet overeen met het gevonden DNA', zegt de advocate.

De 28-jarige verdachte werd vrijdag voorgeleid aan de rechter-commissaris in Maastricht. Deze besloot het voorarrest te verlenen tot maandagmiddag.

De verdachte is volgens misdaadverslaggever Peter R. de

Zoeken naar resten meisje van Nulde

HARDERWIJK - De politie is een nieuwe zoektocht begonnen naar lichaamsdelen van Rowena Rijkers, het meisje van Nulde. De lokale brandweer en een gespecialiseerd bedrijf hebben een aftakking van het Veluwemeer bij

industrieterrein Lorentz in Harderwijk leeggepompt. Gisterochtend is het terrein zonder resultaat met honden doorzocht. In de middag zijn zes politiemensen begonnen met het doorzoeken van het terrein. TR 1/2

Zoektocht Rowena NR

Door een onzer redacteurs
HARDERWIJK, 14 FEBR. De politie is gisteren een nieuwe zoektocht begonnen naar lichaamsdelen van Rowena Rijkers, beter bekend als het meisje van Nulde. De lokale brandweer en een gespecialiseerd bedrijf hebben een aftakking van het Veluwemeer van 200 bij 25 meter bij industrieterrein Lorentz in Harderwijk leeggepompt.

Gisterochtend is het terrein zonder resultaat met honden doorzocht. In de middag zijn zes politiemensen begonnen met het handmatig doorzoeken van het terrein. De politie verwacht nog de hele dag bezig te zijn met de actie.

De leeggepompte 'arm' van het Veluwemeer ligt vlakbij de plaats waar het handje van het vermoorde 4-jarige meisje in oktober vorig jaar is gevonden. Volgens de politie zijn er aanwijzingen dat op de locatie meer lichaamsdelen te vinden zijn. Een zoekactie op de vindplaats van het handje leverde vorige week niets op.

Het rompje van Rowena werd op 27 augustus vorig jaar gevonden op Strand Nulde bij Putten. Drie dagen later werd haar hoofdje bij Hoek van Holland gevonden. Door een reconstructie van het hoofdje werd in november de identiteit van het meisje van Nulde vastgesteld. De moeder van Rowena en haar vriend worden verdacht van moord of doodslag op het meisje. Zij zijn in december in Spanje aangehouden.

Zaak-Verstappen weer helemaal vast

Heerlen - De zaak-Nicky Verstappen is weer terug bij af. Justitie heeft gisterochtend de 28-jarige Rochus V. uit Tegelen op vrije voeten gesteld. Het is de tweede verdachte die justitie in twee jaar tijd moet laten gaan wegens gebrek aan bewijs. V. werd vorige week dinsdag gearresteerd op verdenking van moord op de elfjarige Nicky Verstappen uit Heibloem. De jongen verdween in 1998 tijdens een jeugdkamp op de Brunsummerheide. Beslissend voor V's vrijlating is de uitslag van het DNA-onderzoek geweest. De DNA-sporen die destijds bij het stoffelijk overschot van Nicky zijn verzameld, kwamen niet overeen met het erfelijk materiaal van de verdachte. VN 1/3

Vries een stiefbroer van een jeugdkamplider, die in Brunsum was toen Nicky verdween.

De Vries zei donderdag dat een gedetineerde in het Huis van Bewaring in Roermond hem op V. had geattendeerd. Op advies van De Vries gaf deze gedetineerde de informatie aan de politie. De recherche trok die informatie vervolgens na bij De Vries en ging daarna over tot de arrestatie.

Nicky Verstappen verdween 10 augustus 1998 tijdens een jeugdkamp op de Brunsummerheide. Een dag later werd zijn levenloze lichaam gevonden. Tot nog toe zat het onderzoek naar de moord volledig vast.

Het Openbaar Ministerie wil niet op de uitkomst van het DNA-onderzoek reageren. Justitie geeft pas informatie als het hele onderzoek naar V. is afgerond.

Zoektocht naar lichaamsdelen Rowena

Politie speurt in poeltje naar armen en benen van 'meisje van Nulde' G + E 1 1/2

bij Hoek van Holland. In oktober vonden twee meisjes een handje van Rowena in het Veluwemeer. De politie zoekt nog naar beide armen en beenjes van het meisje.

De twee verdachten blijven in elk geval nog tot eind deze maand in hechtenis. Ze werden 18 december in de Spaanse stad Murcia gearresteerd, nadat een internationaal opsporingsbevel was uitgevaardigd. De rechtbank in Zutphen besluit op 28 februari of hun hechtenis op-nieuw met dertig dagen wordt verlengd.

bedrijf hebben het waterje van ongeveer 200 bij 20 meter maandag leeggepompt. Het Korps Landelijke Politie Diensten heeft gisteren met een speurhondenteam het vennetje onderzocht op sporen. Dat leverde niets op.

Daarna is een recherchesteam begonnen met het uitharken van de grond. Op 27 augustus vorig jaar werd als eerste het rompje van Rowena gevonden in het water bij Strand Nulde. Drie dagen later vond een sportvisser haar hoofdje in de Nieuwe Waterweg

Politie vindt geen lichaamsdelen Rowena

HARDERWIJK - De zoekactie die de politie woensdag en gisteren heeft uitgevoerd naar lichaamsdelen van Rowena Rijkers, het meisje van Nulde, heeft niets opgeleverd. De lokale brandweer en een gespecialiseerd bedrijf hebben een aftakking van het Veluwemeer bij industrieterrein Lorentz in Harderwijk leeggepompt. Met honden en zes agenten is het terrein minutieus onderzocht. Uit onderzoek was gebleken dat delen van het in augustus vermoorde meisje daar nog moesten liggen. TR 1/2

NUS-11 104 do 28 feb

Verdachte moord Nicky gearresteerd

TEGELEN Het Openbaar Ministerie heeft een 28-jarige man uit Tegelen opgepakt op verdenking van betrokkenheid bij de ontvoering en dood van Nicky Verstappen (11) uit Heibloem. Het is nog onbekend hoe de politie de man heeft opgespoord.

De jongen werd op 11 augustus 1998 dood gevonden op de Brunsummerheide. Ruin een dag eerder was hij verdwenen uit een tent van een jongerenstichting, waarin hij met andere jongens sliep.

De aangehouden man wordt onschreven als een zwerper. Hij werkt vrijwillig mee aan een DNA-onderzoek. De resultaten laten nog enige tijd op zich wachten. Het onderzoek heeft lang stilgelegen.

Spermavlek op bovenbeen blijft raadsel

Zaak-Putten

TALIC

van onze correspondent

LEEUWARDEN Het openbaar ministerie in Leeuwarden lijkt in de heropende Puttense verkrachtings- en moordzaak met lege handen te staan. Het betreft de curieuze omstandigheid dat er op het rechter bovenbeen van het slachtoffer een spermavlek van waarschijnlijk nog geen uur oud zat, die niet afkomstig is van de vermeende daders.

Voor het gerechtshof zei emeritus hoogleraar gynaecologie T. Eskes gisteren dat het uitgesloten is dat de eerder tot tien jaar cel veroordeelde zwagers Wilco Viets en Herman Du Bois sperma van een derde, onbekende man uit de vagina van het slachtoffer hebben geslept.

Volgens Eskes is de vlek op het been gevormd door een nadruppel van een onbekende man die een zaadlozing heeft gehad in de

vagina van het slachtoffer. Tijdens het verhoor van Eskes bleek dat het OM niet beschikt over andere verklaringen voor dit mysterieuze aspect van de zaak, ondanks het inschakelen van buitenlandse specialisten.

Toen de zaak-Putten in 1995 werd behandeld door het gerechtshof in Arnhem, verklaarde Eskes dat het verslepen van sperma denkbaar is. Dit gegeven maakte weliswaar geen deel uit van de bewijsconstructie van het hof - die berustte namelijk vooral op bekentenissen en getuigenverklaringen - maar lijkt op de achtergrond wel een rol te hebben gespeeld.

Uit DNA-onderzoek was immers gebleken dat het aangetroffen sperma niet van de twee verdachten was. Kennelijk heeft justitie destijds aangenomen dat de mannen tijdens de verkrachting niet zijn klaargekomen, maar in contact zijn geweest met sperma van een derde man.

Naderhand, in 2001, zei Eskes tegen de Hoge Raad dat Viets en

Du Bois geen sperma van een ander naar buiten kunnen hebben geslept. Er had dan een sleepspoor zichtbaar geweest moeten zijn van de vagina naar de plek op het been, lichtte hij gisteren toe. Er was echter sprake van een losse spermavlek, die overigens nog niet geheel was ingedroogd toen het dode lichaam van de 23-jarige

Justitie lijkt met lege handen te staan

Christel Ambrosius op 9 januari 1994 in Putten werd gevonden.

Niettemin ziet het OM goede mogelijkheden om te bewijzen dat het duo terecht is veroordeeld, zo bleek gisteren. Advocaat-generaal J. van der Neut benadrukte dat de zaak geen hamerstuk is voor het hof, in de zin dat vrijspraak op voorhand vast zou staan.

Hoewel hij vindt dat de Hoge

Raad het herzieningsverzoek van de advocaat van de verdachten had moeten verworpen, erkende ook Van der Neut dat het dossier-Putten onrustig maakt. „Dat komt echter niet alleen door factoren die twijfel zouden kunnen doen rijzen aan de schuld van beide heren, maar ook door vooralsnog vrijwel onderbelicht gebleven zaken die wel degelijk in hun richting wijzen”, zei hij. Daarbij doelde hij onder meer op afspraken die de twee verdachten en een aantal anderen maakten over een alibi.

Het OM is nog in afwachting van de uitslagen van diverse nieuwe onderzoeken, waaronder experimentele indrogingsproeven met sperma en het raadplegen van DNA-databanken in het buitenland. Overigens is uit een DNA-vergelijking al wel gebleken dat de Parijse seriemoordenaar Guy Georges de misdrijven in elk geval niet heeft gepleegd.

Verder bestudeert het Nederlands Forensisch Instituut met nieuwe technieken de destijds

veiliggestelde sporen, zoals haren, vezels, bloedvlekken in het slijpje van het slachtoffer, een mes dat door Du Bois uit een autoraam zou zijn gegooid op een plek waar later inderdaad een mes is gevonden, aanrakingssporen op kleding van Christel Ambrosius en een melktandje dat op de plaats van het delict lag.

Omdat de resultaten nog niet bekend zijn, wordt de zaak na afloop van de verhoren van 35 getuigen en deskundigen die deze en volgende week plaatsvinden waarschijnlijk in april vervolgd. Wel wordt in een van de verhoren alvast een analyse van het dossier behandeld, die door een team van misdadingspecialisten is gemaakt in opdracht van het OM.

Justitie wilde nog niets zeggen over de conclusies, maar advocaat G. Knoops noemde het een zeer oppervlakkig rapport dat het niet haalt bij de reconstructie van oud-politicommissaris Jan Blaauw. Blaauw herhaalde gisteren zijn kritiek op het volgens hem onprofessionele politieonderzoek.

Fransman

gaat vrijuit in Puttense zaak

Van onze verslaggever

VK 12/2

LEEUWARDEN

De Franse seriemoordenaar Guy Georges is niet de moordenaar van de in 1994 in Putten vermoorde Christel Ambrosius. Dit bewijst DNA-vergelijking van het sperma dat op het slachtoffer is gevonden met dat van Georges. Het Openbaar Ministerie in Leeuwarden maakte dit bekend bij de heropening van de Puttense moordzaak.

Het Gerechtshof in Leeuwarden begon maandag met het horen van getuigen die deze week moeten verschijnen. De hele rechtszaak wordt overgedaan. De afwikkeling zal zeker een paar maanden in beslag nemen.

De Puttense moordzaak is door deskundigen aangemerkt als de grootste juridische dwaling van de vorige eeuw. Volgens hen staat vrijspraak voor de twee verdachten, die bijna zeven jaar hebben vastgezeten, vrijwel vast. De Hoge Raad, die de zaak vorig jaar terugverwees naar het hof, zou daartoe alleen besluiten als een vrijspraak voor de hand ligt.

Toch zei de advocaat-generaal in Leeuwarden, mr. J. van der Neut, dat de zaak geen hamerstuk wordt. Volgens hem moet nu alles boven tafel komen.

Hij maakte bekend dat opdracht is gegeven tot nieuw onderzoek naar materiaal dat op het slachtoffer is gevonden. Zo wordt gekeken naar haren en een melktandje die bij het slachtoffer zijn gevonden. Ook wordt een tot dusver onbekend gebleven bloedspoor onderzocht dat in het slijpje van het slachtoffer is gevonden.

Het hof hoorde maandag zes getuigen-deskundigen. Opnieuw bleek uit hoeveel raadsels de Puttense moordzaak is opgebouwd.

Zo is op aanwijzingen van een getuige in het bos bij het moordhuisje een mes gevonden dat een van de verdachten uit zijn auto zou hebben gegooid.

Volgens patholoog-anatoom dr. R. Visser kunnen de steekwonden daarmee zijn toegebracht. Maar het kan ook een ander steekwapen, priem of beitel zijn geweest. Op het mes zijn verder geen sporen gevonden.

Twijfelachtig is ook de bewijskracht van de vezels die op een broek van verdachte Herman D. zijn gevonden. De vezels stemmen overeen met die in twee handgeknoopte matjes in het moordhuisje. Volgens vezel-deskundige S. Hiemstra zijn de vezels bijzonder. Maar er zaten zo weinig vezels op de broek (drie) dat ze daar ook op een andere manier terecht kunnen zijn gekomen.

Maar het grootste raadsel blijft de druppel sperma op het bovenbeen van de vermoorde. Uit DNA-onderzoek bleek al dat het niet van de verdachten is. Emeritus hoogleraar T. Eskes trok voor het hof zijn 'verslepingstheorie' in.

Volgens dit idee had Christel voor de moord sex met een onbekende en is het zaad naar buiten geslept toen ze verkracht is door de twee verdachten. Onmogelijk, verklaarde Eskes. 'Dan had er een sleepspoor moeten zijn.'

Volgens Eskes moet het sperma een 'nadruppel' zijn van de onbekende. De vraag blijft hoe het kan dat het sperma een dag later nog 'vochtig' was, terwijl volgens deskundigen een druppel sperma in anderhalf uur opdroogt. Mogelijk dat het vermengd was met vaginaal vocht, opperde de voorzitter van het hof, wat betekent dat het toch uit de vagina is geslept. Uitsluitend, zei Eskes. Maar een andere verklaring had hij ook niet. 'Het blijft een raadsel.'

Puttense moordzaak heropend

Sommige deskundigen menen dat die nieuwe onderzoeken in de richting van een nog onbekende dader zouden kunnen leiden. Advocaat-generaal mr. J. Van der Neut, echter, houdt alle mogelijkheden open: "Dit dossier maakt onrustig ten aanzien van de schuld van beide heren, maar ook door vooralsnog onderbelicht gebleven zaken die wel degelijk in hun richting wijzen. Het gaat hier niet alleen om de belangen van Du Bois en Viets, maar ook om de waarheidsvinding, het aanzien van de rechtspleging en het belang van de nabestaanden, voor wie deze zaak oude wonden heeft opengereken", aldus Van der Neut.

De uitslagen van de nieuwe onderzoeken zullen pas in april aan bod komen.

Modernere technieken

Forensisch deskundigen uit Rijswijk vertelden in Leeuwarden over lopende, nieuwe onderzoeken naar ondermeer het slijpje met bloedsporen van Christel, naar schaamharen en vezels, die de komende weken worden gedaan, maar dan met veel modernere technieken dan acht jaar geleden mogelijk waren.

Medeleven Weeseling

arrest dat er opnieuw onderzoek gedaan moet worden naar de Puttense moordzaak omdat er nieuwe feiten aan het licht waren gekomen die indertijd tot vrijspraak hadden kunnen leiden als rechtbank en hof daarvan op de hoogte waren geweest.

Eén en dezelfde verkrachter

Zo verklaarde emeritus-hoogleraar gynaecologie professor T. Eskes aanvankelijk dat het sperma van Christel Ambrosius, weliswaar niet van Du Bois en Viets kon zijn maar door hen mogelijk wel 'verslept' was bij de verkrachting. In Leeuwarden zei Eskes opnieuw dat hij nooit op die sleepgedachte zou zijn gekomen als hij indertijd van alle 'ins en outs' van de zaak op de hoogte zou zijn geweest. Volgens hem is het voor honderd procent zeker

dat de Franse seriemoordenaar Guy G., tegen wie verdeningen bestonden, is het in ieder geval niet. Dit bleek gisteren bij het Gerechtshof in Leeuwarden waar opnieuw bekeken wordt of de Puttense zwagers Herman du Bois (41) en Wilco Viets (30), die bijna zeven jaar cel uitzaten wegens de verkrachting en moord op de vrouw, indertijd terecht veroordeeld zijn.

De twee mannen houden ondanks hun bekentenissen indertijd - bij hoog en laag vol dat zij onschuldig zijn. Vorig jaar besloot de Hoge Raad in een uitzonderlijk

op verdenking van betrokkenheid bij de verkrachting van en moord op Christel Ambrosius. Tegenover de politie verklaarden ze onafhankelijk van elkaar dat ze die bewuste dag op de plaats van het delict waren geweest. Daar hadden ze gezien dat in een wo-

andere Europese landen is verzoekt het DNA-profiel te vergelijken met profielen in forensische databanken. De resultaten van deze onderzoeken laten voorlopig nog op zich wachten. Ook aanwijzingen in de richting van Viets en Du Bois worden nog nader onderzocht, ondermeer een mes dat door Du Bois weggegooid zou zijn.

bekentenissen later terug. De herkomst van de spermadruppel, die ook niet afkomstig is van de Du Bois en Viets, is voor het OM nog een raadsel. Een aantal

Getuigen trekken verklaring in

Ex-verdachten in Puttense moordzaak: Politie maakte ons gek

Van onze correspondent

TALIC

LEEUWARDEN - „Ik werd helemaal suf van al die verhoren”, zei zwerver Willem Bettink (47)

gisteren tegen het Leeuwarder hof, dat de Puttense moordzaak herbezieet. „Ze maakten me geestelijk en lichamelijk kapot”, zei voormalig ijscou-

zerboer Gerrit Schuchard (66). De twee gelden als ooggetuigen. Maar al hun verhalen kwamen tot stand onder grote druk van de

politie, zeiden ze gisteren. Nadat Schuchard dat in 1995 al had gedaan, stapte gisteren ook Bettink onder ede af van gedetailleerde belastende verklaringen destijds bij de politie. Dat betekent dat hij eerder bij de rechtbank in Zutphen en bij het hof in Arnhem meeneed heeft gepleegd.

Ze werden in 1994 gearresteerd

Officier: twee van Putten zijn wel degelijk schuldig

Van onze verslaggever **VK**
LEEUWARDEN 13/2

Officier van justitie J. Klunder is er nog steeds van overtuigd dat hij met Wilco V. en Herman D. de ware schuldigen heeft gepakt in de Puttense moordzaak. Dat verklaarde hij dinsdag voor het hof in Leeuwarden waar de zaak is heropend.

Klunder, nu officier in Zwolle, gaf in 1994 leiding aan het moordonderzoek. Hij was er al snel van overtuigd dat met de arrestatie van V., D., hun schoonvader Gerrit S. en diens huisvriend Willem B. de dader waren gepakt. 'We moesten alleen nog de rolverdeling vaststellen.'

Hij bleef bij zijn mening toen DNA-onderzoek uitwees dat sperma op het lijf niet van een van de vier was. Daarvoor werd de sleeptheorie bedacht: sperma van een eerder seksueel contact zou door de verkrachting uit de vagina zijn geslept.

Klunder gaf toe dat die verklaring niet helemaal bevredigend was. Evenmin is een verklaring

gevonden voor het feit dat het moordhuis na de moord weer op slot was gedaan en de sleutel in het schuurtje hing. Alleen bekenden wisten daar van. 'Op een gegeven moment heb ik me erbij neergelegd dat niet alle feiten verklaard konden worden.'

Volgens Klunder waren er genoeg aanwijzingen om wel tot vervolging over te gaan: de gedetailleerde bekentenissen, de vondst van een mes en het feit dat de familie van de verdachten al aan een vals alibi begon te werken nog vóór de twee mannen verdacht werden. 'Ik was 98 procent zeker.'

Hij bestreed ten stelligste dat verdachten en getuigen onder druk zijn gezet. 'Er zal best eens met de vuist op tafel zijn geslagen, maar van ontoelatabare druk is mij nooit iets gerapporteerd.'

Klunder heeft kroongetuige B., die in het programma van Peter de Vries verklaarde dat hij alles had verzonnen, uitgenodigd voor een gesprek. 'Toen zei hij dat hij het had gezegd om van het gezeur van De Vries af te zijn.'

Ook een andere getuige en ex-verdachte, Schuchard, verklaarde gisteren dat de politie druk uitoefende. Hij legde het hof uit dat de politie hem tijdens de vele, lange verhoren bedreigden en intimideerden. Hij voelde zich daardoor genoodzaakt betrokkenheid bij de moord te bekennen. Schuchard kwam na enkele maanden vrij en werd van verdachte een van de belangrijkste getuigen.

De Puttenaar gaf na zijn vrijlating een gedetailleerd ooggetuigenverslag van de verkrachting van en moord op Christel Ambrosius, gepleegd door zijn vrienden Du Bois en Viets. Onder meer op basis van de belastende verklaringen van Schuchard werden Du Bois en Viets voor de moord veroordeeld. Schuchard trok zijn verklaringen later voor de rechtbank in Zutphen in. (ANP)

Eerste aanklager 'Putten' nog steeds pal achter zaak

LEEUWARDEN - Officier van justitie J. Klunder, de eerste aanklager in de Puttense moordzaak, staat nog steeds pal achter zijn zaak. 'Ik heb geen enkele reden om nu iets anders te zeggen dan destijds in mijn requisitoir', zei Klunder gisteren als getuige voor het gerechtshof in Leeuwarden. De officier, destijds werkzaam in Zutphen en nu in Zwolle, eiste in december 1994 lange straf tegen de hoofdverdachten H. Du Bois (41) en W. Viets (30) wegens de verkrachting van en moord op de 23-jarige Christel Ambrosius. Du Bois en Viets zijn veroor-

deelt voor deze feiten. Vorig jaar bepaalde de Hoge Raad dat het hof in Leeuwarden de zaak opnieuw moet behandelen, wegens nieuw gerezen twijfels omtrent de schuld van de twee Puttenaren. Voor het hof zei Klunder gisterendat hij en het politieteam vooral al gebrand waren op het vinden van de waarheid. Met de arrestatie van hoofdverdachten Du Bois en Viets en hun twee kompanen W. Bettink en G. Schuchard dacht Klunder deze gevonden te hebben. De overtuiging van Klunder rust vooral op de later ingetrokken maar "tot in detail" overeenko-

mende bekentenissen van Du Bois en Viets. Ook hechtte hij grote waarde aan de zeer gedetailleerde, belastende verklaringen van Bettink. Volgens hun eigen verklaringen hebben Bettink en Schuchard (66) toegekeken toen slachtoffer Ambrosius door Du Bois en Viets werd verkracht en gedood. Schuchard trok zijn verklaringen tijdens het proces bij de rechtbank definitief in. Bettink (47) wachtte daar tot gisteren mee. Hij liet het hof weten dat zijn beschuldigingen aan het adres van Du Bois en Viets onder grote druk van de politie tot stand zijn gekomen. (ANP)

Vervolg j.r. 13/2

ning in het bos bij Putten een jonge vrouw werd overmeesterd en uitgekleeft door Wilco Viets en Herman Du Bois, met wie ze die middag op pad waren. Ook deden ze verslag van een steekpartij in de woning.

De beschuldigingen droegen bij aan de veroordeling van Viets en Du Bois tot tien jaar cel. Het Leeuwarder hof onderzoekt nu opnieuw of ze de daders zijn.

Dat Bettink onder ede vasthield aan zijn verklaring was uit angst om opnieuw te worden vastgezet en verhoord, zei hij gisteren. 'Die jongens zijn onschuldig.'

Schuchard herhaalde dat hij niks met de zaak te maken heeft gehad. Hij lag de middag van de moord thuis op bed, zei hij. Zijn vrouw, die ook werd verhoord, bevestigde dat hij thuis was. Bettink en Schuchard stellen dat ze meermalen de politie hebben gezegd dat hun verhalen verzinsels waren. Recherchers zouden hen zó onder druk hebben gezet, dat ze met onwaarheden voor de dag kwamen. Wanneer ze daar bij een volgend verhoor op terug wilden komen, werden ze zó onaange-

Verdachten van moord op Christel Ambrosius opnieuw onschuldig genoemd

LEEUWARDEN W. Bettink, een van de kroongetuigen in de Puttense moordzaak, heeft gisteren onder ede al zijn belastende verklaringen uit 1994 ingetrokken.

Nóg een familiedrama in Puttense moordzaak

Van onze verslaggever **VK**
LEEUWARDEN 13/2

Zeven jaar heeft Gerrit S. (66) geen contact gehad met zijn schoonzoons Wilco V. en Herman D. Om precies te zijn, sinds ze zijn gearresteerd voor de moord op Christel Ambrosius in 1994. Dinsdag voor het gerechtshof in Leeuwarden schudde hij ze voor het eerst weer de hand.

Ten overstaan van de raadsheeren vroeg hij hen om vergeving. 'Ik hoop dat de jongens niet meer kwaad op me zijn. We zijn tegen elkaar uitgespeeld.' In de Puttense moordzaak zit meer dan één familiedrama.

V. en D. hebben reden om kwaad te zijn. Want mede op grond van de verklaring van hun

Rechercheurs: verdachten wel schuldig

Door onze correspondent **NRC**

LEEUWARDEN, 13 FEBR. Rechercheurs die in de Puttense moordzaak de beide verdachten Herman Du Bois en Wilco Viets hebben verhoord, zijn nog steeds overtuigd van hun schuld aan de moord op Christel Ambrosius.

Dit bleek vanmorgen op de derde dag van de getuigenverhoren voor het Leeuwarder gerechtshof, dat de zaak inhoudelijk opnieuw behandelt.

De officier van justitie, J.R. Klunder, die destijds de zaak behandelde, is eveneens nog steeds overtuigd van de betrokkenheid van beide veroordeelden. Klunder werd gisteren werd verhoord.

Christel Ambrosius werd op 9 januari 1994 verkracht en vermoord in het huis van haar oma in Putten. Du Bois en Viets werden in 1995 door het Arnhemse gerechtshof veroordeeld tot tien jaar cel.

schoonvader en diens huisvriend Willem B. zijn ze veroordeeld voor moord.

S. en B. zijn kroongetuigen in de Puttense moordzaak. Zij zouden op 9 januari 1994 met V. en D. bij het moordhuis zijn geweest en gezien hebben hoe de moord is gepleegd. Dat verklaarden ze destijds tegen de politie.

Maar het is allemaal gelogen, zeiden ze dinsdag voor het hof. Waarmee, na de zwakte van het technische bewijs dat maandag aan de orde kwam, opnieuw twee pijlers begonnen te wankelen onder de veroordeling van de twee van Putten.

De toch al bizarre moordzaak bereikte dinsdag een nieuw hoogtepunt. Het hof besteedde bijna zes uur aan het horen de twee

'kroongetuigen': een hakkkelende man met een psychiatrisch verleden en een geëmotioneerde schoonvader die door een keeloperatie nauwelijks verstaanbaar kan praten.

Veel konden ze zich niet meer herinneren. B. wist bijna niets meer, zelfs de datum kon hij zich niet herinneren. Eén ding wist hij nog wel: 'Ik heb het allemaal verzonnen om van het gezeik en het gedram af te zijn. Deze jongens zijn onschuldig.'

Hij was bang voor de politie, zei hij. Ze dreigden, sloegen met vuisten op tafel. 'Ze bleven drammen: zeg het nou, zeg het nou.' Ten einde raad gaf hij ze wat ze wilden: dat V. en D. het gedaan hadden.

'Maar ze hebben het niet ge-

Van onze verslaggever **VK**
LEEUWARDEN 14/2

In de Puttense moordzaak is door de politie geen ongeoorloofde druk uitgeoefend op getuigen of verdachten. Dat heeft rechtspsycholoog P. van Koppen woensdag verklaard voor het hof in Leeuwarden. Hij heeft op verzoek van de advocaat van de verdachten de verhoren geanalyseerd.

Van Koppen zegt geen aanwijzingen te hebben gevonden voor ontoelaatbare pressie en dreigementen door de politie. Dat wil volgens hem niet zeggen dat de twee verdachten, die bijna zeven jaar hebben vastgezeten voor de moord op Christel Ambrosius in 1994, niet onder druk stonden. 'In zo'n situatie is er altijd druk van de omstandigheden.' Ook rechercheurs die de verhoren afnamen, ontkenen dat ze verklaringen hadden afdwongen.

Dinsdag verklaarden de verdachten en kroongetuigen dat ze zwaar onder druk zijn gezet om valse verklaringen af te leggen. Dat beeld werd woensdag tegengesproken door de politiemensen die hen destijds verhoorden. Zij omschreven de sfeer tijdens de verhoren als vriendschappelijk, vertrouwelijk en harmonieus.

daan, ik heb het verzonnen.' Daar bleef hij bij, ook na het dreigement dat hij daarmee een procedure wegens meeneed riskeert.

Ook S., die tegengestelde verklaringen heeft afgelegd, beweerde dat hij onder druk is gezet. Terwijl zijn twee dochters op de tribune hun tranen niet meer konden bedwingen, legde hij hordend en piepend uit dat hij werd uitgescholden, bedreigd, gepord.

Ze zouden zijn vrouw pakken als hij niet met 'een verhaal' kwam.' Hij zou zelf de cel in gaan. 'Ik ben kapotgemaakt. Dan zeg je maar wat. Ik was de kluts kwijt.' Maar als je de kluts kwijt bent, verzin je toch geen gedetailleerde verklaringen?', zei de voorzitter van het hof, W. Vellinga.

En hoe kan het dat de politie

een mes vond op de plaats waar D. volgens S. iets uit de auto had gegooid? De details werden hem in de mond gelegd, zei S. Het mes was een 'ongelukkig toeval'. 'Dat begrijp ik ook niet.'

Volgens officier van justitie J. Klunder die de zaak destijds behandelde is van ontoelatabare druk op de verdachten nooit iets gebleken. 'Ik heb het uitgezocht. Het bleek in alle gevallen niet waar te zijn.'

Maar volgens S. is de echte waarheid dat ze die zondag niet in het bos zijn geweest. 'Is dat de allerechtste waarheid?', wilde Vellinga weten. 'Ja.'

Pagina 2: Officier van justitie was voor 98 procent zeker van zijn zaak

'De sfeer was prima', zei inspecteur G. Vogelzang, die betrokken was bij tientallen verhoren van verdachte Herman D. 'We namen wel eens wat voor hem mee uit de kantine. Er stond koffie op tafel. Ook mocht hij roken.' Na een emotioneel verhoor namen ze hem mee voor een ritje door het bos. 'Herman is dol op het bos.'

Overigens is volgens Van Koppen de verklaring van getuige W. Bettink, die in een rapport

Verhoren wél amateuristisch uitgevoerd

wordt omschreven als 'randdebiel' niet veel waard. 'We hebben hier te maken met een man die waarschijnlijk veel vragen niet heeft begrepen.'

De andere kroongetuige, schoonvader G. Schuchard, klaagde dat hij kapot is gemaakt. Verhoord rechercheur M. van Dijk kon zich daar niets bij voorstellen. Er zullen best harde woorden zijn gevallen, erkende hij. Van bedreigingen of handtastelijkheden, zoals Schuchard beweerde, was volgens hem geen sprake.

Dat wil echter nog niet zeggen

Meer DNA van criminelen in databank

Van onze verslaggever
DEN HAAG

Het aantal criminelen van wie het DNA wordt opgeslagen, zal de komende jaren spectaculair toenemen. De DNA-databank, waarin nu het genetisch materiaal van 1436 personen is opgeslagen, zal over vijf jaar meer dan 40 duizend profielen bevatten, verwacht minister Korthals van Justitie.

Dat is het gevolg van het wetsvoorstel van Korthals om met ingang van 2004 bij alle veroordeelden van gewelds- en zedenmisdrijven DNA af te nemen.

Het kabinet ging vrijdag akkoord met het wetsvoorstel, dat op brede steun in het parlement kan rekenen. Doel is de pakkans te vergroten voor het aantal recidivisten van dit soort misdrijven, dat op 20 tot 30 procent wordt geschat. Ook wordt gehoopt dat er een preventieve werking vanuit gaat.

De verplichting DNA af te staan geldt niet alleen voor mensen die na ingang van de wet veroordeeld worden. Ook degenen die op dat moment al een gevangenisstraf of tbs-behandeling uitzitten, vallen eronder. Korthals had aanvankelijk bezwaren tegen deze verplichting met terugwerkende kracht, maar slikt die onder druk van de Tweede Kamer in.

Justitie mag op dit moment alleen DNA afnemen in het kader

Tweede Kamer: vraag aan ex-tbs'ers DNA af te staan

Van onze verslaggever
DEN HAAG

Justitie moet oud-tbs'ers die een moord of zedenmisdrijf op hun kerfstok hebben, benaderen om vrijwillig hun DNA af te staan. Een meerderheid van de Tweede Kamer begrijpt niet waarom minister Korthals van Justitie daar tegen is. VVD en CDA willen oud-tbs'ers er zelfs toe verplichten.

Het onderwerp staat in de belangstelling sinds een uit tbs ontslagen Groninger in november opbiechtte opnieuw in de fout te zijn gegaan. Hij bekende drie prostituties te hebben vermoord. Dat gebeurde nadat hij achttien jaar gevangenisstraf had uitgezeten en een tbs-behandeling had ondergaan.

Vandaag praat de Kamer met Korthals over de kwestie. Nu zijn alleen verdachten van ernstige misdrijven verplicht DNA af te staan, als dat nodig is voor het

kader nooit is gepakt. Op dit moment is dna-onderzoek alleen mogelijk als iemand wordt verdacht van een misdrijf waarop minimaal vier jaar staat.

Komende zomer wordt door justitie een begin gemaakt met de vrijwillige dna-afname bij plegers van zedendelicten in tbs-klinieken. Uit onderzoek blijkt dat bijna eenderde van hen bereid is mee te werken. Vorige maand drong D66-Kamerlid Boris Dittrich erop aan alle ex-tbs'ers die ooit zijn veroordeeld voor moord of een ernstig zedendelict, te benaderen voor het afstaan van dna, maar dat vindt Korthals te ver gaan.

van opsporingsonderzoek. Dat gebeurt als iemand officieel verdacht wordt van een misdrijf waarop vier jaar gevangenisstraf of meer staat en er DNA is gevonden op de plek van het misdrijf. Blijkt de verdachte onschuldig, dan wordt zijn DNA weer vernietigd. Daardoor is de DNA-databank van het Nederlands Forensisch Instituut in Rijswijk vooralsnog klein.

De verplichte DNA-afname bij veroordeelden geldt eveneens voor misdrijven waarop vier jaar cel of meer staat, maar alleen als het om gewelds- of zedendelicten gaat. Inbraak valt er bijvoorbeeld niet onder.

Minister Korthals wil deze zomer al beginnen met de vrijwillige afname van DNA in tbs-klinieken. Blijkens onderzoek is eenderde van de behandelde daartoe bereid.

Voor het eerste jaar dat de wet van kracht is, krijgt justitie het druk. Dan moet zowel bij de zittende gevangenis- en tbs-bevolking (ongeveer 5500 personen) als bij de nieuw veroordeelden (elfduizend) DNA worden afgenomen. Op den duur zal dat aantal afnemen tot zesduizend per jaar, omdat van recidivisten dan al DNA is opgeslagen.

Het Nederlandse Forensisch Instituut wordt inmiddels fors uitgebreid. Het aantal DNA-onderzoekers zal toenemen van twintig personen in 2000 tot vijftig volgend jaar.

opsporingsonderzoek. Korthals werkt aan een wet om de verplichting uit te breiden tot alle gevangenen en tbs'ers die vastzitten. Daarbij gaat hij ervan uit dat zij hun behandeling achter de rug hebben, en dat deskundigen tot het oordeel zijn gekomen dat zij geen gevaar meer vormen.

Maar volgens VVD en CDA gebeurt het te vaak dat ex-tbs'ers weer in de fout gaan. 'In de Groningse zaak had met behulp van DNA de dader na de eerste moord al kunnen worden opgespoord, en hadden de andere moorden voorkomen kunnen worden', zegt VVD-Kamerlid Nicolaï.

PvdA, D66 en GroenLinks willen ex-tbs'ers niet verplichten. Wel vragen zij zich af waarom Korthals ze niet vraagt DNA af te staan. Uit onderzoek blijkt dat eenderde van de zittende tbs'ers DNA wil afstaan, omdat dit hen kan helpen op het rechte pad te blijven.

Arrestatiebevel EU bevat procedurele voetangels

NM
24/1

Verplichting bij zedendelict Opslag van DNA neemt grote vlucht

Door een onzer redacteurs NM

DEN HAAG, 16 FEBR. Het aantal opgeslagen DNA-profielen in een speciale DNA-bank voor zedendelinquenten en plegers van zware misdrijven zal explosief toenemen. Het ministerie van Justitie verwacht in 2004 meer dan 16.000 van dergelijke profielen extra te kunnen opslaan.

Dat is het gevolg van een wetsvoorstel waar de ministerraad gisteren mee akkoord ging. Die maakt afdracht van DNA-profiel verplicht voor alle veroordeelden van gewelds- en zedenmisdrijven met een maximumstraf van vier jaar.

Het nieuwe wetsvoorstel is een uitbreiding van de huidige praktijk waarbij verdachten van dergelijke misdrijven verplicht zijn om in het strafrechtelijk vooronderzoek DNA af te staan. Zodra de wet in 2004 in werking treedt, zullen ook 5.500 nu al veroordeelde delinquenten DNA-materiaal moeten afstaan. Naar verwachting zal van de verplichte DNA-afdracht een preventieve werking uitgaan, omdat veroordeelden na vrijlating weten dat hun identiteit bij recidive makkelijker vast te stellen is.

Reeds vrijgelaten plegers van dergelijke delicten kunnen niet

worden verplicht om DNA-materiaal af te staan, zoals een meerderheid in de Tweede Kamer onlangs bepleitte. Minister Korthals (Justitie) gaat wel de Raad van State om advies vragen of een verplichting voor die categorie mogelijk is, maar wil daar volgens zijn woordvoerder zelf om principiële redenen niet toe overgaan. Ook een voorstel om die groep op vrijwillige basis over te halen, gaat hem voorlopig te ver.

Als in 2004 de eerste 16.000 profielen op basis van de nieuwe wet vergaard zijn, wordt voor de twee daarop volgende jaren een stijging met 15.000 nieuwe profielen verwacht. Het daaropvolgende jaar zal dat aantal zich stabiliseren op 6.000 profielen per jaar. Veroordeelden krijgen in het nieuwe wetsvoorstel het recht om tegen verplichte DNA-afdracht bezwaar aan te tekenen bij de rechter.

D66 stelt voor tbs-beleid flink aan te scherpen

Door een onzer redacteurs NM

DEN HAAG, 26 FEBR. D66 wil aanzienlijke aanscherping van het tbs-beleid voor gewelddadige delinquenten. Gedetineerden met een persoonlijkheidsstoornis mogen niet meer voor opvang in een tbs-inrichting in aanmerking komen omdat die ziekte niet middels behandeling te genezen is. Proefverloven, voorwaardelijk ontslag en andere vrijheden moeten door een onafhankelijke commissie worden beoordeeld en niet meer door de behandelaars zelf.

Dat bepleit B. Dittrich, Tweede-Kamerlid voor D66, in het voorstel 'Naar een nieuw tbs-beleid'. Twintig procent van alle tbs-cliënten vervalt na vrijlating weer in herhaling, is de gedachte achter de aanscherping van de wetgeving. Dittrich wil een lijst met psychiatrische stoornissen die voor tbs-behandeling in aanmerking komen. Onbehandelbare aandoeningen moeten van die lijst geweerd worden. Volgens Dittrich hanteren ook andere landen dergelijke criteria voor tbs-detentie.

Indien de rechter oordeelt dat een geweldspleger op het moment van zijn misdrijf ontoerekeningsvatbaar is, moet tbs-behandeling zo snel mogelijk beginnen. De combinatie van lange gevangenisstraffen en pas daarna tbs-behandeling moet uitzondering worden. Nederland is volgens

Dittrich het enige land ter wereld waar de combinatie van gevangenisstraf met aansluitend tbs-voorzorging bestaat. Bij gedeeltelijke ontoerekeningsvatbaarheid dient volgens D66 uitsluitend gevangenisstraf te worden opgelegd. Wel moet de psychiatrische behandeling in het reguliere gevangenis-circuit worden uitgebreid.

Tbs'ers wier behandeling in een kliniek mislukt, moeten het recht krijgen om overplaatsing te vragen naar een andere kliniek. Mislukt daar de behandeling opnieuw, dan moet de tbs-opvang worden beëindigd en wordt de patiënt overgeplaatst naar een 'long-stay-afdeling' waar psychiatrische behandeling op minimaal niveau plaats vindt.

Pas als later redelijkerwijs succesvolle behandeling te verwachten is, kan terugkeer naar een tbs-afdeling overwogen worden.

D66 bepleit verder in het voorstel het onderbrengen van een speciaal register bij de onafhankelijke commissie waarin de woonplaats van alle (ex-)tbs'ers vermeld staan. Politie en justitie moeten de bevoegdheid krijgen om in het kader van opsporingsactiviteiten informatie bij die commissie op te vragen.

Ook het DNA-materiaal van tbs-patiënten moet worden opgeslagen en geraadpleegd als strafrechtelijk onderzoek dat noodzakelijk maakt.

R. Blekxtoon

Het kaderbesluit betreffende het Europees Arrestatiebevel dat in december is vastgesteld, maakt duidelijk dat nagenoeg alle verweren die in de klassieke Nederlandse uitleveringsprocedure van belang waren, ook in de nieuwe procedure mogelijk zijn. De vrees dat Nederland zou moeten uitleveren voor de feiten die hier niet (meer) strafbaar zijn of 'officieel' gedoogd worden,

hoeft dan ook niet meer te bestaan, om maar iets te noemen. Ook het beginsel dat iemand niet tweemaal voor hetzelfde kan worden veroordeeld, blijft overeind.

Er is echter wel een probleem met de procedure. Nu is het nog zo dat in Nederland de rechter op juridische gronden toetst of de uitlevering toelaatbaar is. De minister van Justitie beslist vervolgens of de uitlevering ook werkelijk wordt toegestaan, en dat is in zekere mate een politieke beslissing. Daarbij geldt dan nog dat de minister aan een ontoelaatbaarverklaring van de rechter gebonden is.

In het kaderbesluit verandert dat ingrijpend. De beslissingen worden alle genomen door een door iedere deelstaat aan te wijzen 'gerechtelijke autoriteit' (en dan ook nog binnen zes weken). De minister verdwijnt geheel uit beeld. Tegen de beslissing staat geen rechtsmiddel meer open. In de Europese terminologie kan zo'n gerechtelijke autoriteit zowel de staande als de zittende magistratuur zijn. Een moeilijke keus: de staande magistratuur is niet onafhankelijk en heeft mogelijk te weinig distantie (vervolgt immers zelf en kan dus belang hebben bij de wederkerigheid, 'voor wat hoort wat') en het lijkt mij niet wenselijk deze taak aan haar op te dragen. Het ongelukkige van het kaderbesluit is immers dat nagenoeg alle weigeringsgronden facultatief zijn. Je kunt dus wel degelijk, als je dat zou willen, uitleveren voor bijvoorbeeld feiten die in Nederland niet strafbaar zijn, zoals abortus en euthanasie.

De zittende magistratuur dan? Die is toch onafhankelijk en heeft distantie? Maar dan ontstaat weer het probleem dat die rechter in eens beslissingen moet nemen die nu zijn voorbehouden aan de minister omdat ze een politiek karakter hebben en internationale repercussies kunnen oproepen. En de minister is voor die rechters dan weer niet verantwoordelijk. Er zal over deze keuze diepgaand moeten worden gediscussieerd.

Nederland heeft gelukkig een voorbehoud gemaakt voor parlementaire behandeling van het onderwerp en ook de Uitleveringswet zal gewijzigd moeten worden. We hebben dus nog even tijd, maar eind 2003 moet het wel allemaal rond zijn.

Mr. R. Blekxtoon is voorzitter van de Internationale Strafkamer van de rechtbank in Amsterdam.

Van onze correspondent
Rob Gollin

SANTIAGO DE COMPOSTELA

Zes lidstaten van de Europese Unie gaan het Europees arrestatiebevel al binnen een jaar invoeren. Spanje, Groot-Brittannië, Frankrijk, Portugal, België en Luxemburg hebben aangekondigd dat ze hun nationale wetgeving uiterlijk begin 2003 zullen hebben aangepast.

Nederland blijft vasthouden aan invoering in 2004, zoals de Europese regeringsleiders december vorig jaar tijdens een Europese top in Brussel afspraken. Het initiatief van de zes werd donderdag bekendgemaakt tijdens een bijeenkomst van EU-ministers van Justitie in Santiago de Compostela.

Dat niet alle lidstaten meedoen, heeft niets te maken met politieke onwil, verzekerde de Spaanse minister van Justitie Acebes, huidige voorzitter van de EU. De andere landen zouden meer tijd nodig hebben om hun wetgeving te wijzigen. Europees Commissaris Victorino van Justitie toonde zich ingenomen met de aankondiging. Hij wees op het 'politieke en symbolische belang'. 'Dit bewijst dat het creëren van één ruimte voor justitie niet alleen maar retoriek is.'

De Nederlandse minister van Justitie Korthals zei het te betreuren dat de Europese lidstaten niet gelijktijdig tot invoering overgaan. 'Je krijgt toch iets van: kijk eens, wij zijn het beste jongetje van de klas.'

Nederland is niet ingegaan op

Trends in de forensische

psychiatrie *MO, JAN '02*

Verslag van de gelijknamige studiedag, georganiseerd door de Pompestichting, Nijmegen, ter gelegenheid van haar 35-jarig bestaan, op 26 september 2001 te Nijmegen

zinnige dat

ker heeft opgeslagen kan hij de volgende keer webpagina's sneller tonen. Dat klinkt niet erg geloofwaardig, vinden veel kritische gebruikers. „Het vermoeden bestaat dat de index.dat file voor meer bestemd is dan ons gemak alleen”, schrijft een andere lezer. Hij verwijst naar het artikel 'Microsoft's Really Hidden Files'.

In dit artikel betoogt een anonieme IT-deskundige, die zichzelf The Riddler noemt, dat Microsoft het bestand bewust verstopt om in het geheim gebruikers te volgen. The Riddler kan index.dat gemakkelijk misbruikt worden door bijvoorbeeld bazen. Een boze chef kan de gegevens die hij in het index.dat bestand aantreft tegen een werknemer gebruiken. Als hij een pornosite tegenkomt of een andere site die niets met het werk te maken heeft, kan de werknemer ontslagen worden. In Nederland zal dat niet zo'n vaart lopen, omdat de rechter hier vindt dat werknemers gewaarschuwd moeten worden als hun internetgedrag in de gaten gehouden wordt, maar in de Verenigde Staten en tal van andere landen genieten werknemers minder rechtsbescherming.

The Riddler legt in zijn artikel uit hoe index.dat te verwijderen is. De procedure is nogal omslachtig, maar werkt wel. Er zijn ook een paar programma's die index.dat legen. Zowel History Kill, Windows Washer als PurgeIE maken korte metten met de surfgeschiedenis. De programma's verwijderen op verzoek ook cookies en andere privacyschendende bestanden op de harde schijf.

Websites:

www.fuckmicrosoft.com/content/ms-hidden-files.shtml;
www.historykill.com;
www.webroot.com/washer.htm;
www.purgeie.com

MARIE-JOSÉ KLAVER

klaver@nrc.nl

Marie-José Klaver beantwoordt vragen over internet en reageert op bijdragen van lezers. Heeft u een vraag of suggestie, stuur dan een e-mail naar klaver@nrc.nl. Antwoorden en reacties zijn wekelijks vanaf donderdagmiddag op www.nrc.nl/internet te lezen.

bruikers aan. Zo houden deze webmasters bij welke pagina's de interesse hebben van de gebruiker.

Zodra de gebruiker z'n (e-mail) adres of telefoonnummer een keer achterlaat, is de webmaster binnen. Omdat paginabeheerders onderling gegevens uitwisselen, kan je identiteit al snel worden ontmaskerd. „Ook e-mailverkeer vertelt veel over de gebruiker. Een bericht legt doorgaans een hele route af via tientallen tussengelegen computers. Systeembeheerders vangen dus niet alleen je e-mailadres op, maar kunnen ook farden van berichten lezen.”

„Zeker nu de reclame-inkomsten tegenvallen, is het voor veel sites aanlokkelijk om gegevens te verkopen. De huidige markt-

De visie van de Pompestichting dat bewoners een faire kans moeten krijgen om te rehabiliteren is door de jaren heen niet veranderd, maar wel de manier waarop dit vorm krijgt. De toenemende complexiteit bij TBS-gestelden, de vermaatschappelijking van de zorg en de druk vanuit de politiek nopen tot andere behandelwijzen. De holistische benadering heeft plaatsgemaakt voor een benadering die zich richt op specifieke probleemgebieden en er is toenemende aandacht voor het delict als sturend element in de behandeling en voor de wetenschappelijke onderbouwing van het handelen. Ontwikkelingen op maatschappelijk, beleidsmatig en inhoudelijk terrein passeerden deze dag de revue en maken duidelijk dat het TBS-veld volop in beweging is.

Jos Poelmann (bestuurder Pompestichting) refereerde in zijn openingswoord aan de bewogen geschiedenis van de Pompestichting. Volgens Poelmann zit het bestaansrecht van de TBS vooral in de meerwaarde van het behandelen en hij hield dan ook een pleidooi voor een betere verankering van de forensische psychiatrie in de medische wetenschap. Enigszins in strijd met de toenemende aandacht voor delictgedrag als sturend element in de behandeling, pleitte Poelmann voor behandelmodulen die geënt zijn op de stoornis. Ook kennisontwikkeling, bevordering van de vergelijkbaarheid van TBS-klinieken en samenwerking in forensisch psychiatrische centra zag hij als belangrijke thema's voor de toekomst.

Niet alleen patiënt

Paul Schnabel (directeur Sociaal en Cultureel Planbureau) gaf een heldere analyse van de historische en maatschappelijke context waarin de TBS zich heeft ontwikkeld. Dat een op de tienduizend Nederlanders en een op de vijftienghonderd jonge mannen een TBS-maatregel krijgt opgelegd, geeft aan dat de TBS een kleine sector is. Toch heeft de samenleving er veel geld voor over. Doordat de media vooral een selectie van het ergste hebben laten zien, zijn gek en gevaarlijk de beeldvorming gaan overheersen. Burgers voelen zich onveilig en worden kritischer. De voorkeur voor straffen in plaats van behandelen is toegenomen en heeft geleid tot een afname van maatschappelijke steun voor de TBS-maatregel. Maar hoewel we geweld afkeuren, worden we er tegelijkertijd door gefascineerd – die ambivalentie is gebleven.

Schnabel stelde dat de TBS lang in zichzelf besloten heeft gezeten. Des-

prijs is ongeveer een gulden per adres.” Wessel Zweers raadt degenen die anoniem willen blijven aan om nooit formulieren op internet in te vullen.

„Maar garantie voor privacy heb je nooit.” Ook niet wanneer je 'slechts' muziekbestanden van internet plukt. Tegelijkertijd kan er namelijk spionagesoftware op je harde schijf worden geplaatst. Deze software verzamelt jouw gegevens en verzendt deze weer naar de aanbieder van muziekbestanden, zodra je contact met internet legt.

Rudi Buis

Internet en privacy. Door Wessel Zweers, Sdu Uitgevers, winkel-prijs 25,00 gulden.

kundigheid was de inputvariabele en er was nauwelijks aandacht voor het resultaat. Resultaten zijn ook moeilijk te beoordelen en vaak bescheiden omdat het gaat om effecten op lange termijn en om persoonlijkheidsstoornissen die weerbarstig zijn. Regelmatig wordt door de TBS het gevaar beheerst, zonder dat de situatie zelf verandert. Als verklaring voor de toenemende complexiteit van TBS-gestelden, noemde Schnabel het ontbreken van zware lichamelijke arbeid, waardoor de energie en agressie van jonge mannen op een andere manier gekanaliseerd moeten worden, en het afnemen van sociale controle. Schnabel was van mening dat de maatschappij nooit zal accepteren dat degene die straf verdient hem de combinatie GGZ en Justitie blijven bestaan.

Stoornis en geweld

Willem van Tilburg (voorzitter Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie) besprak trends in de forensische psychiatrie. Volgens Van Tilburg heeft geweld in vijftig procent van de gevallen een psychiatrische achtergrond en komt gewelddadig gedrag vooral voor bij gesystematiseerde wanen die oncorrigeerbaar zijn en beïnvloeding of bedreiging als thema hebben. Door de extramuralisering in de GGZ is geweld zichtbaarder geworden. Uitgangspunt voor de psychiatrie is de Wet geneeskundige behandelingsovereenkomst (WGBO), die geënt is op de autonomie van de patiënt, op gelijkwaardigheid tussen arts en patiënt en op vrijwilligheid. De forensische psychiatrie staat voor de opgave om dwang, behandelen en beveiligen met elkaar te combineren op een manier die past bij maatschappelijke ontwikkelingen en ethiek. Volgens Van Tilburg vereist dit programmatische integratie tussen de GGZ en Justitie, een gemeenschappelijke visie en draagvlak, voldoende inzet van materiele en personele middelen en differentiatie tussen psychiatrische ziektebeelden en persoonlijkheidsstoornissen om behandelmogelijkheden optimaal af te stemmen.

E. Mulock Houwer (directeur-generaal Preventie, Jeugd en Sancties Ministerie van Justitie) memoreerde de afgelopen roerige jaren waarin twee interdepartementale beleidsonderzoeken een verbetertraject in gang hebben gezet waardoor de TBS in een nieuwe fase is beland. In vogelvlucht schetste zij hoe er effectiever en efficiënter gewerkt kan worden: meer aandacht voor de doelmatigheid en kwaliteit van de behandeling door een probleem- en resultaatgerichte aanpak, kenniscentra en een ketengerichte benadering met een passend concept van zorgprogrammering, waarbij de resocialisatie op de eerste dag begint. Dit vraagt om een adequaat beleid, een adequate organisatiestructuur en een goede samenwerking met de reclassering. Gezien de beveiligingsopdracht acht Mulock Houwer de afwikkeling van de TBS in GGZ vooralsnog slechts mogelijk als nauwe samenwerking plaatsvindt met Justitie. Mulock Houwer besloot haar betoog met de opmerking dat nu het veld aan zet is om het verbetertraject van de overheid in praktijk te brengen.

Risicotaxatie

Martien Philipse (onderzoeker Pompe-

stichting) en Yvonne van den Berg (behandelcoördinator afdeling resocialisatie en nazorg Pompestichting) gingen in op de bruikbaarheid van instrumenten voor risicotaxatie. Omdat de kans op terugval een van de voorwaarden is om de TBS-maatregel op te leggen, zouden risicotaxatie en risicomangement samen de kern van elke forensisch psychiatrische interventie moeten vormen. Vanuit de veronderstelde oorzakelijkheid tussen de stoornis en het delict heeft men lange tijd aangenomen dat als de stoornis verminderde het delictgevaar vanzelf ook zou verminderen. Onderzoek heeft echter uitgewezen dat een verband tussen stoornis en delict eerder uitzondering is dan regel, en dat door een te sterke gerichtheid op de stoornis wordt voorbij gegaan aan andere voorspellende factoren.

De maatschappij vindt fouten bij het inschatten van het delictrisico onacceptabel, vooral bij zedendelinquenten en pedofielen. Van den Berg vertelde dat zedendelinquenten en pedofielen zich in de kliniek voorbeeldig kunnen gedragen en dat de structuur voldoende waarborg biedt dat er geen delict gepleegd wordt. Hoewel er op het gedrag dan weinig aan te merken is, wordt toch de kans op recidiveren groot geacht bij het wegvallen van beschermende kaders. Volgens Van den Berg moet er explicieter een verbinding gelegd worden tussen risicotaxatie en de klinische praktijk om te komen tot een juiste uitspraak over het risico van delictherhaling. De aandacht dient vooral uit te gaan naar voor interventie in aanmerking komende dynamische factoren. Het einde van de TBS zou dan gemarkeerd kunnen worden door het adequaat om kunnen gaan met de risicofactoren uit de delictketen.

Nico Geurts (directeur bedrijfsvoering Pompestichting) en Michel van Weers (directeur patiëntenzorg Pompestichting) schetsten hoe de Pompestichting vanuit een behandelstructuur met weinig differentiatie in het zorgaanbod en geringe transparantie van het zorgproces eind jaren negentig een zorgvisie heeft ontwikkeld en een daarop afgestemde behandelstructuur met zorgprogramma's met als leidende gedachte vraaggestuurd werken. Zorgprogramma's omvatten een samenhangend zorgaanbod voor een gespecificeerde doelgroep met een gemeenschappelijke zorgvraag. Hierbij staat niet de stoornis centraal, maar de zorgbehoefte van de bewoner. De behandelstructuur met acht zorgprogramma's heeft geleid tot duidelijkheid van de behandelopzet en beter zicht op doelgroepen, zorgbehoeften en lacunes in het zorgaanbod. Na een evaluatie bleek dat de differentiatie in behandelprogramma's te ver was doorgevoerd, en heeft reductie plaatsgevonden tot drie programmalijnen: persoonlijkheidsstoornissen, psychotici en langdurige zorg. Samenhang in de behandelprogramma's vereist een modulaire opbouw, waarbij vanuit diverse programma's aan dezelfde module deelgenomen kan worden. Om de modulen te perfectioneren is meer aandacht nodig voor de effectiviteit van bepaalde interventies en voor bundeling van kennis via kennismanagement. Om te voldoen aan vraaggestuurde zorg is participatie van bewoners nadrukkelijker op de agenda gezet.

ANNETTE SINS

Psychiatrisch verpleegkundige en sociotherapeut, TBS-kliniek De Kijvelanden, Poortugaal

de schrijvers getuigen van betrokkenheid bij hun werk. De studiedag en het boek maken duidelijk hoe boeiend het werken in het TBS-veld kan zijn.

Door de gekozen thema's te belichten vanuit de theorie en de praktijk wordt een poging gedaan beide te integreren, maar worden ook de kloof en de dilemma's zichtbaar. Al met al is het een inspirerend boek, waarin

geformuleerd en prettig leesbaar zijn de beschrijvingen van en de beschouwingen op de werkwijze in de Pompestichting, met aanbevelingen voor de toekomst en stellingen die tot discussie uitnodigen. Doordat de auteurs de eigen werkwijze kritisch bekijken, maakt deze uitgave een realisti-

gelegenheid van het jubileum verschenen boek van Thieu Verhagen, Martien Philipse en Marie-José Smits (2001): *Forensisch psychiatrische thema's in theorie en praktijk* (Nijmegen/Almelo: Pompestichting/Wormgoor). De workshops maakten nieuwsgierig naar het boek zelf. Bondig

Jubileumuitgave

Stilstaan bij trends in de maatschappij, de forensische psychiatrie en het beleid leverde een samenvatting op van de ontwikkelingen in de afgelopen jaren. De meer praktijkgerichte workshops gingen in op thema's die ook aandacht krijgen in het ter

DERKS, W. (2001).

Het oordeel van Hippias.

Amsterdam/Antwerpen: Arbeiderspers, 514 p., € 34,00

MbV TEROL

GRAAF, W. VAN DE, & H.P.M. VAN HAASTER (2001).

Zolang kleur kleur heeft. Ervaringen van klanten met de forensische psychiatrie. Amsterdam: Instituut voor Gebruikersparticipatie en Beleid, 164 p., € 20,00

De boodschap van het boek van Derks kan worden samengevat in één zin: forensische psychiatrie en psychologie berusten op vooropgezette ideeën, op magie en tovenarij, niet op wetenschap in de gebruikelijke zin van het woord. De auteur, die volgens de flaptekst gepokt en gemazeld is in het forensische veld, neemt de relevante onderwerpen van het werkveld door en stelt een aantal vragen: wat is een deskundige? wat is wetenschap en wat tovenarij? wat is misdaad, menselijke passie of ziektesymptoom? vanuit welke ideologie wordt eigenlijk gewerkt? wat zijn de ervaringen met de behandeling van criminele patiënten? hoe kun je gedrag voorspellen of hoe kun je iemand genezen verklaren?

Niemand zal ontkennen dat dit uiterst zinnige vragen zijn. Psychiatrische diagnostiek is geen keiharde wetenschap en over het verband tussen een psychische stoornis en crimineel gedrag weten we nog veel te weinig, evenals over het voorspellen van gedrag. En het is waar dat 'deskundigen' soms met grote zekerheid dingen beweren die helemaal niet bewezen zijn; wat dat betreft is met name het psychoanalytisch gedachtegoed berucht.

In de samenvatting zet de auteur zijn opvattingen helder neer. Om een paar voorbeelden te noemen: 1) mogelijk bestaat echte deskundigheid op dit gebied wel niet; 2) diagnoses zeggen veel te weinig over een patiënt, de uitgebreide dossiers zeggen juist weer veel te veel, diagnoses zijn bovendien vaak tegenstrijdig; 3) het beeld van de deskundige als een objectieve, onafhankelijke en onpartijdige voorlichter berust grotendeels op fictie; 4) behandelen onder dwang is contraproductief; 5) bewijsvoering door deskundigen is buitengewoon hachelijk en pretentius. Hij levert wat dat betreft soms heel zinnige kritiek. De samenvatting begint echter pas op bladzijde 480. In alle bladzijden daarvoor probeert Derks deze onderwerpen voornamelijk te behandelen vanuit wat er ooit ergens over geschreven is. Hij behandelt per hoofdstuk een onderwerp, ervan uitgaande dat er niets deugt van de huidige praktijk, en vervolgens haalt hij alle mogelijke personen aan die iets gezegd hebben waaruit zou kunnen blijken dat ze het met hem eens zijn: auteurs uit de klassieke oudheid, uit de psychiatrie, de rechtswetenschap, de filosofie, en een aantal religieuze stromingen. Dit leidt ertoe dat het boek leest als een uitgesponnen citatenomnibus. Als hij schrijft over de resultaten van TBS-klinieken of over het Pieter Baan Centrum – zijn eigen oude werkplek – is het soms lastig om onderscheid te maken tussen gefundeerde kritiek en eigen negatieve ervaringen.

Tegenstrijdigheden

Willem Derks is in zijn werk kennelijk aan-

gelopen tegen alle onwenselijkheden en paradoxen die inherent zijn aan het Nederlandse forensische werkveld, en vooral aan het TBS-systeem. Hij is niet de enige; Derks haalt zelf een aantal gerenommeerde forensisch psychiaters aan die allemaal geworsteld hebben met dezelfde vragen: TBS is een zo humaan en zo veilig mogelijk systeem, maar er gebeurt van alles wat niet zou moeten. Hoe kunnen we voorspellen wat een bepaalde patiënt in de toekomst zal gaan doen? Over deze pogingen uit het verleden schrijft Derks met minachting of hij probeert ze belachelijk te maken; hij lijkt zijn eigen vragen en twijfels niet te herkennen in het geploeter van vroegere collega's. Er zijn intussen heel wat nieuwe ontwikkelingen in het TBS-veld, allemaal gericht op het inzichtelijker, wetenschappelijk meer verantwoord maken van het systeem. Ook deze ontwikkelingen vinden in de ogen van deze auteur echter geen genade.

Na het doorlezen van meer dan 450 pagina's kritiek en citaten word je benieuwd naar de visie van de auteur zelf: hoe moeten we het dan wél aanpakken? Een dergelijke visie ontbreekt echter. De samenvatting herhaalt de kritiek nog maar eens. Verborgen in de samenvatting treft men de volgende tekst aan: '... de lezer zou kunnen denken dat mijn beweringen een pleidooi inhouden voor afschaffing van de gedragswetenschappen in het strafrecht. Het tegendeel is waar.' De auteur zegt dat hij juist een lans wil breken voor de arme deskundige, die het vaak zo goed bedoelt maar vaak zo weinig zichtbaars tot stand brengt. Ik denk niet dat die boodschap duidelijk overkomt.

Weldaad

Na het lezen van boek van Derks doet het boekje van Van Haaster en De Graaf haast weldadig aan. Wat een gemotiveerde klanten en wat een genuanceerde kritische opmerkingen! De auteurs beschrijven een onderzoek naar de opvattingen van forensisch psychiatrische patiënten over hun behandeling. Er zijn tachtig patiënten geïnterviewd van TBS-inrichtingen, Forensisch Psychiatrische afdelingen van psychiatrische ziekenhuizen en Forensisch Psychiatrische Klinieken, plus een aantal bewoners van RIBW-voorzieningen die forensische patiënten opnemen. In totaal gaat het om acht instellingen. Overal vroegen ze mensen naar hun ervaringen in verschillende settings: positieve ervaringen, knelpunten, hoe men daar iets aan zou willen doen, en hoe men denkt dat patiënten daarbij betrokken kunnen worden. Er komen uit dit onderzoek een aantal interessante resultaten.

Opvallend is dat de patiënten de behandeling over het algemeen beginnen met een goede motivatie en een positieve instelling. Wat betreft verblijf en bejegening melden ze zowel positieve als negatieve ervaringen. Men voelt zich dikwijls geholpen en gesteund, maar lang niet altijd serieus genomen; een ernstige klacht is de onvoorspelbaarheid die men ervaart in de manier waarop men bejegend wordt. De situatie van dwangverpleging eist een grote mate van professionaliteit van hulpverleners en daar schort het volgens de patiënten hier en daar aan. Sommigen worden door de lange duur van het verblijf en de teleurstellingen die men moet verwerken gedemotiveerd. Weerstand tegen behandeling is een terugkerend thema; patiënten ervaren dit als hun

goed recht, terwijl behandelaars het zien als iets dat doorbroken dient te worden.

Wat de behandeling zelf aangaat, worden patiënten geregeld teleurgesteld in hun verwachtingen. Wat de kliniek als behandeling ziet, ervaart de patiënt lang niet altijd zo. Sommigen zeggen dat ze nauwelijks behandeld worden, of dat het aanbod niet aansluit bij hun behoefte. Het verschil tussen behandeling en straf, tussen verpleging en behandeling is ook niet iedereen even duidelijk, en veel patiënten herkennen zichzelf niet in het beeld dat ze hebben van iemand met een psychiatrische stoornis. Ook resocialisatie ervaren deze patiënten als een knelpunt. Voor velen is een volledig zelfstandig bestaan volgens hun behandelaars te hoog gegrepen, maar voorzieningen met een zekere steun of controle, waar wel een zekere mate van zelfstandigheid mogelijk is, zijn er veel te weinig. Dat maakt dat patiënten het op een gegeven moment moeilijk gaan vinden om nog enig perspectief te zien.

Positieve selectie

Er worden in dit boekje een aantal aanbevelingen gedaan, zowel voor patiënten als voor behandelaars en beleidsmakers. Die voor patiënten zijn erg nuttig: zorg dat je precies weet wat je rechten zijn, zorg dat je de kanalen kent om op een redelijke manier voor jezelf op te komen en houd je eigen doelen duidelijk voor ogen. Die voor behandelaars gaan voor een groot deel over communicatie en bejegening: informeer patiënten goed over hun diagnose, over hun behandelplan en over hun rechten en plichten; laat hen voor zichzelf kunnen opkomen zonder dat dit repercussies heeft, en werk meer aan resocialisatie. Die voor beleidsmakers gaan deels over patiëntenrechten en deels over behandelzaken: er moet meer samenwerking komen met instanties buiten de instelling, zoals de verslavingszorg, er moeten oplossingen gevonden worden voor personeelstekort en wachtlijsten, men moet zich meer richten op rehabilitatie dan nu gebeurt. Het boekje ademt over het algemeen een positieve sfeer. Toegegeven: er zijn negatieve zaken en knelpunten, maar die zijn in principe oplosbaar.

Het is niet ondenkbaar dat de manier waarop men patiënten heeft geworven voor de interviews heeft geleid tot een positieve selectie. De auteurs melden dat zij er speciale zorg aan hebben besteed om de groep geïnterviewden zo representatief mogelijk te laten zijn wat betreft demografische gegevens en wat betreft ervaringen, behoeften, opvattingen en verwachtingen. Toch ontstaat de indruk dat de negatief ingestelde patiënten grotendeels buiten het onderzoek zijn gebleven. Misschien is dat logisch; men heeft gemiddeld tien personen per instelling gesproken, en natuurlijk kan men alleen hen interviewen die dat ook daadwerkelijk willen. Bovendien ging het natuurlijk lang niet altijd om TBS-gestelden, maar ook om mensen met andere justitiële titels.

Ondanks, of misschien wel dank zij deze mogelijke selectie is het een informatief en gevarieerd boek voor iedereen die te maken heeft met het forensisch werkveld.

ELS NOORLANDER

Psychiater, Delta Psychiatrisch Ziekenhuis, Rotterdam/ TBS-kliniek De Kijvelanden, Poortugaal

DILLEN, C., & P. COSYNS (RED.) (2000).

Behandeling van seksuele delinquenten in België.

Leuven/Apeldoorn: Garant, 280 p., € 30,86

Zoals in veel landen zijn ook in België, en misschien na de zaak Dutroux juist in België, velerlei initiatieven genomen voor behandeling van seksuele delinquenten en het verminderen van hun terugvalrisico. Er is bepaald geen informatieschaarste over dit thema: wie wil, kan tegenwoordig – zo lijkt het – elke week wel een symposium of cursus volgen over diagnostiek, behandeling of risicotaxatie bij deze groep; en wie daarna nog snakt naar meer kan terecht bij een aanzienlijke collectie handboeken en een schier oeverloze stroom wetenschappelijke publicaties.

Al die aandacht lijkt eerder het gevolg van toegenomen maatschappelijke onrust dan van een toename van problemen of een plotselinge explosie van kennis op dit terrein. De media beheersen de beeldvorming, en discussies over herintredende pedofielen of een incidentele akelige recidive na TBS, zoals die de laatste jaren herhaaldelijk werden vertoond, balanceren vaak op de rand van de hysterie. Plegers van seksuele delicten raken ons in het meest intieme domein van ons bestaan en maken vaak ook nog onze kinderen tot slachtoffer. Dergelijke 'perverse slechteriken' zijn een ideaal mikpunt voor de groeiende obsessie met veiligheid die onze samenleving tekent. Onlangs nog liet een Duitse onderzoeker zien dat de media-aandacht voor pedoseksuele delicten in Duitsland de laatste vijftig jaar exponentieel gegroeid is, terwijl alles erop wijst dat het aantal delicten zelf in verhouding tot de bevolkingsgroei in diezelfde periode daalde!

Deze toegenomen angst is echter wel een factor waarmee de behandelaar te maken heeft; hij zal zekerder willen zijn van zijn zaak en meer houvast zoeken in methoden en technieken die een – bij voorkeur wetenschappelijk – stempel van goedkeuring hebben gekregen. De buitenwacht verlangt immers steeds meer inzicht in aard en effectiviteit van zijn behandel-aanpak. En ook los van hysterie en media-hypes vormen psychisch gestoorde zedendelinquenten natuurlijk een reële en heel problematische groep patiënten. Het hoeft dus inderdaad, zoals in het eerste hoofdstuk van dit boek wordt opgemerkt, geen verbazing te wekken dat weer een heel boek wordt gewijd aan de behandeling van seksuele delinquenten. De redacteurs zijn wel wijs genoeg zich van nieuws waarde te verzekeren door de toevoeging 'in België'. De bundel biedt een momentopname van de huidige stand van zaken in België, zowel wat betreft organisatie als invulling van de zorg voor deze doelgroep. Het is een bloemlezing van 'werk in uitvoering', zodat het accent ligt op ideeën, plannen, randvoorwaarden en algemene principes. Wie gedegen empirisch materiaal wil zien over de effectiviteit van bepaalde methoden, of zelfs maar een beschrijving van de populatie zedendelinquenten in België, moet zijn heil elders zoeken.

In zijn inleidend woord belooft Paul Cosyns, die samen met Chris Dillen de redactie voerde, de lezer een 'weelde aan

Zorginitiatieven

Het is jammer dat deze boeiende opmaat wordt gevolgd door een zestal hoofdstukken waarin door de bomen het bos niet meer te zien is. Elk hoofdstuk behandelt

maatschappij, media en politiek. Al aan het begin van haar betoog maakt Tubex duidelijk hoezeer criminalisering van bepaalde gedragingen aan politiek en maatschappelijk klimaat onderhevig kan zijn.

men aandacht voor zedendelinquenten in strafrecht en forensische psychiatrie voortvloeit uit een toegenomen aantal zedendelinquenten, een toegenomen aantal aangiften, of een sterkere justitiële aandacht voor juist dit type delicten onder invloed van

verschillende criteria; desalniettemin is duidelijk dat de toename in sanctie- en behandelingsmogelijkheden voor zedendelinquenten zich in veel landen voordoet. Een probleem is natuurlijk het veelbesproken dark number: het blijft de vraag of de toegenomen

Tubex in op de parallele tendens in diverse landen om zedendelinquenten vaker te bestraffen en vaker te behandelen. De onderlinge vergelijkbaarheid van de veroordelingspercentages die zij presenteren, wordt beperkt door van land tot land

informatie'. Die belofte wordt zeker ingelost, al blijkt gaandeweg dat de grens tussen weelde en wildgroei een dunne is en dat soberheid soms te prefereren was geweest. In het eerste hoofdstuk gaat Hilde

een bepaald deel van het zorgaanbod voor seksuele delinquenten: gedwongen, residentieel, in gevangnissen, ambulante; in de vorm van pre-therapie, behandeling alsook nazorg en steun. Veel van deze vormen van hulpverlening bevinden zich nog in een pril stadium, zodat de inhoud bepaald wordt door eerste indrukken en algemene ideeën. Het is daarbij voor lezers die het Belgische systeem niet kennen lastig om de onderlinge samenhang tussen de diverse zorginitiatieven en hun onderliggende wetgeving te doorzien - voorzover deze er al is. Ook wordt maar een globaal beeld geschetst van inhoudelijke werkwijzen; een aanzienlijk deel van de tekst wordt in beslag genomen door regelingen, afspraken, wetten en wetswijzigingen. Bepaald ontmoedigend is wat dat betreft het hoofdstuk van Klerck, over ambulante behandeling in Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg. Het leest bijna als de bijlage van een beleidsnotitie, en verliest zich in een warboel van subsubsubparagrafen vol puntsgewijze opsommingen, waarbij de informatiewaarde jammerlijk sneuvelt ten behoeve van de volledigheid.

Leugendetector

Het boek zou veel gewonnen hebben wanneer deze bijdragen gecompriëmeerd waren in een of twee overzichtelijk hoofdstukken over wetgeving, beleid, organisatie en onderlinge verhoudingen van de diverse zorginitiatieven. Er zou dan meer plaats zijn geweest voor informatie over specifieke doelgroepen of behandelmethoden, die nu als een soort gedachte achteraf is opgenomen in vier 'capita selecta'. Hier komen behandeling van jeugdige plegers en zwakbegaafden aan bod, alsmede de rol van 'biopathofysiologische en psychopathofysiologische' aspecten en de mogelijkheden en beperkingen van groepstherapieën.

De basale inhoudelijke informatie over deze thema's lijkt vooral bedoeld voor studenten of de beginnende praktijkwerker. Therapeuten die zelf al langer in het forensische veld werkzaam zijn en hun literatuur bijhouden, zullen weinig nieuws aantreffen. Dat neemt niet weg dat deze hoofdstukken aangenaam leesvoer zijn. Het hoofdstuk over zwakbegaafde plegers (Els van Daele) heeft een aansprekende directheid en zal zeker herkenning oproepen bij behandelaars. En het is toe te juichen dat een onderbelicht gebied als fysiologische factoren die seksueel delictgedrag meebepalen, expliciet aandacht krijgen in een grondig uitgewerkt hoofdstuk door Van Hunsel e.a., die ook consequenties voor diagnostische en behandelmogelijkheden belichten. De bespreking van de methode van penisplethysmografie (het in kaart brengen van opwindingspatronen door de zwelling van de penis te meten in reactie op uiteenlopende afbeeldingen) is mede interessant in het licht van recente ideeën in Nederland over toepassing van de polygraaf (beter bekend als de 'leugendetector'). De discussie over voor- en nadelen van dergelijke meetmethoden, die pretenderen mogelijke manipulaties door de patiënt te omzeilen, maar dat doen door in diens lichamelijke integriteit te treden, moet in de Lage Landen nodig op gang komen.

Men kan niet anders dan waardering opbrengen voor het vele werk dat door Belgische psychologen en psychiaters wordt verzet in dit moeilijke veld; hun bevoegdheid is uit dit boek beslist af te lezen. Het biedt een nuttige inkijk in de stand van zaken in België, maar we krijgen daarvan geen coherent of diepgravend beeld. Deels is dat de redactie aan te rekenen, die zich weinig moeite lijkt te hebben getroost om het boek tot een eenheid te smeden. Het ontbreekt aan een ordenend concept, waardoor de hoofdstukken lezen als een collectie onafhankelijke bijdragen die soms in herhalingen vervallen en niet altijd logisch op elkaar volgen. De indruk van haastige samenstelling wordt versterkt door per hoofdstuk verschillende details van lay-out en literatuurverwijzing. Ook zijn diverse typografische slordigheden achtergebleven, zodat men zelfs de namen van medeauteurs van het boek in uiteenlopende spellingen kan aantreffen (De Donker, De Doncker, Dedoncker en De Donder zijn vermoedelijk één en dezelfde persoon, net als Quinsey en Quincey). De verwachtingen die de glossy afwerking en de niet al te malse prijs oproepen, worden maar ten dele ingelost. Dit is primair een boek voor direct betrokkenen in België, en wellicht voor bepaalde Nederlandse collega's die zich nader willen informeren over de stand van zaken in België. Wellicht kan het boek helpen de uitwisseling tussen Belgische en Nederlandse professionals verder te faciliteren. Al zou het alleen al voor dat doel wel aardig zijn geweest als ergens de personalia van de verschillende auteurs waren vermeld.

MARTIEN PHILIPSE
Psycholoog, onderzoeker Pompestichting,
Nijmegen

Colet van der Ven NRO 9/2

Humphrey Ludwig werd veroordeeld tot vijf jaar gevangenisstraf en terbeschikkingstelling. In het Pieter Baan Centrum in Utrecht werd vastgesteld dat hij leed aan 'een persoonlijkheidsstoornis met een psychotische kern'. Zelf omschrijft hij zich als „iemand met een paar forse gebreken in zijn persoonlijkheid”. Waar het hem aan ontbrak, zegt hij, was een geweten. „Ik had lak aan de wereld om me heen.” Die houding werd volgens Ludwig in het Pieter Baan Centrum alleen maar versterkt. „Daar werd gezegd: het is jouw schuld niet. Je hebt een stoornis en daar kun je niets aan doen. Met andere woorden: ik was niet verantwoordelijk voor wat ik gedaan had. Ik mocht dus steken en schieten wat ik wilde.” Ludwig bracht negen jaar door in huizen van bewaring en tbs-klinieken. Over zijn ervaringen als tbs'er schreef hij samen met Nieuwe Revu-journalist Rick Blom vorig jaar een boek, *Onder dwang*. Daarin uit Ludwig zware kritiek op het tbs-systeem in het algemeen, en de Van Mesdagkliniek in Groningen in het bijzonder. De ervaringsdeskundige vindt dat de behandeling veel intensiever zou moeten zijn. „Nu is de dagelijks praktijk in de kliniek veelal rondhangen. Proberen jezelf te vermaken met computerspellen en tv-kijken. En ook dat heet therapie. Absurd.” Er zou in de tbs-kliniek meer aandacht moeten zijn voor onderwijs, vindt Humphrey, zodat gedetineerden na hun straf niet zonder diploma op straat komen te staan. En er zou bij de behandeling minder sprake moeten zijn van willekeur. Ludwig: „Ik heb vijf psychiaters en psychologen gehad en alle vijf stelden ze een andere diagnose en hadden ze een andere prognose. Volgens de een had ik een persoonlijkheidsstoornis met een

psychotische kern, volgens de ander was ik een sadistische borderliner, een derde kwam er niet uit. Herhalingsgevaar groot, zei A. Herhalingsgevaar zeer gering, zei B. Overigens heeft geen van de vijf ooit aandacht besteed aan het feit dat ik aanvankelijk ook Rob om wou brengen. Toch slordig. Stel je voor dat ik met het idee was blijven rondlopen.”

Zet u in uw boek de wereld niet op zijn kop: de behandelaars zijn boeven en de boeven sympathieke types.

„Van de patiënten heb ik de sympathiekste belicht, dat klopt, en wat de behandelaars betreft: ik noem er een paar die deugen maar het merendeel deugt niet. Is niet geïnteresseerd of wereldvreemd of ondeskundig.”

Wat vindt u dat er moet veranderen in de opstelling van de psychiater?

„Het contact tussen behandelaars en gedetineerden zou geïntensiverd moeten worden. Als je een psychiater een keer in de week ziet is het veel. Ze zouden zich vaker op de afdeling moeten vertonen, een praatje maken, mee-eten, rondkijken. In de Van Mesdag runt een psychiater twee afdelingen, oftewel tweëntwintig man. Dat is te veel. Die kun je nooit allemaal even goed in de gaten houden. Zeker niet wanneer je zelden op de afdeling komt. Een ander punt is dat je als behandelaar alleen het vertrouwen en respect wint van een gedetineerde door het te geven. Daar ontbreekt het nog wel eens aan. De meesten kijken naar de gedetineerden als studieobjecten.”

Wat was het specifieke probleem van de Van Mesdagkliniek?

„De Van Mesdag is bezweken onder haar eigen gewicht. Het aantal gedetineerden verdubbelde, er kwamen meer personeelsleden, het werd groot en onoverzichtelijk. In een grote kliniek is het voor een gedetineerde makkelijker om te vluchten in schijnaanpassing, zich te verschuilen in de groep. Er ontstaat sneller groepsvorming waar sociotherapeuten geen zicht op hebben. Een subcultuur waar gegokt wordt, drugshandel plaatsvindt, zoals het geval was in de Van Mesdag. Maar behalve een capaciteitsprobleem was het een mentaliteitskwestie. Men was meer geïnteresseerd in beheersing dan in behandeling.”

U schrijft dat u een van de drie gedetineerden was met een relatie met een therapeut. Op het moment dat u haar vertelde na uw tbs-tijd de relatie niet te willen doorzetten, nam ze wraak door u te betichten van bedreiging tijdens een proefverlof. Daarmee liep de beëindiging van uw tbs gevaar, waarop u besloot openheid van zaken te geven. Wat was de reactie van de Van Mesdagkliniek?

„Ontkenning. Relaties binnen de kliniek? Die bestonden niet. Personeelsleden die over de schreef gingen? Onzin. De directie heeft geprobeerd het in de doofpot te stoppen. Er is letterlijk tegen me gezegd: je moet je bek houden. Ze bagatelliseerden of ontkennden alles. Daarop heb ik het verhaal naar buiten gebracht. Allerlei instanties een brief geschreven. De Inspectie van de Gezondheidszorg reageerde snel en alert en gelaste een onderzoek door de Rijksrecherche. Die plaatste grote vraagtekens bij de professionaliteit van de medewerkers. De directeur werd ontslagen maar niet de personeelsleden die onprofessioneel gedrag hadden vertoond. Degenen die een relatie waren aangegaan met een gedetineerde, of zich schuldig hadden gemaakt aan intimidatie en bedreiging lopen nog steeds rond in de Van Mesdag. De critici zijn overgeplaatst.”

In een persbericht reageert de Mesdagkliniek als volgt op uw boek: „H. Ludwig beschrijft een periode die gekenmerkt wordt door moeilijkheden en incidenten. De weergave van die periode in het boek is gebaseerd op zijn eigen waarnemingen en interpretaties. De discussie over wat waar en niet waar is in dit boek lijkt ons weinig zinvol.”

„Je kunt wel zeggen: het is zijn verhaal, niet het onze, discussie gesloten, maar het is meer dan alleen mijn verhaal. Er komen in het boek uitgebreid personeelsleden aan het woord, ik maak gebruik van hun rapportages en van verklaringen van de rijksrecherche. En in een intern onderzoek concluderen een afdelingschef en een afdelingspsychiater dat er sprake is geweest „van grensoverschrijdend intiem gedrag”. De reactie is typerend voor de Van Mesdagkliniek. Kop in het zand. Het is juist die mentaliteit die zo schadelijk is. Maar

omdat tbs-klinieken gesloten wereldjes zijn die zich onttrekken aan het zicht van de maatschappij, kan die mentaliteit doorwoekeren.”

Als het tbs-systeem faalt, hoe verklaart u dan dat het percentage gedetineerden dat in herhaling valt (vier op de vijf) zoveel groter is dan het percentage tbs'ers dat recidiveert (een op de vijf)?

„Allereerst brengt tijd in zichzelf vaak verandering. Dat zie je ook bij gedetineerden met lange gevangenisstraffen. De recidivisten zijn vaak de kortgestraften. Daarnaast ken ik een hoop ex-tbs'ers die voor een tweede delict niet opnieuw tbs maar gevangenisstraf kregen. In de statistieken zijn die niet terug te vinden.”

Zijn dat je wordt lastiggevallen. Natuurlijk zijn er wel eens incidenten, en het komt ook nog steeds voor dat mensen indirect hun baan verliezen omdat ze homoseksueel zijn. Maar ik denk zelf wel eens dat er meer sprake is van zelfdiscriminatie dan van daadwerkelijke discriminatie. Veel homo's zijn nog steeds bang om uit de kast te komen, terwijl de reacties die angst eigenlijk niet rechtvaardigen.”

politici als het gaat om de acceptatie van homoseksualiteit. Het feit dat seks heel lang een taboe onderwerp is geweest in Oostenrijk, heeft die acceptatie vertraagd, maar sinds een aantal jaren zie je dat homoseksualiteit een legitiem onderwerp is en dat homo's een plek hebben gekregen in het openbaar leven. Uit de media zijn ze niet meer weg te denken.

Binnen de andere politieke partijen zien we de afgelopen vijf jaar wel veel verbetering als het gaat om de bestrijding van artikel 209. De socialisten, groenen en liberalen hebben zich allemaal expliciet uitgesproken vóór betere homorechten. Het standpunt van de Vrijheidspartij van Jörg Haider is nog niet duidelijk, maar hoewel daar ook wat hardliners rondlopen, heb ik goede hoop. Er gaan heel wat geruchten dat Haider minstens biseksueel is, dus wie weet...

De bevolking in Oostenrijk is naar mijn mening al een stuk verder dan de - conservatieve - Rainer Barzel, medewerker van de Oostenrijkse homobelangenvereniging HOSI Linz: „Een klein ne, invloedrijke groep hardliners van de conservatieve partij houdt in Oostenrijk al jaren de hervorming van antihomowetten tegen. Zij bedienen zich van een zeer simplistische retoriek als het gaat om het verderegeven van artikel 209. We discrimineren homoseksuelen niet”, zeggen ze, „maar we moeten wel denken aan onze familieleden, en we moeten wel onze jeugd beschermen”. Waarom de jeugd tegen homoseksualiteit beschermd moet worden, leggen ze niet uit.

kel 209 van het wetboek van strafrecht. Daar waar heteroseksuelen (en lesbische vrouwen) vanaf hun veertiende vrij zijn te bepalen met wie ze naar bed willen, moeten homoseksuele jongens wachten tot ze achttien zijn. Hun partners, indien boven de achttien, zijn anders strafbaar. Momenteel zitten er zo'n twintig mannen vast die veroordeeld zijn op basis van deze wet.

Een conservatief imago kleeft Oostenrijk sinds jaar en dag aan. Niet geheel ten onrechte, zo blijkt bij bestudering van wetten die betrekking hebben op homoseksualiteit. Op het 'Europees Homo Scorebord' vorig jaar samengesteld door een aantal europarlementariërs, krijgt Oostenrijk een vier. Daarmee scoort het land, dat sinds 1995 lid is van de Europese Unie, in vergelijking met de medelidstaten erg laag. De voornaamste discriminerende homowet is de leeftijdsbepaling voor het hebben van legale seks, vastgelegd in arti-

HOMOSEKSUEEL IN EUROPA / (3) Alleen de politiek is nog anti-homo in Oostenrijk

TR 14/12

DE ONDERKRANT

